

Rättsfrågor och trygghet, grundlag och demokrati

Motioner: Grundlag och demokrati

Centerpartiets partistämma 13–16 november 2025

Centerpartiet

Grundlag och demokrati	4
Digital anonymitet 10.27	4
Integritet och personuppgifter 10.28	7
Länsstyrelserna 10.29	11
Lobbyism 10.30	12
Mellanårsval 10.31, 10.32, 10.33, 10.34	13
Valsedlar 10.35.....	14
Sekretess för åklagare 10.36.....	16
Erfarenhetskrav på politiker 10.37	17
Myndighetsservice och decentralisering 10.38	18
Tvåkammarriksdag 10.39	20
Minoritetspolitik 10.40	21
Äganderätt 10.41	23
Kommunalt engagemang 10.42	25
Sänkt rösträttsålder 10.43	26
Ersättare i regionfullmäktige 10.44	27
Trygghet för förtroendevalda 10.45	28
Säkerhets-id 10.47	30
Omskärelse 10.48.....	31
Diskriminering 10.49, 10.50	32
Flaggdagar 10.51.....	34
Medborgarskap 10.52.....	35
Självständiga domstolar 10.53	36
Grundlagsskydd för folkbildningen 10.54.....	38
Straffansvar för politiska beslut, 10.55	39
Pyroteknik 10.56	41
Att-satser	42
10.27 Anonymitet hotar demokratin	47
10.28 Stärk skyddet för våra personuppgifter	48
10.29 Decentralism	49
10.30 Dold lobbyism är en fara för vår demokrati.....	50
10.31 FÖRÄNDRA KONSTITUTIONEN - inför mellanårsval i Sverige!	52
10.32 Motion om ett mer decentraliserat beslutsfattande!	53
10.33 Motion om särskild valdag för val av ledamöter i kommunfullmäktige	54
10.34 Stärkta kommun- och regionval.....	56

10.35 Minska slöseriet av valsedlar vid valen	57
10.36 Motion – Statliga åklagare	58
10.37 Motion angående nya politiker till Riksdagen	58
10.38 Motion om en mer stödjande myndighetsförvaltning och decentraliserade organisationer	60
10.39 Motion om införande av en andra kammare i Sveriges riksdag med kommunal representation	61
10.40 Ny minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk	63
10.41 Stärk äganderätten vid expropriering och naturresurser	64
10.42 Stärkt möjlighet till kommunalt engagemang	65
10.43 Sänk åldern för rösträtt i kommuner till 16 år	66
10.44 Ändring i vallagen för hur ersättare utses till regionfullmäktige	68
10.45 Ökad trygghet för förtroendevalda.....	68
10.46 Ge lagrådet möjligheten att stoppa dåliga lagar	70
10.47 Avskaffa personnummer och ersätt med säkerhets-id.....	71
10.48 Motion om Omskärelse av pojkar.....	73
10.49 Motarbeta könsseparerade badtider i kommunala simhallar	74
10.50 Utöka diskrimineringslagen	75
10.51 Motion om allmänna flaggdagar.....	77
10.52 Ett rättssäkert medborgarskap – ansvar för alla svenska medborgare	78
10.53 Motion om demokratiskt självförsvar med ett autonomt rättsväsende	79
10.54 Grundlagsskydd för stödet till folkbildningen.....	81
10.55 Motion om att utkräva ansvar från politiker och tjänstemän som missbrukar skattemedel.....	83
10.56 Modernisering av kommunernas möjligheter att införa ordningsföreskrifter	85

Grundlag och demokrati

Alla människors lika värde är grunden för Centerpartiets politik och det är därför självklart för oss att statens främsta uppgift är att garantera alla människors grundläggande fri- och rättigheter. Av 1 kap. 2 § regeringsformen framgår också att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Samtidigt är det nödvändigt att framhålla att frihet i Centerpartiets mening inte är förunnat de få och de privilegierade. Alla människor, oavsett bakgrund, hudfärg, ålder, kön eller härkomst, ska ges möjlighet att genomföra sina livsresor och uppleva frihet på sina egna villkor. Därför är det viktigt att lyssna när vi uppmärksammas på att många av våra medmänniskors frihet och värdighet begränsas av rasism, antisemitism, antiziganism, islamofobi, homofobi och diskriminering.

Det är också den liberala demokratin som är förutsättningen för ett öppet, fritt och väl fungerande samhälle. Den svenska demokratin har firat hundra år, och är fortfarande i grunden välfungerande och dess bevarande är avgörande för vårt välstånd och vår frihet. Demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och minoritetsskydd kan dock aldrig tas för givna. Dessa värden och värderingar är inte en gång för alla givna utan utmanas, ifrågasätts och hotas. På flera håll i världen motarbetas och försvagas demokratin av auktoritära krafter såväl långt borta som i alltfler europeiska länder och till och med här i Sverige. För Centerpartiet är utgångspunkten att den svenska demokratin ständigt måste försvaras. Den måste också kontinuerligt utvecklas och anpassas till en föränderlig värld.

För Centerpartiet utgår samhällsbygget från den enskilda människan. Det individen inte klarar av ensam löser man gemensamt i familjen, byalaget, arbetslaget eller i andra grupper av människor. På samma sätt fungerar det politiska beslutsfattandet; beslut som måste fattas på högre nivå än i kommunen hanteras på närmast möjliga högre nivå i det demokratiska systemet.

Digital anonymitet [10.27](#)

[10.27.1](#) att alla sociala medier och internetleverantörer åläggs full spårbarhet av allt som läggs ut på nätet.

[10.27.2](#) att alla telefontjänstleverantörer åläggs full spårbarhet av samtal och meddelanden.

[10.27.3](#) att det ska vara förbjudet att dölja sitt ansikte på allmän plats med speciella regler kring religiösa skäl.

Partistyrelsens yttrande

Digital anonymitet,

Motionären vill att sociala medier och internetleverantörer ska åläggas full spårbarhet på allt som läggs ut på nätet, och att alla telefontjänstleverantörer ska åläggas full spårbarhet av samtal och meddelanden. En av dagens största utmaningar för individens rättigheter rör personlig integritet, den personliga sfär där människor utan övervakning kan forma och utbyta tankar och skapa relationer. Staten har fått nya möjligheter att övervaka sina medborgare – inte minst genom stor insyn i våra digitala kommunikationer – och det kan i vissa fall finnas starka och legitima skäl för

övervakning, såsom att bekämpa brottslighet, stoppa terrorhandlingar och skydda landet mot krafter och länder som inte vill oss väl. Sådana intrång måste samtidigt ske i sund balans med svenska medborgares rätt till sin personliga integritet.

Idag sker också en stor del av de demokratiska samtalen på digitala arenor som kontrolleras av några få plattformsföretag. Dessa företag har därigenom stor påverkan på hur åsiktsbildningen tar sig uttryck genom bl.a. innehållsmoderering (eller frånvaron av detsamma). Det är också via sociala medieplattformar som mycket av desinformation, propaganda och näthat sprids. Den påverkan som plattformarna och olika former av digital teknik har på samhället väcker dessutom flera komplexa rättighets- och integritetsfrågor. Just nu pågår en diskussion inom EU om hur de digitala plattformarna kan regleras, men det finns stora svårigheter att utforma en reglering som är förenlig med yttrandefriheten och som är tillämpbar, ändamålsenlig och anpassningsbar i förhållande ett ständigt föränderligt digitalt format. De olika demokratiutmaningar som de sociala plattformarna gett upphov till är dock genomgripande. Partistyrelsen ser därför behovet av en utredning för att analysera de globala plattformsföretagens påverkan på demokratin, och hur skyddet för demokratin kan stärkas i detta hänseende. En sådan utredning bör skyndsamt tillsättas för att möta de ökande problem som desinformation, propaganda och påverkansoperationer innebär. Samtidigt har Centerpartiet alltid varit stolta över Sveriges starka skydd för medborgerliga och politiska rättigheter. Vi svenskar är fria att uttrycka oss som vi vill och kritisera makten, och media har goda förutsättningar att utföra sitt viktiga uppdrag. Partistyrelsen vill därför betona hur inskränkande regleringar som fråntar människor möjligheten till hemlig och privat kommunikation skulle vara. Att genomdriva så omfattande ingrepp i den personliga integriteten skulle i praktiken undanröja skyddet för den personliga integriteten och det är inte något Centerpartiet kan stå bakom.

Motionären vill också att det ska vara förbjudet att dölja sitt ansikte på allmän plats med speciella regler kring religiösa skäl. Redan idag gäller Lagen om förbud mot maskering i vissa fall (SFS 2005:90) vid demonstrationer och liknande sammankomster och innebär att det är förbjudet att täcka ansiktet under sammankomsten först när det uppstår störningar, så som våld, skadegörelse eller annan kriminell verksamhet. Partistyrelsen anser att denna reglering ger uttryck för en balanserad avvägning av det allmänna intresset att upprätthålla lag och ordning, grundlagsfästa fri- och rättigheter. Ett generellt förbud att dölja ansiktet på allmän plats skulle däremot innebära en oproportionerlig inskränkning av flera grundläggande rättigheter – såsom religionsfrihet, personlig integritet, yttrande- och demonstrationsfriheterna och icke-diskriminering. Det är knappast möjligt ur varken ett konstitutionellt eller europarättsligt perspektiv. Partistyrelsen anser därmed att förslaget ska avslås.

Förslag till beslut: Avslag

[10.27.1](#) att alla sociala medier och internetleverantörer åläggs full spårbarhet av allt som läggs ut på nätet.

[10.27.2](#) att alla telefontjänstleverantörer åläggs full spårbarhet av samtal och meddelanden.

[10.27.3](#) att det ska vara förbjudet att dölja sitt ansikte på allmän plats med speciella regler kring religiösa skäl.

Integritet och personuppgifter 10.28

[10.28.1](#) att Centerpartiet verkar för att offentliggörande av personuppgifter genom söktjänster på nätet regleras striktare, i syfte att värna individens integritet.

[10.28.2](#) att Centerpartiet verkar för att svensk lagstiftning anpassas i syfte att ge individen större äganderätt samt kontroll över sina personuppgifter.

[10.28.3](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter erkänns som självständigt värde i grundlagen.

[10.28.4](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter stärks i grundlagen.

[10.28.5](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet även bör innefatta en positiv förpliktelse för staten att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och personliga integritet.

[10.28.6](#) att Centerpartiet verkar för att enskilda vars personuppgifter hanteras vårdslöst av myndighet eller den som utför offentliga förvaltningsuppgifter ska ha rätt till skadestånd.

Partistyrelsens yttrande

Integritet och personuppgifter,

Motionärerna vill att Centerpartiet ska värna den enskildes integritet genom att verka för en striktare reglering av hur personuppgifter får offentliggöras genom söktjänster på nätet och genom att anpassa lagstiftningen för större individuell äganderätt och kontroll över personuppgifter. Motionärerna vill också att Centerpartiet ska verka för att rätten till personlig integritet, tillsammans med skyddet för personuppgifter ska stärkas i konstitutionellt perspektiv i kombination med ett stärkt grundlagsskydd. Man anför också att rätten till personlig integritet bör innefatta en positiv förpliktelse för staten att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och personliga integritet, samt rätt till skadestånd för enskilda vars personuppgifter hanteras vårdslöst av det allmänna.

Den svenska offentlighetsprincipen är unik, och något vi med rätta är stolta över. I och med samhällets digitalisering har myndighetsbeslut och övriga handlingar blivit mer lättillgängliga än någonsin, vilket är bra för såväl enskilda som för samhället och demokratin i stort. Men samtidigt har tillgängligheten gjort våra personuppgifter till ett av de viktigaste verktygen för kriminella nätverk. En del av offentlighetsprincipen innebär nämligen att uppgifter om ålder, boende, inkomst, fordonsinnehav, bolagsengagemang, beskattad inkomst m.m. är helt tillgängliga för alla. Och när allt fler sådana uppgifter, så som skett under de senaste åren, samlats och systematiserats i privata databaser, är det oerhört enkelt för den som vill kartlägga potentiella brottsoffer. Den möjligheten har varit en guldgruva för allt ifrån stöldligor som åkt runt på landsbygden och strategiskt plockat dyrbar GPS-utrustning ur lantbruksmaskiner, till storskaliga bedrägerier mot äldre och utpressningsliknande upplägg mot företagare. Denna öppenhet har även gjort det enkelt att i den kriminella miljön kartlägga rivaler och deras familjemedlemmar, samt vittnen och andra aktörer inom rättsväsendet. Så sprids oro och rädsla i samhället när vem som helst, oavsett bostadsort, kan vakna av en knall och en skakning i huset, för att någon i samma portuppgång har "fel" efternamn. Eller för att en 13-åring har googlat fel, och blandat ihop dig med någon annan. Eller bara läst kartan dåligt och hamnat på fel adress.

Till viss del kan alltså vår värnade och högt aktade offentlighetsprincip förklara varför det är så mycket mer lukrativt att begå grov brottslighet i Sverige än i andra länder i Europa. Lägg därtill att vi

legat i framkant i användningen av digitala tjänster. Förr var bankrånare tvungna att råna ett bankkontor för att komma åt kundernas pengar – idag räcker det med en underskrift med bank-ID över telefon. Att våra personnummer är offentliga gör då systemet med bank-ID extra sårbart. Till detta kommer också de delar av vårt digitala liv som vi själva ger bort – inlägg, bilder, röstmeddelanden och annat som vi delar med oss av på sociala medier, eller när vi anmäler medlemskap i en butiks kundklubb är till stor del också uppbyggt på personuppgifter, som vi i mångt och mycket saknar kontroll eller insyn över. Till detta kan också läggas att det finns statliga aktörer bakom många av dessa applikationer som aktivt samlar in personuppgifter i kartläggningssyfte. Det är tydligt att den personliga integriteten blir allt mer kringskuren. Partistyrelsen delar därför den oro över utvecklingen som motionärerna uttrycker.

I november 2024 presenterades också en grundlagsutredning, Personuppgifter och mediegrundlagarna (SOU 2024:75), som haft i uppdrag att se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelser samt söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden. Centerpartiet har deltagit i den parlamentariska referensgrupp som tog fram betänkandet. Syftet var att stärka skyddet för den personliga integriteten när personuppgifter offentliggörs i sådana söktjänster, och utredningen föreslog därför att grundlagarna ändras så att det blir möjligt att förbjuda att personuppgifter publiceras i söktjänster om det innebär särskilda risker för intrång i enskildas personliga integritet. För närvarande innebär det att EU:s dataskyddsförordning och kompletterande nationell lagstiftning blir tillämplig på söktjänster på nätet. Partistyrelsen välkomnar förslaget om att regleringen kring offentliggörandet av personuppgifter genom söktjänster på nätet kommer att bli striktare.

Den europeiska dataskyddsförordningen (GDPR) är den främsta regleringen av personuppgifter i EU, och bortsett från den svenska grundlagsregleringen, den huvudsakliga grunden för även den svenska personuppgiftsregleringen. GDPR bygger inte på att individer äger sina uppgifter, utan att de har rättigheter att kontrollera hur deras uppgifter används. Detta för att ägande av personuppgifter inte kan regleras i traditionell mening, eftersom personuppgifter inte "ägs" på samma sätt som fysisk egendom på grund av att det saknas en reell möjlighet till besittning av objektet. Vad som avses med ägande av personuppgifter syftar mer till lagstiftade kontroll- och rättighetsprinciper: rätten till tillgång, rätten till rättelse, rätt att bli raderad ("rätten att bli glömd") och rätten till dataportalitet (att kunna få sina uppgifter i ett maskinläsbart format, och flytta dem till en annan tjänst).

Internationellt finns det en rad olika juridiska och politiska inställningar och regleringar där tanken om att behandla personuppgifter som ägd egendom har vunnit genomslag, men inget land har fullt ut infört en renodlad ägandemodell i lagstiftningen. I Kalifornien ges konsumenter rättigheter som liknar äganderätt i juridisk mening, men som snarare handlar om kontroll och transparens. I Indien finns förslag på lagar som talar om äganderätt till personuppgifter, men det är snarare en principiell snarare än en juridisk definition, medan varken Nya Zeeland eller Kanada (som båda har starka integritetslagstiftningar) erkänner äganderätt till personuppgifter. Fokus ligger på kontroll av användning, rättelse och tillgång. Även inom EU har ett äganderättsskydd för personuppgifter diskuterats, men man har istället medvetet valt att betrakta personuppgifter som egendom. Istället ses de som en del av individens personliga sfär, vilket skyddas av rätten till privatliv i både Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (EKMR) och EU:s rättighetsstadga. Partistyrelsen ser därför att de steg som nu tas för en striktare reglering kring publiceringen av personuppgifter innebär att GDPR kommer att få ett avsevärt större genomslag i behandlingen av personuppgifter. Som följd därav blir också kontrollen striktare på ett

likartat sätt som en äganderättsprincip skulle innebära. Eftersom kontroll och ägande är två tätt sammanflätade begrepp när det kommer till personuppgifter, anser Partistyrelsen att ett liknande resultat uppnås genom den ordning som redan kommer att gälla.

Enligt RF 2 kap 6 § är var och en skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Paragrafen förstärktes vid grundlagsändringarna 2010, men det är tydligt att ytterligare förtydliganden skulle behövas med utgångspunkt i den betydelse som spridningen av personuppgifter fått för den personliga integriteten under det senaste decenniet. Den svenska regleringen är också betydligt mer avskalad än rätten till privatliv i EKMR och EU:s fri- och rättighetsstadga. Partistyrelsen instämmer därför i bedömningen att rätten till personlig integritet och skyddet av personuppgifter stärks i grundlagen. Även rätten till privatliv bör förtydligas, på ett liknande sätt som i europarätten. Ett stärkt grundlagsskydd för rätten till personlig integritet innebär att rättigheten erkänns som ett självständigt och grundläggande värde i rättsordningen, i paritet med andra centrala fri- och rättigheter såsom yttrandefrihet, religionsfrihet och skydd mot diskriminering. När integritetsskyddet uttryckligen och tydligt skrivs in i grundlagen, signaleras att individens rätt till privatliv, personlig information och kroppslig och psykisk integritet inte enbart är ett medel för att skydda andra intressen, utan ett värde i sig självt. Det innebär att staten får en tydlig positiv skyldighet att aktivt värna integriteten och att inskränkningar måste uppfylla strikta krav på proportionalitet och nödvändighet i ett demokratiskt samhälle. På så sätt lyfts den personliga integriteten till samma normativa nivå som andra fri- och rättigheter, vilket stärker dess rättsliga status och bidrar till en mer heltäckande och balanserad skyddsmekanism i grundlagen.

Om en enskilds personuppgifter har hanterats i strid med GDPR finns redan idag en möjlighet att begära skadestånd av den personuppgiftsansvariga. Svenska skadeståndsnivåer är – jämfört med många andra EU-länder – typiskt sett ganska låga, men om den enskilda inte bara lidit ideell skada utan även materiell skada (t.ex. vid identitetsstöld) kan ersättningsnivåerna stiga markant. Även av 3 kap. 2 § i skadeståndslagen framgår det att staten kan bli skadeståndsskyldig för fel eller försummelse i myndighetsutövning; om en myndighet bryter mot GDPR eller sekretessregler i samband med myndighetsutövning kan det räknas som ett sådant fel. En överträdelse som inte resulterat i en faktisk skada, ger dock ingen rätt till skadestånd. Detta är en grundläggande princip inom skadeståndsrätten, som Partistyrelsen anser fortsatt ska gälla även vad gäller behandlingen av personuppgifter.

Förslag till beslut: Bifall

[10.28.4](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter stärks i grundlagen.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.28.1](#) att Centerpartiet verkar för att offentliggörande av personuppgifter genom söktjänster på nätet regleras striktare, i syfte att värna individens integritet.

[10.28.2](#) att Centerpartiet verkar för att svensk lagstiftning anpassas i syfte att ge individen större äganderätt samt kontroll över sina personuppgifter.

[10.28.3](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter erkänns som självständigt värde i grundlagen.

[10.28.5](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet även bör innefatta en positiv förpliktelse för staten att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och personliga integritet.

[10.28.6](#) att Centerpartiet verkar för att enskilda vars personuppgifter hanteras vårdslöst av myndighet eller den som utför offentliga förvaltningsuppgifter ska ha rätt till skadestånd.

207

Rasmus Elfström och Centerstudenter reserverar sig till förmån för bifall av motionerna 10.28.3 (Centerstudenter 14.3) och 10.28.5 (Centerstudenter 14.5).

208

Länsstyrelserna 10.29

[10.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att avveckla länsstyrelserna och decentralisera makten till folkvalda parlament i kommuner och regioner.

Partistyrelsens yttrande

Länsstyrelserna,

Länsstyrelserna, som utgörs av 21 fristående myndigheter, är i grunden statens närvaro på regional nivå. De har ett brett uppdrag, vilket innebär en särskild utmaning för regeringen att styra dem och det har diskuterats under lång tid att de inte ges bästa möjliga förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. Centerpartiet har länge arbetat för genomförandet av en riktig decentralisering och regionalisering som bygger på att funktion, ansvar och finansiering flyttas från central nivå till regioner med valda församlingar. Partistyrelsen anser att det finns skäl att diskutera och analysera exakt vilka uppdrag som Länsstyrelserna ska ha, men anser att de har en viktig roll att fylla i en decentraliserad statlig närvaro i hela landet.

Förslag till beslut: Avslag

[10.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att avveckla länsstyrelserna och decentralisera makten till folkvalda parlament i kommuner och regioner.

Lobbyism 10.30

[10.30.1](#) att Centerpartiet tar initiativ för att eliminera dold påverkan på partier.

[10.30.2](#) att Centerpartiet för egen del upprättar koder i enlighet med vad som framgår ovan.

Partistyrelsens yttrande

Lobbyism,

Motionären vill att Centerpartiet tar initiativ för att eliminera dold påverkan på partier.

Partistyrelsen instämmer i analysen att politiska partier på alla nivåer ofta är sårbara på många sätt och kan infiltreras eller på andra sätt påverkas av både enskilda intressen och främmande makt.

Partierna omfattas i många fall inte heller av tillräckligt starka sekretessregler, och de saknar ofta tillräcklig kunskap om hur de kan och bör hantera utomstående påverkan. Partistyrelsen anser att det är en i grunden nyttig del i lagstiftningsprocessen att beslutsfattare talar med representanter för näringslivet, fackföreningar, intresseorganisationer och civilsamhället. Genom sådana samtal kan olika delar av samhället vara med och utforma politiska beslut som påverkar dem, men det är samtidigt viktigt att det sker på ett transparent och korrekt sätt. Centerpartiet har därför länge påtalat behovet av bättre insyn i vilka personer eller organisationer som bidragit med synpunkter kring lagstiftning eller beslut. Därför har vi sedan några år tillbaka drivit på för ett lobbyregister på nationell nivå, såsom finns hos EU som i länder som Irland, Storbritannien, USA, Österrike och Finland. De olika registren skiljer sig åt gällande vilka som klassas som lobbyister, vilka beslutsfattare som omfattas och vilken form av kontakter som ska registreras, men den gemensamma nämnaren är att lobbyism registreras hos en myndighet och att registret omfattar den lagstiftande och verkställande makten.

Samtidigt skulle det vara svårt för ett enskilt parti ensidigt att börja redovisa sina kontakter med externa aktörer. Partistyrelsen anser att om enbart Centerpartiet började offentliggöra alla sina möten och kontakter, eller upprättar koder som avviker avsevärt från hur andra partier agerar, skulle det kunna leda till att vi går miste om viktiga inspel på grund av att aktörer utanför politiken får svårt att avgöra vad registreringen eller de interna reglerna syftar till. På så sätt riskerar det politiska samtalet att snedvridas snarare än att göra det mer öppet om enbart ett ensamt parti agerar på detta sätt. Därför behövs istället ett gemensamt regelverk som gäller för alla, ett obligatoriskt lobbyregister, där alla parter omfattas, skapar rättvisa spelregler och säkerställer både insyn och fortsatt tillgång till viktiga perspektiv.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.30.1](#) att Centerpartiet tar initiativ för att eliminera dold påverkan på partier.

Förslag till beslut: Avslag

[10.30.2](#) att Centerpartiet för egen del upprättar koder i enlighet med vad som framgår ovan.

261 **Mellanårsval** 10.31, 10.32, 10.33, 10.34

262 [10.31.1](#) att Riksstämman ger ett rejält uppdrag till partiledningen att agera i enlighet med motionens
263 intentioner, så att (C) blir en kraftfull röst, som ger både intryck och avtryck i väljarkåren.

264 [10.32.1](#) att Centerpartiet verkar för att Kommun- och Regionval genomförs skilda år från
265 Riksdagsval.

266 [10.33.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en särskild valdag för val av ledamöter i
267 kommunfullmäktige.

268 [10.33.2](#) att Centerpartiet tar initiativ till en utredning om hur en sådan valdag skulle kunna
269 genomföras i praktiken.

270 [10.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att skilda valdagar mellan kommun- och regionvalen respektive
271 riksdagsvalet.

272 **Partistyrelsens yttrande**

273 **Mellanårsval,**

274

275 Motionärerna vill se införandet av mellanårsval för kommun- och regionval för att stärka den lokala
276 politikens ställning och ge medborgarna större inflytande.

277 Sverige har gemensamma valdagar för nationell, regional och kommunal nivå medan många länder,
278 flera i vår omedelbara närhet som Norge och Finland, har en modell med skilda valdagar. Fördelen
279 med skilda valdagar är att kommunala och regionala frågor får större utrymme i debatten utan att
280 överskuggas av rikspolitiken. Såväl de demokratiska som politiska organisationerna blir också mer
281 kontinuerligt engagerade i demokratifrågor och debatt. Samtidigt innebär skilda valdagar en
282 avsevärd risk för minskat valdeltagandet, vilket vore till stor nackdel för legitimiteten för de valda
283 församlingarna och för tilltron i samhället. Sverige har både ett högt valdeltagande och ett ökande
284 inslag av röstsplittning, vilket tyder på att de skilda valen ändå får den uppmärksamhet som de
285 förtjänar, trots en gemensam valdag. Partistyrelsens uppfattning är därför som tidigare att
286 riksdagsvalet och valen till regioner och kommuner ska hållas samtidigt.

Förslag till beslut: Avslag

[10.31.1](#) att Riksstämman ger ett rejält uppdrag till partiledningen att agera i enlighet med motionens intentioner, så att (C) blir en kraftfull röst, som ger både intryck och avtryck i väljarkåren.

[10.32.1](#) att Centerpartiet verkar för att Kommun- och Regionval genomförs skilda år från Riksdagsval.

[10.33.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en särskild valdag för val av ledamöter i kommunfullmäktige.

[10.33.2](#) att Centerpartiet tar initiativ till en utredning om hur en sådan valdag skulle kunna genomföras i praktiken.

[10.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att skilda valdagar mellan kommun- och regionvalen respektive riksdagsvalet.

287

Emilie Nyman och Centerpartiets ungdomsförbund reserverar sig till förmån för bifall till motionen 10.34.1 (Centerpartiets ungdomsförbund 12.1) och 10.32.1 (Skåne 18.3).

Motivering:

En återgång till skilda valdagar skulle stärka den lokala demokratin och ge kommunala och regionala frågor det utrymme de förtjänar i den politiska debatten, utan att överskuggas av rikspolitiken. En sådan reform skulle dessutom göra att både politiska partier och medborgare blir mer kontinuerligt engagerade i demokratifrågor. Detta är helt i linje med Centerpartiets decentralistiska anda, där beslut som påverkar den enskilda individen ska fattas så nära som möjligt.

Att inte verka för skilda valdagar är att missa en viktig möjlighet att stärka det lokala och regionala politiska livet. Vi måste ge medborgarna de bästa förutsättningarna för att fatta informerade valbeslut.

288

289 **Valsedlar** 10.35

290 [10.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att endast blanka valsedlar och partivalsedlar ska finnas till alla
291 val samt att en utredning görs gällande hur personvalsröster ska hanteras på bästa sätt utan
292 namnvalsedlar.

293 [10.35.2](#) att Centerpartiet verkar för att det ska bli obligatoriskt att rösta i valen.

294 Partistyrelsens yttrande

295 **Valsedlar,**

296

297 Motionären vill att systemet med valsedlar reformeras på så sätt att det bara ska finnas blanka
298 valsedlar, och det ska utredas hur personröster kan hanteras på bästa sätt inom ramen för detta.

299 Motionären anser också att det ska vara obligatoriskt att rösta i val.

300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324

325
326
327
328
329

330

Dagens valsedelssystem kan upplevas svåröverskådligt av många väljare. Det har heller inte blivit lättare varken för väljare eller valförrättare, med de skärpta krav de senaste åren inneburit på en avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut. Valmyndigheten har efter de senaste fyra allmänna valen lyft det brådskande behovet av en översyn av valsedelssystemet. Enligt myndigheten orsakar nuvarande system vissa problem som undergräver förtroendet för valet som helhet, och en förändring av valsedelssystemet är den enskilt viktigaste förbättringsåtgärden när det gäller svenska val. Även den internationella valobservationsinsatsen vid 2018 års val från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE) uppmärksammade behovet av en översyn.

Ett sätt att avhjälpa dessa problem skulle kunna vara att ersätta nuvarande valsedelssystem med ett system som kräver färre valsedlar. Valmyndigheten har lyft fram ett valsedelssystem med neutrala valsedlar, dvs valsedlar utan varken förtryckt partibeteckning eller förtryckta kandidater, där väljaren själv fyller i en siffra för parti och eventuell personröst. Ett sådant system används i bl.a. Finland. Ett system med neutrala valsedlar har många fördelar. Valmyndigheten pekar på att det skulle lösa problemet med bevarande av valhemligheten vid valsedelsställen och minska otydligheten kring utläggning av valsedlar samtidigt som röstningsprocessen blir enklare och likadan oavsett var och när väljaren röstar. Färre antal valsedlar och möjlighet att återanvända redan tryckta valsedlar skulle också minska kostnader och miljöpåverkan. Mot bakgrund av bl.a. dagens mångfald av valsedlar har Centerpartiet länge påtalat att utreda en ny ordning, där neutrala valsedlar kan vara en lösning. Centerpartiet välkomnade därför regeringens beslut att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet, inklusive att analysera för- och nackdelar med att övergå till ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar, och vi ser nu fram emot att det förslag parlamentariska kommittén presenterade under hösten 2025 nu kan sjösättas i tid för de allmänna valen 2030.

I Sverige har vi allmänna och fria val. I det ligger och också friheten att inte rösta, i förlängningen ett uttryck för yttrandefriheten. Ingen kan tvingas till att uttrycka sig om något den inte vill. Ett valdeltagande är också mer värdefullt när det skett av egen fri vilja, och en ordning med obligatoriskt deltagande i allmänna val skulle också vara extremt resurskrävande och integritetsinskränkande att upprätthålla. Partistyrelsen anser därför inte att det ska vara obligatoriskt att delta i allmänna val.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att endast blanka valsedlar och partivalsedlar ska finnas till alla val samt att en utredning görs gällande hur personvalsröster ska hanteras på bästa sätt utan namnvalsedlar.

331

Förslag till beslut: Avslag

[10.35.2](#) att Centerpartiet verkar för att det ska bli obligatoriskt att rösta i valen.

332

333

Sekretess för åklagare 10.36

[10.36.1](#) att en utredning bör göras för att se över om Åklagarmyndigheten även kan omfattas av att sekretessbelägga personalens och åklagarens personnamn enl 39 kap. 3 § i offentlighets- och sekretesslag (OSL).

Partistyrelsens yttrande

Sekretess för åklagare,

Motionären vill utreda om 39 kap 3 § i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) om sekretess i personaladministrativ verksamhet även kan omfatta Åklagarmyndigheten.

Hot, våld och trakasserier mot tjänstemän ökar i såväl omfattning som allvarsgrad. Det är en oacceptabel utveckling. En offentlig förvaltning under press och hot från otillbörlig påverkan riskerar också att leda till att förtroendet för det allmännas olika institutioner och demokratin minskar när grundläggande principer om objektivitet, legalitet och likabehandling inom den offentliga förvaltningen riskerar att åsidosättas. Samtidigt utgör hot, våld och trakasserier också en fara för effektiviteten i förvaltningen, vilket visar att utvecklingen om ökande hot och våld är systemhotande. I förlängningen utgör detta en fara för vårt demokratiska samhälle som måste tas på största allvar. Därför välkomnade Centerpartiet regeringens proposition *Ett starkare skydd av offentliganställda mot hot, våld och trakasserier (Prop 2024/25:141)* som lades riksdagens bord i mars i år. Partistyrelsen konstaterar att detta innebär att det straffrättsliga skyddet för tjänstemän nu har stärkts – bl.a. genom att sekretessen för personaladministrativ verksamhet stärks i OSL 39 kap 3 § på ett sätt som även innefattar åklagare. Lagen trädde i kraft i juli i år.

I Centerpartiets följdmotion på propositionen lyfte vi dock jämförelsen med en ändring i polislagen under 2024, som innebär att anställda vid Polismyndigheten som arbetar mot den organiserade brottsligheten i vissa fall kan använda en annan uppgift än namn i beslut, och att uppgifter om den anställdes identitet är sekretessbelagda. I och med att uppgifter som kan koppla beslutet till den anställda sekretessbeläggs, uppnås ett högre skydd för poliser som arbetar mot grov organiserad brottslighet. Samtidigt kommer inte sällan tjänstemän inom en rad andra myndigheter – såsom exempelvis socialtjänsten, Kriminalvården och Kronofogden för att nämna några – i kontakt med samma personer, men med ett endast chimärt skydd. I följdmotionen anförde vi vår ståndpunkt att det behövs en högre ambition när det kommer till att skydda våra offentliganställda. Vi anser därför att regeringen skyndsamt bör utreda hur samma skydd mot den organiserade brottsligheten som polisanställda har kan ges till fler offentligt anställda.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.36.1](#) att en utredning bör göras för att se över om Åklagarmyndigheten även kan omfattas av att sekretessbelägga personalens och åklagarens personnamn enl 39 kap. 3 § i offentlighets- och sekretesslag (OSL).

Erfarenhetskrav på politiker 10.37

[10.37.1](#) att nya som blir invalda i riksdagen skall ha arbetat utanför politiken i minst 3 år .

Partistyrelsens yttrande

Erfarenhetskrav på politiker,

Att vara riksdagsledamot är ett ansvarsfullt och krävande uppdrag som förutsätter att kandidaten kan sätta sig in i många svåra och komplicerade frågor. I detta uppdrag kan det såklart vara en fördel med tidigare erfarenheter utanför politiken, men det går inte att säga att avsaknad av sådana erfarenheter innebär att man inte kan göra ett bra jobb som riksdagsledamot. I Sverige är man valbar i allmänna val från 18 års ålder. Det är en grundläggande demokratisk princip att det är den enskilda väljaren som bestämmer vem den vill lägga sin röst på. Möjligheten till personval förstärker den valfriheten. Det finns också ett stort värde med att de folkvalda också reflekterar väljarna, vilket och även innefattar personer utan erfarenheter från arbetslivet. Partistyrelsens uppfattning är därmed att gällande ordning inte bör ändras.

Förslag till beslut: Avslag

[10.37.1](#) att nya som blir invalda i riksdagen skall ha arbetat utanför politiken i minst 3 år .

Myndighetsservice och decentralisering 10.38

[10.38.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sveriges myndigheter utvecklar sin förmåga att vara mer stödjande i sin myndighetsutövning.

[10.38.2](#) att Centerpartiet driver på för en decentralisering av Sveriges myndighetsorganisationer för att skapa bättre regional och lokal förståelse och anpassning.

Partistyrelsens yttrande

Myndighetsservice och decentralisering,

Motionären vill att svenska myndigheter ska utveckla sin förmåga att vara stödjande i sin myndighetsutövning, och att den svenska myndighetsorganisationen ska decentraliseras för bättre regional och lokal anpassning.

Svensk förvaltningsrätt bygger på ett antal fundamentala principer, som utgör basen för det allmännas verksamhet. En av dessa principer är serviceskyldigheten, som främst regleras i 6 § förvaltningslagen (2017:900). Den innebär att myndigheter har en skyldighet att hjälpa enskilda personer – till exempel medborgare eller företag – i deras kontakter med myndigheten. I detta innefattas en skyldighet att ge hjälp och vägledning, att bistå den enskilde att tillvarata sina rättigheter, att underlätta kontakt och tillgänglighet. Servicen ska ske inom ramen för myndighetens verksamhetsområde och resurser, men innebär inte detaljerad juridisk rådgivning. Det kan också innebära hänvisning till rätt myndighet, eller samverkan med andra myndigheter vid behov. Partistyrelsen anser att serviceskyldigheten är en väl fungerande och, såvitt känt, lojalt tillämpad princip. Av effektivitetsskäl är det också avgörande myndigheter inte åläggs alltför vida uppdrag som riskerar att bli kostsamma eller ta värdefulla resurser från kärnverksamheten. Partistyrelsen är av uppfattningen att svenska myndigheters tillämpning av serviceskyldigheten fungerar väl, och anser inte att myndigheterna behöver några ytterligare pålagor för att upprätthålla god service och en effektiv förvaltning.

Centerpartiet har en lång tradition som förespråkare av ett decentraliserat beslutsfattande där makten finns så nära individen som möjligt. Med decentralisering som verktyg vill Centerpartiet att varje människa och varje del av landet ska få makt att hantera sina egna utmaningar. När vi som parti ställer grundläggande krav på välfärd och trygghet är likvärdighet i hela landet avgörande, men detta kan uppnås på olika sätt och olika delar av landet ska ha möjlighet att hitta de lösningar som bäst tar vara på de lokala eller regionala förutsättningarna. Med ett starkt självbestämmande kommer regioner och kommuner att bättre kunna utforma effektiva lösningar på de samhällsutmaningar de ställs inför. Ett decentraliserat beslutsfattande ger människor, kommuner och regioner reell makt och fler valmöjligheter. Den svenska förvaltningen har med tiden utvecklats till ett komplicerat och oöverblickbart system. Partistyrelsen anser, såsom vi som parti länge förespråkade, att den svenska förvaltningen som huvudregel behöver vara så nära den enskilda människan som möjligt och att decentralisering som huvudregel bör vara en av de styrande principerna i den svenska förvaltningen.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.38.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sveriges myndigheter utvecklar sin förmåga att vara mer stödjande i sin myndighetsutövning.

[10.38.2](#) att Centerpartiet driver på för en decentralisering av Sveriges myndighetsorganisationer för att skapa bättre regional och lokal förståelse och anpassning.

428

429

Tvåkammerriksdag 10.39

[10.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en andra kammare i Sveriges riksdag.

[10.39.2](#) att representationen i denna andra kammare består av representanter från landets kommuner, utsedda av respektive kommunfullmäktige.

[10.39.3](#) att mandaten i andra kammaren fördelas proportionerligt i förhållande till kommunernas invånarantal.

Partistyrelsens yttrande

Tvåkammerriksdag, Partistyrelsens yttrande:

Motionären vill återinföra riksdagens andra kammare, och att den ska bestå av företrädare för landets kommuner med mandaten fördelade utifrån kommunernas invånarantal.

Avskaffandet av tvåkammerriksdagen i Sverige 1971 föregicks av en betydande debatt. Det fanns omfattande kritik mot tvåkamarsystemet, mycket på grund av dess ineffektivitet: med krav på dubbla beslut i varje fråga var lagstiftningsprocessen mycket långsam och dåligt anpassad till den moderna värld som vuxit fram efter andra världskriget. Den första kammaren, med indirekta val, kunde stoppa förslag som hade stort stöd i den direkt valda andra kammaren och sågs därmed som ett hinder för folkviljans förverkligande. Ett enhetligt statsskick, till skillnad från federationer, passar sig också inte särskilt väl för ett tvåkamarsystem. Partistyrelsen kan inte se några argument som talar emot skälen för enkammerriksdagens införande, och ser heller inga effektivitetsvinster eller demokratiska fördelar med en övergång tillbaka till ett tvåkamarsystem. Ett system med en kammare som ska inrymma företrädare från 290 kommuner skulle dessutom innebära enorma kostnader, utan att det går att se några egentliga demokratiska fördelar med systemet. Partistyrelsen anser därför att det saknas skäl att återgå till den tidigare ordningen.

Förslag till beslut: Avslag

[10.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en andra kammare i Sveriges riksdag.

[10.39.2](#) att representationen i denna andra kammare består av representanter från landets kommuner, utsedda av respektive kommunfullmäktige.

[10.39.3](#) att mandaten i andra kammaren fördelas proportionerligt i förhållande till kommunernas invånarantal.

Minoritetspolitik 10.40

[10.40.1](#) att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att återkomma med förslag på ny minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk.

[10.40.2](#) att framtagandet av den nya minoritetspolitiken ska samråd ske med nationella minoriteter, exempelvis i civilsamhället och inom partiet.

[10.40.3](#) att arbetsgruppen bör ha en bredd och bestå av personer från de nationella minoriteterna, personer med minoritetskunskap eller annan relevant sakkunskap.

Partistyrelsens yttrande

Minoritetspolitik,

Sverige har i 25 år haft en särskild och samlad politik för att stärka de nationella minoriteterna (judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar) och stödja de nationella minoritetsspråken. Att vara en nationell minoritet i Sverige innebär ett särskilt erkännande av en grupps historiska och kulturella närvaro i landet. Utöver de nationella minoriteterna finns såklart också en rad andra minoriteter i Sverige. Minoritetspolitiken inrättades som eget politikområde i samband med att Sverige 2000 ratificerade ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan). Det finns sedan länge minoritetsgrupper som bidragit till det gemensamma kulturarvet i Sverige och i de flesta andra länder i Europa.

Samerna är det enda folk i Sverige som har erkänd status som urfolk. Detta innebär att de har särskilda rättigheter som grundar sig i deras historiska närvaro, unika kultur, språk och traditionella markanvändning i de nordliga delarna av Sverige – samt i Norge, Finland och Ryssland. Sedan 2020 pågår också en process inom regeringskansliet där man utreder en begäran från tornedalingar, kväner och lantalaiset att erkännas som urfolk enligt artikel 1 i ILO-konvention 169.

För att värna minoriteterna och säkerställa efterlevnaden av deras rättigheter har internationella mellanstatliga organisationer som FN och Europarådet arbetat med minoritetsfrågor sedan 1950-talet. Syftet är att säkra fred och att värna minoritetsspråk och minoritetskulturer som annars riskerar att gå förlorade. Processen med nationella minoriteters rättigheter inom Europarådet tog fart under 1980-talet när organisationens arbete med konventioner på området påbörjades.

År 2000 beslutade också riksdagen att målet med minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna, att stärka deras möjlighet till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. I efterföljande utredningar har det dock framkommit att uppföljningsmyndigheterna, som dessutom har svaga mandat i förhållande till andra myndigheter, kommuner och regioner, har alltför otydliga uppdrag. Vidare är det också tydligt att språkbytesprocessen fortgår, något som särskilt inskräpper vikten av att ytterligare stärka minoritetspolitiken för att kunna skydda minoritetsspråken som levande språk. Det har under åren presenterats underbyggda och gedigna förslag, men problemet i det här läget är inte bristen på utredning, utan bristen på genomförande. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet med att säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter, som är en del av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna, efterlevs i praktiken.

För att underbygga vikten av en aktiv, effektiv och framåtsyftande minoritetspolitik anser Centerpartiet att de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken bör framgå av

499 regeringsformen. Även det allmännas ansvar att främja de nationella minoriteternas möjligheter att
500 behålla och utveckla sin kultur i Sverige, och det allmännas särskilda ansvar för att skydda och främja
501 de nationella minoritetsspråken bör inbegripas i regleringen. Att inkludera de nationella
502 minoriteterna och minoritetsspråken skulle såväl förtydliga lagstiftarens långsiktiga och uppriktiga
503 avsikt att värna våra nationella minoriteter, som att klargöra hur centrala och värdefulla dessa
504 grupper är för vårt samhälle. I övrigt arbetar vi kontinuerligt med utvecklingen av minoritetspolitiken
505 inom ramen för vår politikutveckling inom rättsområdet och den konstitutionella politiken.
506 Partistyrelsen anser att det partiet på så sätt på för minoritetspolitiken framåt, i dialog med såväl
507 interna som externa aktörer.

508

Förslag till beslut: Besvarad

[10.40.1](#) att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att återkomma med förslag på ny minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk.

[10.40.2](#) att framtagandet av den nya minoritetspolitiken ska samråd ske med nationella minoriteter, exempelvis i civilsamhället och inom partiet.

[10.40.3](#) att arbetsgruppen bör ha en bredd och bestå av personer från de nationella minoriteterna, personer med minoritetskunskap eller annan relevant sakkunskap.

509

510

Äganderätt 10.41

[10.41.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka äganderätten genom att förenkla och förbättra möjligheten att överklaga expropriering och tvångsförvärv av naturresurser, skog och malm.

[10.41.2](#) att Centerpartiet verkar för att vid exploatering av malmfyndigheter ska staten, kommunen och markägaren få andelar i värdeskapandet, så att fler får del av naturresursernas ekonomiska nytta.

Partistyrelsens yttrande

Äganderätt,

Motionären vill att äganderätten ska stärkas genom att öka möjligheterna till överklagan av exproprieringsbeslut av naturresurser, samt att lokalsamhället och markägaren (tillsammans med staten) ska få del av det värdenaturresurserna skapar.

Den grundlagsskyddade privata äganderätten är av fundamental betydelse för vår demokrati och ekonomi. Det som ägs privat blir typiskt sett bättre förvaltad än det som ägs av det allmänna.

Äganderätten är också en förutsättning för ekonomisk utveckling och marknadsekonomi, och för en långsiktig och hållbar utveckling. Den är av synnerlig betydelse för de gröna näringarna, som i sin tur är centrala för svensk ekonomi. Den inhemska produktionen av såväl mat som skogsråvaror behöver öka för att minska den nationella sårbarheten i kristider, något som blev tydligt under pandemin. För att en sådan utveckling ska kunna bedrivas på ett hållbart sätt är egendomsskyddet avgörande.

Centerpartiet har länge varit framträdande förespråkare för en stärkt äganderätt. Det är också beklagligt att den grundlagsutredning (SOU 2025:2) som senast hade i uppdrag att utreda en förstärkning av äganderätten inte kunde komma fram till något förslag trots ett tydligt uppdrag. Partistyrelsen välkomnar därför att regeringen, i enlighet med Centerpartiets särskilda yttrande i betänkandet till SOU 2025:2, nu tillsatt en ny grundlagsutredning med uppdrag att stärka äganderätten.

Expropriation innebär att staten eller en annan myndighet tvångsinlöser privat egendom – oftast mark – för att använda den till ett allmänt ändamål, som till exempel att bygga vägar, järnvägar, skolor eller annan samhällsviktig infrastruktur. Det är regeringen som fattar beslut om expropriation, om inte frågan delegerats till en annan myndighet (oftast Länsstyrelsen) på grund av att ärendet är okomplicerat, medan beslutet om ersättning fattas av Mark- och miljödomstolen. Typiskt sett utgår ersättning om 125 procent av marknadsvärdet av den exproprierade egendomen. Regeringens beslut kan överklagas genom rättsprövning till Högsta förvaltningsdomstolen, medan ersättningsbeslutet kan överklagas till Mark- och miljööverdomstolen. Om Länsstyrelsen fattat beslut om expropriation, kan detta beslut överklagas hos regeringen. Partistyrelsen ser inte att det finns några uppenbara brister i överklagandemöjligheterna vid expropriation, och ser därför heller inte någon tydlig riktning för en förstärkning av överklagandemöjligheterna i dessa ärenden och mål.

I Sverige har vi ingen gruvskatt, men gruvbolagen betalar istället en mineralersättning på två promille av den brutna malmens värde; en fjärdedel av pengarna betalas till staten, resten till markägarna inom gruvområdet men det finns ingen ordning för hur den berörda kommunen kan dra ekonomisk nytta av en gruvetablering (förutom om de anställda bosätter sig i kommunen och på så vis blir skattskyldiga där). Detta är också ett problem vid nyetableringar av gruvor, som leder till att det kommunala vetot mot etablering används mer än kanske behöver vara fallet. Precis som att Centerpartiet är för att fastighetsskatten vid vindkraftsetableringar bör regionaliseras, anser

556 Partistyrelsen att en del av det ekonomiska värdet från gruvdriften på något sätt bör komma
557 lokalsamhället till del. Denna ordning finns redan i Finland och Norge, något som ökat den lokala
558 acceptansen rejält.
559

Förslag till beslut: Bifall

[10.41.2](#) att Centerpartiet verkar för att vid exploatering av malmfyndigheter ska staten, kommunen och markägaren få andelar i värdeskapandet, så att fler får del av naturresursernas ekonomiska nytta.

560

Förslag till beslut: Besvarad

[10.41.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka äganderätten genom att förenkla och förbättra möjligheten att överklaga expropriering och tvångsförvärv av naturresurser, skog och malm.

561

562

Kommunalt engagemang 10.42

[10.42.1](#) att Centerpartiet verkar för att det görs möjligt för förtroendevalda i kommun- eller regionfullmäktige att kunna kvarstå i fullmäktigeuppdraget trots flytt från kommun

Partistyrelsens yttrande

Kommunalt engagemang,

Motionären vill att förtroendevalda med uppdrag i kommun- eller regionfullmäktige ska kunna kvarstå i sitt uppdrag, även vid flytt från kommunen/regionen på samma sätt som gäller för förtroendeuppdrag i nämnd.

Kommunfullmäktige har möjlighet att låta en förtroendevald som av fullmäktige tilldelats uppdrag i en kommunal nämnd att behålla sitt uppdrag i t.ex. en nämnd, även om personen förlorat sin valbarhet. Denna möjlighet finns främst för att hantera tillfälliga boendesituationer, som exempelvis studier på annan ort eller en separation som kräver tillfälligt boende i en annan kommun.

Enligt kommunallagen (2017:725) ska en ledamot av fullmäktige ha sin folkbokföringsadress inom den aktuella kommunen eller regionen. När en ledamot i kommunfullmäktige flyttar från kommunen gäller striktare regler än för t.ex. nämndledamöter. Det finns inget utrymme att sitta kvar – flytten innebär automatiskt att personen inte längre är valbar och måste entledigas från sitt uppdrag.

Partistyrelsen anser att det finns en viktig demokratisk aspekt av att förtroendevalda har en tydlig koppling till den kommun eller region som de kandiderar i, och att ledamöter i fullmäktige ska vara folkbokförd i kommunen.

Förslag till beslut: Avslag

[10.42.1](#) att Centerpartiet verkar för att det görs möjligt för förtroendevalda i kommun- eller regionfullmäktige att kunna kvarstå i fullmäktigeuppdraget trots flytt från kommun

Emelie Nyman och Centerpartiets ungdomsförbund reserverar sig till förmån för bifall av motion 10.42.1 (Centerpartiets ungdomsförbund 11.1).

Motivering:

Dagens kommunallag hindrar en folkvald fullmäktigeledamot från att behålla sitt uppdrag vid en tillfällig flytt, trots att denna möjlighet redan finns för nämndledamöter. Detta är en ologisk och oflexibel ordning som kan skada det lokala demokratiska arbetet. Det är viktigt med en tydlig geografisk koppling, men strikta regler riskerar att tvinga bort kompetenta och engagerade ledamöter på grund av tillfälliga situationer som studier eller separation. En viss nivå av flexibilitet skulle i stället berika den lokala demokratin och säkra kontinuiteten i det politiska arbetet.

587 **Sänkt rösträttsålder 10.43**

588 [10.43.1](#) att rösträtten sänks till 16 år i kommunvalet.

589 **Partistyrelsens yttrande**

590 **Sänkt rösträttsålder,**

591 Ungdomars demokratiska och politiska engagemang främjar samhället på många sätt, och det
592 minskande politiska engagemanget är ett problem som måste tas på allvar. I Sverige har vi 18-
593 årsgräns för röstning i allmänna val. Den som är 16 år och medlem i Svenska kyrkan får rösta i
594 kyrkovalet. Vissa länder har 16-årsgräns på regional och kommunal nivå. Ungas drivkraft, kompetens
595 och engagemang behöver tas tillvara för en bättre samhällsutveckling. Många av samtidens största
596 problem påverkar våra unga negativt i en oproportionerlig omfattning. Centerpartiet anser att det är
597 viktigt att stärka ungas inflytande. Det kan göras bland annat genom att kommuner kan använda
598 ungdomsråd som remissinstans. Det är viktigt att lyssna till unga i alla avseenden som rör deras liv,
599 så de till exempel kan få inflytande över sin skolsituation. Att stärka ungas tilltro till vårt
600 gemensamma samhälle är också en mycket viktig uppgift. Centerpartiet driver också sedan tidigare
601 att unga ska få rösta i de allmänna valen från året de fyller 18 år. Partistyrelsen anser dock som
602 tidigare att rösträtten i stort bör vara kopplad till valbarheten som bör ligga vid myndighetsåldern.
603 Partistyrelsen anser därmed att det inte är rimligt att sänka rösträtten i allmänna val.

604

Förslag till beslut: Avslag

[10.43.1](#) att rösträtten sänks till 16 år i kommunvalet.

605

606

Ersättare i regionfullmäktige 10.44

[10.44.1](#) att Centerpartiet verkar för att vallagen ändras så att ersättare i regionfullmäktige utses enligt samma principer som för ersättare i kommunfullmäktige.

Partistyrelsens yttrande

Ersättare i regionfullmäktige,

Anledningen till att det finns olika regler för att utse ersättare i regionfullmäktige jämfört med kommunfullmäktige beror främst på att regionernas och kommunernas uppdrag, storlek och politiska strukturer skiljer sig åt. Som exempel kan nämnas att kommuner med färre än 36 ledamöter kan använda ett enklare system för att utse ersättare, medan regionfullmäktige typiskt sett har fler ledamöter och en mer omfattande verksamhet som kräver ett mer proportionellt och precist system för ordningen av hur man utser ersättare. Även Valmyndighetens roll skiljer sig åt, särskilt vad gäller kommunfullmäktige på grund av stora variationer i storlek och antal ledamöter. Sammanfattningsvis kan det konstateras att de stora variationerna i storlek och verksamhet har lett till olika former för hanteringen, och Partistyrelsen anser inte att det finns övervägande skäl att ändra detta.

Förslag till beslut: Avslag

[10.44.1](#) att Centerpartiet verkar för att vallagen ändras så att ersättare i regionfullmäktige utses enligt samma principer som för ersättare i kommunfullmäktige.

Trygghet för förtroendevalda 10.45

[10.45.1](#) att Centerpartiet arbetar för ett regelverk som klargör ett "arbetsgivaransvar" vid kommuner och regioner för politiska partier, som garanterar tryggheten för förtroendevalda heltidspolitiska råd vid främst sjukskrivning och rehabilitering.

Partistyrelsens yttrande

Trygghet för förtroendevalda,

Motionären vill se ett regelverk för trygghet vid sjukskrivning och rehabilitering för förtroendevalda på heltid.

Region- och kommunpolitiker i Sverige omfattas inte automatiskt av generella trygghetsavtal vid sjukskrivning på samma sätt som gäller vid vanlig anställning. Detta beror främst på att politiska uppdrag inte är anställningar i juridisk mening utan förtroendeuppdrag, vilket påverkar vilken typ av sociala och ekonomiska skyddsnät som gäller. Eftersom förtroendevalda inte är anställda, finns heller ingen egentlig arbetsgivare med skyldighet att teckna trygghetsförsäkringar eller sjukförsäkring. Det är dock möjligt för kommunen eller regionen själv att införa sådana system för sina förtroendevalda. En annan anledning till att förtroendevalda saknar de trygghetssystem som anställda har, är att de tekniskt sett heller inte har någon lön. SKR har tagit fram riktlinjer för pensions- och trygghetsavtal som främst omfattar främst pension och omställningsstöd, inte sjukskrivning. Partistyrelsen anser inte att förtroendeuppdrag bör jämföras med en anställning, och noterar att det också finns möjligheter för kommunerna och regionerna att tillse att det finns vissa trygghetslösningar för dess förtroendevalda inom ramen för hur man väljer att organisera sin verksamhet utifrån respektive kommun eller regions förutsättningar.

Förslag till beslut: Avslag

[10.45.1](#) att Centerpartiet arbetar för ett regelverk som klargör ett "arbetsgivaransvar" vid kommuner och regioner för politiska partier, som garanterar tryggheten för förtroendevalda heltidspolitiska råd vid främst sjukskrivning och rehabilitering.

651 **Lagrådets roll 10.46**

652 [10.46.1](#) att Centerpartiet verkar för att ge lagrådet möjligheten att stoppa en lag som regeringen
653 eller riksdagen lägger fram, med undantaget att om 66% av riksdagen röstar för en lag så går den
654 igenom.

655 **Partistyrelsens yttrande**

656 **Lagrådets roll,**

657 Lagrådet har en rådgivande och granskande roll i den svenska lagstiftningsprocessen och fungerar
658 som en juridisk kvalitetskontroll innan nya lagar antas av riksdagen. Syftet är att säkerställa att
659 lagstiftningen håller hög juridisk kvalitet och inte strider mot grundlagen eller andra rättsliga
660 principer, att bedöma rättssäkerhet och konsekvenser för såväl individ som samhälle och att
661 kvalitetssäkra juridiskt språk och systematik. Lagrådet har som uppgift att granska de flesta
662 lagförslag, men måste tillfrågas vid alla förslag till nya lagar som rör grundlagarna eller andra viktiga
663 rättsliga frågor med stor påverkan på rättsstaten.

664

665 Under senare år har det blivit vanligare att regeringen går vidare med lagförslag trots kritik från
666 Lagrådet, även om detta inte är en ny företeelse. Regeringens allt mer ljumma inställning till
667 Lagrådets yttranden motiverar dock en djupare diskussion om rättssäkerhet och ansvarutkrävande.
668 Inte sällan har kritiken från Lagrådet handlat om bristande beredning, farhågor kring rättsstatliga
669 principer och effektiv förvaltning. Partistyrelsen håller med om att Lagrådets roll bör stärkas, men
670 anser inte att det finns skäl att ge Lagrådet möjligheten att stoppa en lag. Vår rättsordning har andra
671 verktyg, såsom normprövning, ett institut bättre lämpat för den typen av ingrepp i
672 lagstiftningsprocessen. Partistyrelsen anser dock att det finns skäl att utreda hur en stärkning av
673 Lagrådets roll skulle kunna se ut, i syfte att säkerställa bättre kvalitetskontroll och konstitutionell
674 kongruens.

Partistyrelsens nya att-satser

1. att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur Lagrådets roll kan stärkas.

675

Förslag till beslut: Avslag

[10.46.1](#) att Centerpartiet verkar för att ge lagrådet möjligheten att stoppa en lag som regeringen
eller riksdagen lägger fram, med undantaget att om 66% av riksdagen röstar för en lag så går den
igenom.

676

677

Säkerhets-id 10.47

[10.47.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sverige inför ett säkerhets-ID som skyddar individers anonymitet och osynliggör ålder och kön. Detta skulle tydligt svara mot moderna krav på jämlikhet och integritet i samhället samt minska brottslighet kopplad till identitetsstöld.

Partistyrelsens yttrande

Säkerhets-id,

Personnumret är en central del av svensk folkbokföring och används för att identifiera individer i många sammanhang, både inom offentlig förvaltning och privat sektor. Födelsedatumet är en viktig del av personnumret och gör det möjligt att särskilja personer med samma namn. Det har funnits diskussioner om att modernisera eller ersätta personnumret med andra identifieringsmetoder, särskilt i takt med digitalisering och ökad oro för integritetsfrågor. Dessa förslag har dock inte inneburit att födelsedatumet tas bort från personnumret, utan snarare att det ersätts eller kompletteras med andra identifieringsmetoder. Stora delar av samhället är uppbyggt kring systemet med personnummer, såväl inom det allmänna som inom näringsliv och civilsamhälle. En ordning där alla personnummer ska bytas ut till något annat format, skulle innebära ofantliga kostnader för hela samhället. Partistyrelsen anser därför inte att fördelarna med en sådan reform skulle väga upp för de kostnader och komplikationer som skulle uppstå inom samhällets samlade bredd.

Förslag till beslut: Avslag

[10.47.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sverige inför ett säkerhets-ID som skyddar individers anonymitet och osynliggör ålder och kön. Detta skulle tydligt svara mot moderna krav på jämlikhet och integritet i samhället samt minska brottslighet kopplad till identitetsstöld.

Omskärelse 10.48

[10.48.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

Partistyrelsens yttrande

Omskärelse,

I en liberal demokrati byggd på rättsstatliga principer och individuella fri- och rättigheter kan tolkningen och tillämpningen av dessa ge upphov till komplexa etiska, juridiska och politiska frågor – särskilt när oundvikliga intressekonflikter mellan fri- och rättigheter måste hanteras.

Religionsfriheten är inget undantag. En sådan komplex fråga rör icke-medicinsk omskärelse av pojkar. Det finns argument för att en pojkes rätt till självbestämmande över sin egen kropp motiverar att icke-medicinsk omskärelse inte ska kunna genomföras förrän han är gammal nog att fatta ett eget beslut. Centerpartiet vill emellertid, såsom flera tidigare stämmobeslut visar, att omskärelse av pojkar under 18 år fortsatt ska vara tillåtet i Sverige även när det inte sker av medicinska skäl.

För judar och för många muslimska samfund är omskärelse av pojkar centralt för att de ska upptas i församlingen, lika viktigt som dopet är för merparten av kristendomen. Ett förbud skulle därför i praktiken göra det omöjligt för tiotusentals svenskar att leva här i enlighet med sin religion och kulturella tillhörighet. Ett förbud skulle dessutom sannolikt leda till att omskärelser av pojkar genomförs illegalt på sätt som riskerar allvarlig smärta och livslång skada. När ingreppet utförs medicinskt korrekt och i enlighet med svensk lagstiftning – med bedövning och av läkare eller en person med särskilt tillstånd – medför inte manlig omskärelse några risker, utan utgör ett mindre ingrepp.

Eftersom riten är så central i det religiösa utövandet skulle ett förbud inskränka troendes frihet enligt regeringsformen att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion. Ett förbud skulle vidare strida mot Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner, däribland FN:s barnkonventions artikel om att minoriteter inte ska förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp utöva sin kultur eller bekänna sig till och utöva sin egen religion. Dessa är viktiga motiv för att det fortsatt ska vara tillåtet med icke-medicinsk omskärelse av pojkar i Sverige.

Förslag till beslut: Avslag

[10.48.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

Diskriminering 10.49, 10.50

[10.49.1](#) att Centerpartiet ska aktivt verka för att kommunala simhallar inte inför könsseparerade badtider.

[10.49.2](#) att Centerpartiet ska istället förespråka inkluderande lösningar som gynnar alla grupper utan att förstärka traditionella könsnormer.

[10.50.1](#) att Centerpartiet verkar för att könskaraktäristika blir en diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

[10.50.2](#) att yrkesgrupperna polis och väktare fullt ut omfattas av den i hela sin yrkesutövning.

Partistyrelsens yttrande

Diskriminering,

Motionären lyfter förslag som handlar om att vi som parti ska motverka könsseparerade badtider i kommunerna. Som ett liberalt och feministiskt parti står Centerpartiet upp för ett jämställt samhälle, där alla, oavsett kön eller förutsättningar kan inkluderas, även i idrottslivet. Vi tror på individens frihet och allas lika värde. Därför är det självklart för oss att riva de strukturer och normer som begränsar människors frihet. Vi har många förslag för ett mer jämställt samhälle, där inga kvinnor ska tillåtas leva under hedersförtryck eller utifrån unkna könsnormer. Normer inom vissa grupper kan medföra att till exempel flickor frånges möjligheten till en inkluderande fritid, såsom besök i simhall eller fritidsaktiviteter. Vad gäller frågan om könsseparerade tider i simhallar finns det flera perspektiv som behöver belysas. Simkunnighet är livsviktig färdighet som tyvärr är lägre i vissa grupper i befolkningen, t.ex. bland utrikes födda kvinnor. Därför har en del kommuner sett könsseparerade badtider som åtgärd för att fler i befolkningen ska bli simkunniga.

Diskrimineringsombudsmannen har gjort tillsyn om kommuners badtider för att bedöma huruvida könsseparerade badtider strider mot diskrimineringslagens förbud mot diskriminering. Likabehandling oavsett kön är diskrimineringslagens utgångspunkt och huvudprincip och utrymmet för avsteg är snävt och undantagsregeln ska därför tolkas och tillämpas restriktivt. Om andra intressen i det enskilda fallet kan väga tyngre än eller i vart fall lika tungt som likabehandlingsprincipen, kan avsteg från principen ändå anses rimlig. Kommunernas möjligheter till könsseparerade badtider i simhallar är därför begränsade, men kan i vissa fall alltså vara motiverade. Partistyrelsen anser att det är viktigt att kommunerna inte agerar slentrianmässigt på fördomar då det kan förstärka traditionella könsnormer, utan att det är viktigt att kommunerna hittar inkluderande lösningar som gynnar alla grupper. Att nationellt motverka könsseparerade badtider kan dock få konsekvensen att vi inte når vissa grupper. Partistyrelsen anser dock inte att det är en långsiktig lösning med separerade badtider, utan att det är viktigt att vi står upp för ett inkluderande samhälle där alla får lära sig att simma, kan delta i fritidsaktiviteter, utan att behöva ta hänsyn till förlegade värderingar. Det gör vi genom mer kunskap och ett aktivt arbete för ett jämställt samhälle i förskola, skola, föreningsliv och arbetsliv. Att flickor, pojkar eller hbtqi-personer begränsas på grund av hedersförtryck är något vi aldrig får acceptera

Centerpartiet står upp för varje enskild människas rätt till frihet och möjlighet att göra det mesta av sin förmåga och sina drömmar utan att bli begränsad av fördomar, oavsett vad dessa grundar sig i och vem som uttrycker dem. Staten ska underlätta, inte hindra, människors möjligheter att använda det mesta möjliga av sin förmåga. För att uppnå detta måste statens institutioner säkra rättsordningen och spelreglerna i samhället utifrån den grundläggande värderingen om människors lika värde, frihet och värdighet. Av 1 kap. 2 § RF framgår att den offentliga makten ska utövas med

773 respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.
774 Diskrimineringsförbudet är en naturlig följd av principen om alla människors lika värde. Vi ser dock i
775 allt större utsträckning exempel på hur denna princip undermineras och motarbetas när reaktionära
776 och populistiska krafter växer i styrka. Det är därför viktigt att vi gör allt vi kan för att skydda de
777 grupper i samhället som är som mest utsatta, och som riskerar allra mest om skyddet för deras
778 rättigheter skulle försämrats. Idag omfattas emellertid inte intersexpersoner av skyddet eftersom
779 könskaraktäristika inte är en del av lagens område, vilket skapar en rättsosäkerhet. Partistyrelsen
780 anser därför att könskaraktäristika bör omfattas som diskrimineringsgrund i enligt
781 diskrimineringslagen för att ge fler likvärdigt skydd.
782
783 Idag täcker heller inte diskrimineringslagen polisens ingripanden mot enskilda. Regeringen
784 meddelade under våren 2024 att man vill ändra detta, något som Centerpartiet välkomnat.
785

Förslag till beslut: Bifall

[10.50.1](#) att Centerpartiet verkar för att könskaraktäristika blir en diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

786

Förslag till beslut: Besvarad

[10.49.1](#) att Centerpartiet ska aktivt verka för att kommunala simhallar inte inför könsseparerade badtider.

[10.49.2](#) att Centerpartiet ska istället förespråka inkluderande lösningar som gynnar alla grupper utan att förstärka traditionella könsnormer.

[10.50.2](#) att yrkesgrupperna polis och väktare fullt ut omfattas av den i hela sin yrkesutövning.

787

788

789 **Flaggdagar** 10.51

790 [10.51.1](#) att Centerpartiet ska ta initiativ till att modernisera och göra allmänna flaggdagar mer i
791 överensstämmelse med dagens värderingar.

792 **Partistyrelsens yttrande**

793 **Flaggdagar, Partistyrelsens yttrande:**

794 Flaggdagar i Sverige regleras i Förordning (1982:270) om allmänna flaggdagar. Svenska flaggdagar är
795 typiskt sett kopplade till nationella högtider som nationaldagen, Kungafamiljens födelsedagar,
796 traditionella helgdagar – som jul- och midsommardagen och valdagar. Regeringen kan besluta om
797 ändringar i flaggdagarna, till exempel genom att lägga till nya eller ta bort befintliga. Sådana beslut
798 grundas ofta på tradition, kultur och ibland på politiska överväganden och ändringar sker löpande.
799 Partistyrelsen anser att de nu gällande reglerna kring flaggdagar är välavvägda och representativa för
800 svenska högtider, nationellt viktiga datum och det svenska statsskicket och att det därför i nuläget
801 inte finns skäl för någon ändring.
802

Förslag till beslut: Avslag

[10.51.1](#) att Centerpartiet ska ta initiativ till att modernisera och göra allmänna flaggdagar mer i
överensstämmelse med dagens värderingar.

Medborgarskap 10.52

[10.52.1](#) att Centerpartiet tar ställning emot återkallelse av svenska medborgarskap som straffpåföljd av kriminella handlingar.

Partistyrelsens yttrande

Medborgarskap,

Motionärerna vill att Centerpartiet tar ställning emot återkallelse av svenska medborgarskap som straffpåföljd av kriminella handlingar och att Centerpartiet tar ställning för att Sverige tar fullt ansvar för alla sina medborgare, oavsett kriminalitet, genom att säkerställa rättssäkra åtgärder i Sverige. Som själ för detta anføres bl.a. att Sverige måste ta ansvar för sina medborgare, även när de begår allvarliga brott och att det vore fel att överföra detta ansvar till andra länder samtidigt som det skulle riskera att påverka svensk säkerhet och internationella relationer.

I motsats till flera andra nordiska länder saknas det enligt svensk rätt en möjlighet att återkalla ett svenskt medborgarskap som har förvärvats på felaktiga grunder. Flera andra nordiska länder har också en möjlighet att under vissa förutsättningar återkalla medborgarskap för personer som har begått någon typ av mycket allvarlig brottslighet. Frågan om återkallelse av medborgarskap utreddes därför nyligen inom ramen för 2013 års parlamentariska fri- och rättighetskommitté, som presenterade sitt betänkande i början av 2025 (SOU 2025:2). Kommittén föreslår i betänkandet införandet av en möjlighet till återkallelse av medborgarskap i fall där medborgarskapet förvärvats på felaktiga grunder, samt en möjlighet att under vissa förutsättningar återkalla medborgarskap för personer med dubbla medborgarskap som har gjort sig skyldig till brott som allvarligt hotar rikets säkerhet eller som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion (s.k. folkrättsbrott såsom folkmord mm). Centerpartiet, som en del av en majoritet i kommittén om sex partier, står bakom förslaget. Partistyrelsen anser att det är rimligt att personer som begått brott mot rikets säkerhet eller folkrättsbrott inte kvarstår som svenska medborgare. Detta utesluter dock inte att Sverige tar ansvar för genomförande att det straff som personen i fråga dömts till. Den förvaltningsrättsliga aspekten av en återkallelse är dock betydande, och det är inte en självklarhet att se återkallelsen som en straffpåföljd. Partistyrelsen anser därför inte att frågan om medborgarskap ska behandlas i den straffrättsliga processen, eftersom frågan om återkallelse rimligast bör väckas efter att den straffrättsliga domen vunnit laga kraft. En återkallelse bör på så sätt oavsett inte hanteras straffrättslig påföljd, utan en förvaltningsrättslig åtgärd.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.52.1](#) att Centerpartiet tar ställning emot återkallelse av svenska medborgarskap som straffpåföljd av kriminella handlingar.

Självständiga domstolar 10.53

[10.53.1](#) att regeringen inte längre ska ha någon roll i utnämningen av ordinarie domare och att denna uppgift helt överförs till Domarnämnden.

[10.53.2](#) att Domarnämnden görs till ett självständigt organ med ensam beslutanderätt över domartillsättningar, utan möjlighet till politisk påverkan.

[10.53.3](#) att regeringsformen och lagen om utnämning av ordinarie domare ändras så att rekryteringen av domare sker utan politiskt inflytande.

[10.53.4](#) att Domarnämnden tillsätts genom lottning från en pool av kvalificerade kandidater för att säkerställa opartiskhet och förhindra korruption.

Partistyrelsens yttrande

Självständiga domstolar,

Motionären vill stärka domares oberoende genom att stärka domarnämndens ställning och att rekryteringen av domare sker helt självständigt.

År 2023 presenterade 2020 års grundlagsutredning sitt betänkande (SOU 2023:12, *Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende*) Utredningen konstaterade att det svenska rättssystemet fungerar bra, men att det finns behov av ytterligare åtgärder för att skydda domstolarnas oberoende. Centerpartiet har suttit med i den parlamentariska kommittén, och står bakom förslagen i betänkandet.

Anledningen till att det är regeringen som utser domare har att göra med att ordinarie domare får sin anställning genom fullmakt, på grund av att deras anställningstrygghet är särskilt reglerad i grundlagen. Det innebär att tillsättningen sker genom ett formellt beslut av regeringen och att domaren då får ett särskilt konstitutionellt skydd – de kan inte sägas upp hur som helst. Fullmakten är också permanent (så länge domaren inte når pensionsålder eller grovt åsidosätter sina skyldigheter). Detta innebär att domare har starkare skydd än andra statligt anställda eftersom anställningsskyddet regleras i grundlagen, inte bara i arbetsrätten. Syftet med denna ordning är att säkerställa domstolarnas oberoende från både politiska påtryckningar och arbetsgivare (som också är staten/regeringen). Partistyrelsen anser därför inte att regeringens roll vid tillsättandet av domare helt ska avvecklas. Grundlagsutredningens förslag om en mer självständig roll för Domarnämnden i utnämningsprocessen av ordinarie domare, där regeringen blir bunden av nämndens förslag innebär därför att beslutet om utnämning i princip helt läggs hos Domarnämnden. Även förslaget om att Domarnämndens uppgifter och roll föreslås tydligare ska regleras i lag kommer att ge institutionen en starkare självständighet och ett robust konstitutionellt skydd. I betänkandet föreslås också att antalet ledamöter som är eller har varit ordinarie domare ska vara i majoritet i Domarnämnden. Urvalet ska ske genom att domstolar och andra juridiska organ lämnar förslag på lämpliga personer. Även om det regeringen formellt kommer att vara beslutsfattare, kommer valet bygga på de professionella nomineringarna och inte på politisk grund. Partistyrelsen anser att förslaget på så sätt säkerställer att domarprofessionen har det starkaste inflytandet över utnämningarna och att det är en välavvägd ordning. Partistyrelsen anser därmed inte att ledamöterna ska tillsättas genom lottning.

Förslag till beslut: Besvarad

[10.53.1](#) att regeringen inte längre ska ha någon roll i utnämningen av ordinarie domare och att denna uppgift helt överförs till Domarnämnden.

[10.53.2](#) att Domarnämnden görs till ett självständigt organ med ensam beslutanderätt över domartillsättningar, utan möjlighet till politisk påverkan.

[10.53.3](#) att regeringsformen och lagen om utnämning av ordinarie domare ändras så att rekryteringen av domare sker utan politiskt inflytande.

878

Förslag till beslut: Avslag

[10.53.4](#) att Domarnämnden tillsätts genom lottning från en pool av kvalificerade kandidater för att säkerställa opartiskhet och förhindra korruption.

879

880

Grundlagsskydd för folkbildningen 10.54

[10.54.1](#) att verka för att stödet till folkbildningen grundlagsskyddas i Sverige.

[10.54.2](#) att säkerställa att detta grundlagsskydd garanterar långsiktig och stabil finansiering av folkbildningens verksamheter.

Partistyrelsens yttrande

Grundlagsskydd för folkbildningen,

Folkbildningen har stor betydelse för bildningsverksamhet i hela landet - där välkomnas alla oavsett bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation. Folkbildningen bidrar till sammanhang, bildning och en väg att aktivt delta i samhället. Det finns formulerat på detta sätt i vårt idéprogram: "Bildning breddar våra horisonter, ökar vår frihet och egenmakt, stärker den demokratiska grunden för samhället och möjligheterna till livslångt lärande." Centerpartiet både värnar och försvarar folkbildningen och dess värde för sammanhållning, utveckling, demokrati och samhällets resiliens är ovärderlig. Under senare år har det dock blivit tydligt att folkbildningen behöver värnas och försvaras.

Partistyrelsen anser dock inte att ett grundlagsskydd för folkbildningen är den bästa vägen för detta. Statens ansvar att verka för att alla människor ska få möjlighet att nå sin utbildning och utveckling samt eftersträva att alla ska ha lika tillgång till utbildning fastställs i RF:s inledning (1 kap 2 §) och visar på den fundamentala betydelse vår statsordning tillerkänner utbildning. Att införa ett skydd för just folkbildningen först och främst en mycket udda fågel i vårt konstitutionella system - grundlagen skyddar principer – inte specifika verksamhetsformer. Grundlagen sätter också ramarna för den svenska statsledningen, förvaltningen och skyddar övergripande fri- och rättigheter, inte enskilda organisationsformer eller verksamhetsmodeller. Att på något sätt skriva in folkbildningen specifikt i grundlagen skulle särbehandla en aktörsform framför andra (t.ex. universitet, bibliotek, civilsamhälle i stort), vilket strider mot grundlagens neutrala och principfasta karaktär. Folkbildningen åtnjuter dessutom redan ett starkt skydd genom andra delar av grundlagen genom yttrandefriheten, föreningsfriheten och mötesfriheten.

Förslag till beslut: Avslag

[10.54.1](#) att verka för att stödet till folkbildningen grundlagsskyddas i Sverige.

[10.54.2](#) att säkerställa att detta grundlagsskydd garanterar långsiktig och stabil finansiering av folkbildningens verksamheter.

Straffansvar för politiska beslut, 10.55

[10.55.1](#) att politiker eller tjänstemän som anger felaktiga uppgifter som underlag till beslut om användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

[10.55.2](#) att politiker eller tjänstemän utövar otillräcklig kontroll av beslutad användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

Partistyrelsens yttrande

Straffansvar för politiska beslut,

Motionären vill att politiker eller tjänstemän som fattar beslut på felaktiga grunder, eller har utövat för dålig kontroll, ska kunna bötfällas för trolöshet mot huvudman om besluten har inneburit användning av skattemedel. Detta skulle öka transparensen och ansvarutkrävande kring hur våra skattemedel används i den offentliga förvaltningen.

Både tjänstemän och politiker kan redan dömas för trolöshet mot huvudman, men det är ovanligt. För tjänstemän gäller att personen ska ha i uppgift att förvalta ekonomiska eller rättsliga intressen (såsom ekonomiansvarig, chef, eller ha annan central funktion.), och ska dessutom ha agerat illojalt mot arbetsgivaren (t.ex. agerat i egenintresse, lämnat ut känslig information, eller fattat beslut som strider mot uppdraget). Huvudmannen (myndigheten/staten) ska också ha lidit ekonomisk skada eller riskerat sådan skada till följd av missbruket. Offentligt anställda tjänstemäns förtroendeuppdrag mot innebär ett särskilt ansvar enligt brottsbalken, men den offentlighetsrättsliga aspekten av uppdraget innebär det att det ofta är svårt att bevisa att ett sådant brott (som trolöshet mot huvudman) har begåtts. Istället används oftare brottsrubriceringarna tjänstefel, mutbrott eller olovligt förfogande. Att ange felaktiga underlag till beslut kan till exempel helt klart utgöra tjänstefel, men problemet ligger är oftast i bevisningen.

Även politiker kan i princip dömas för trolöshet mot huvudman, men i praktiken är det extremt ovanligt – och rättsläget är snävt och omdiskuterat eftersom brottet kräver att personen har en förtroendeställning av viss typ, som inte alltid tydligt gäller politiker i deras allmänna ämbetsutövning. En förtroendevald politiker som fattar allmänpolitiska beslut har inte ett juridiskt förtroendeuppdrag i lagens mening – deras ansvar är politiskt, inte civilrättsligt. Även när det gäller politiker är det vanligare – och mer ändamålsenligt att brottsrubriceringen blir tjänstefel. Högsta domstolen (HD) har också i flera fall betonat att straffansvar inte får användas för att straffa politiska felbedömningar.

I Sverige – som i många andra demokratier – är den övergripande principen också att politiskt ansvar inte ska vara detsamma som straffrättsligt ansvar eftersom politiskt ansvar inte är samma sak som juridiskt ansvar. Politiker fattar beslut inom ramen för sin ämbetsutövning. Dessa beslut bygger ofta på bedömningar, prognoser och värderingar, inte på rätt eller fel i strikt juridisk mening. Att göra politiska felbedömningar är en demokratisk fråga, som ska hanteras av väljarna – inte av domstolar. Att göra gränsdragningen mellan politiskt och juridiskt ansvarsutkrävande mer otydlig riskerar också att göra det svårt att skilja mellan ett opolitiskt rättssystem och en rättsapparat som används för att bestraffa politiska beslut. I en demokrati utkrävs ansvar främst genom val, misstroendeförklaringar och politisk granskning, inte domstol. Politiker som brustit i kontroll eller fattat dåliga beslut kan avsättas, kritiseras offentligt eller avsättas av sina kollegor enligt gällande demokratiska spelregler – men inte åtalas, såvida de inte begått ett konkret brott (t.ex. mutbrott eller tjänstefel). Mot bakgrund av detta anser inte Partistyrelsen att det brottet trolöshet mot huvudman ska användas

953 för att straffa tjänstemän eller politiker på annat sätt än som redan är möjligt.
954

Förslag till beslut: Avslag

[10.55.1](#) att politiker eller tjänstemän som anger felaktiga uppgifter som underlag till beslut om användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

[10.55.2](#) att politiker eller tjänstemän utövar otillräcklig kontroll av beslutad användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

955

956

957 **Pyroteknik 10.56**

958 [10.56.1](#) att ge kommunerna ökade möjligheter att införa tillstånd och begränsningar för
959 pyrotekniska varor i sina lokala ordningsföreskrifter, i syfte att utifrån de lokala behoven kunna
960 värna husdjur, lantbruksdjur, och människor som störs och skräms.

961 **Partistyrelsens yttrande**

962 **Pyroteknik,**

963 Idag finns begränsade möjligheter för kommunerna att förbjuda användning av pyroteknik via lokala
964 ordningsföreskrifter. Dessa måste sedan godkännas av Polismyndigheten, och det gäller inte
965 försäljning. Många upplever fyrverkerier som störande, hotfulla eller farliga, och särskilt djur och
966 djurägare får leva med de konsekvenser som fyrverkerier orsakar varje år. Pyroteknik används också
967 ofta illegalt – som exempel kan nämnas att en stor andel av de sprängdåd som skakade Sverige i
968 början av 2025 skedde genom otillåten användning av pyrotekniska beståndsdelar. Men det används
969 också vårdslöst och slarvigt mot såväl människor som byggnader och fordon. Möjligheten till lokala
970 föreskrifter skulle kunna bidra till att låta kommunerna, som bäst känner till de lokala förhållandena
971 kan anpassa regler utifrån faktisk risknivå och medborgarnas önskemål. Partistyrelsen anser dock att
972 problemet är större och mer systematisk än så, och anser att det behövs en översyn av hur
973 pyrotekniska varor får användas och säljas, för att säkerställa en enhetlig och allmän reglering som
974 också kan möjliggöra lokalt beslutsfattande vid behov.

Partistyrelsens nya att-satser

1. att Centerpartiet ska verka för en översyn av lagstiftningen kring användande och försäljning av pyrotekniska varor.

975

Förslag till beslut: Besvarad

[10.56.1](#) att ge kommunerna ökade möjligheter att införa tillstånd och begränsningar för
pyrotekniska varor i sina lokala ordningsföreskrifter, i syfte att utifrån de lokala behoven kunna
värna husdjur, lantbruksdjur, och människor som störs och skräms.

976

977

Att-satser

[10.27.1](#) att alla sociala medier och internetleverantörer åläggs full spårbarhet av allt som läggs ut på nätet.

[10.27.2](#) att alla telefontjänstleverantörer åläggs full spårbarhet av samtal och meddelanden.

[10.27.3](#) att det ska vara förbjudet att dölja sitt ansikte på allmän plats med speciella regler kring religiösa skäl.

[10.28.1](#) att Centerpartiet verkar för att offentliggörande av personuppgifter genom söktjänster på nätet regleras striktare, i syfte att värna individens integritet.

[10.28.2](#) att Centerpartiet verkar för att svensk lagstiftning anpassas i syfte att ge individen större äganderätt samt kontroll över sina personuppgifter.

[10.28.3](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter erkänns som självständigt värde i grundlagen.

[10.28.4](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för personuppgifter stärks i grundlagen.

[10.28.5](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet även bör innefatta en positiv förpliktelse för staten att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och personliga integritet.

[10.28.6](#) att Centerpartiet verkar för att enskilda vars personuppgifter hanteras vårdslöst av myndighet eller den som utför offentliga förvaltningsuppgifter ska ha rätt till skadestånd.

[10.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att avveckla länsstyrelserna och decentralisera makten till folkvalda parlament i kommuner och regioner.

[10.30.1](#) att Centerpartiet tar initiativ för att eliminera dold påverkan på partier.

[10.30.2](#) att Centerpartiet för egen del upprättar koder i enlighet med vad som framgår ovan.

1012 [10.31.1](#) att Riksstämman ger ett rejält uppdrag till partiledningen att agera i enlighet med motionens
1013 intentioner, så att (C) blir en kraftfull röst, som ger både intryck och avtryck i väljarkåren.

1014

1015 [10.32.1](#) att Centerpartiet verkar för att Kommun- och Regionval genomförs skilda år från
1016 Riksdagsval.

1017

1018 [10.33.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en särskild valdag för val av ledamöter i
1019 kommunfullmäktige.

1020

1021 [10.33.2](#) att Centerpartiet tar initiativ till en utredning om hur en sådan valdag skulle kunna
1022 genomföras i praktiken.

1023

1024 [10.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att skilda valdagar mellan kommun- och regionvalen respektive
1025 riksdagsvalet.

1026

1027 [10.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att endast blanka valsedlar och partivalsedlar ska finnas till alla
1028 val samt att en utredning görs gällande hur personvalsröster ska hanteras på bästa sätt utan
1029 namnvalsedlar.

1030

1031 [10.35.2](#) att Centerpartiet verkar för att det ska bli obligatoriskt att rösta i valen.

1032

1033 [10.36.1](#) att en utredning bör göras för att se över om Åklagarmyndigheten även kan omfattas av att
1034 sekretessbelägga personalens och åklagarens personnamn enl 39 kap. 3 § i offentlighets- och
1035 sekretesslag (OSL).

1036

1037 [10.37.1](#) att nya som blir invalda i riksdagen skall ha arbetat utanför politiken i minst 3 år .

1038

1039 [10.38.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sveriges myndigheter utvecklar sin förmåga att vara mer
1040 stödjande i sin myndighetsutövning.

1041

1042 [10.38.2](#) att Centerpartiet driver på för en decentralisering av Sveriges myndighetsorganisationer för
1043 att skapa bättre regional och lokal förståelse och anpassning.

1044

1045 [10.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en andra kammare i Sveriges riksdag.

1046

1047 [10.39.2](#) att representationen i denna andra kammare består av representanter från landets
1048 kommuner, utsedda av respektive kommunfullmäktige.

1049

1050 [10.39.3](#) att mandaten i andra kammaren fördelas proportionerligt i förhållande till kommunernas
1051 invånarantal.

1052

1053 [10.40.1](#) att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att återkomma med förslag på ny
1054 minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk.

1055

1056 [10.40.2](#) att framtagandet av den nya minoritetspolitiken ska samråd ske med nationella minoriteter,
1057 exempelvis i civilsamhället och inom partiet.

1058

1059 [10.40.3](#) att arbetsgruppen bör ha en bredd och bestå av personer från de nationella minoriteterna,
1060 personer med minoritetskunskap eller annan relevant sakkunskap.

1061

1062 [10.41.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka äganderätten genom att förenkla och förbättra
1063 möjligheten att överklaga expropriering och tvångsförvärv av naturresurser, skog och malm.

1064

1065 [10.41.2](#) att Centerpartiet verkar för att vid exploatering av malmfyndigheter ska staten, kommunen
1066 och markägaren få andelar i värdeskapandet, så att fler får del av naturresursernas ekonomiska
1067 nytta.

1068

1069 [10.42.1](#) att Centerpartiet verkar för att det görs möjligt för förtroendevalda i kommun- eller
1070 regionfullmäktige att kunna kvarstå i fullmäktigeuppdraget trots flytt från kommun

1071

1072 [10.43.1](#) att rösträtten sänks till 16 år i kommunvalet.

1073

1074 [10.44.1](#) att Centerpartiet verkar för att vallagen ändras så att ersättare i regionfullmäktige utses
1075 enligt samma principer som för ersättare i kommunfullmäktige.

1076

1077 [10.45.1](#) att Centerpartiet arbetar för ett regelverk som klargör ett "arbetsgivaransvar" vid
1078 kommuner och regioner för politiska partier, som garanterar tryggheten för förtroendevalda
1079 heltidspolitiska råd vid främst sjukskrivning och rehabilitering.

1080

1081 [10.46.1](#) att Centerpartiet verkar för att ge lagrådet möjligheten att stoppa en lag som regeringen
1082 eller riksdagen lägger fram, med undantaget att om 66% av riksdagen röstar för en lag så går den
1083 igenom.

1084

1085 [10.47.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sverige inför ett säkerhets-ID som skyddar individers
1086 anonymitet och osynliggör ålder och kön. Detta skulle tydligt svara mot moderna krav på jämlikhet
1087 och integritet i samhället samt minska brottslighet kopplad till identitetsstöld.

1088

1089 [10.48.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

1090

1091 [10.49.1](#) att Centerpartiet ska aktivt verka för att kommunala simhallar inte inför könsseparerade
1092 badtider.

1093

1094 [10.49.2](#) att Centerpartiet ska istället förespråka inkluderande lösningar som gynnar alla grupper utan
1095 att förstärka traditionella könsnormer.

1096

1097 [10.50.1](#) att Centerpartiet verkar för att könskaraktäristika blir en diskrimineringsgrund i
1098 diskrimineringslagen.

1099

1100 [10.50.2](#) att yrkesgrupperna polis och väktare fullt ut omfattas av den i hela sin yrkesutövning.

1101

1102 [10.51.1](#) att Centerpartiet ska ta initiativ till att modernisera och göra allmänna flaggdagar mer i
1103 överensstämmelse med dagens värderingar.

1104

1105 [10.52.1](#) att Centerpartiet tar ställning emot återkallelse av svenska medborgarskap som straffpåföljd
1106 av kriminella handlingar.

1107

1108 [10.53.1](#) att regeringen inte längre ska ha någon roll i utnämningen av ordinarie domare och att
1109 denna uppgift helt överförs till Domarnämnden.

1110

1111 [10.53.2](#) att Domarnämnden görs till ett självständigt organ med ensam beslutanderätt över
1112 domartillsättningar, utan möjlighet till politisk påverkan.

1113

1114 [10.53.3](#) att regeringsformen och lagen om utnämning av ordinarie domare ändras så att
1115 rekrytering av domare sker utan politiskt inflytande.

1116

1117 [10.53.4](#) att Domarnämnden tillsätts genom lottning från en pool av kvalificerade kandidater för att
1118 säkerställa opartiskhet och förhindra korruption.

1119

1120 [10.54.1](#) att verka för att stödet till folkbildningen grundlagsskyddas i Sverige.

1121

1122 [10.54.2](#) att säkerställa att detta grundlagsskydd garanterar långsiktig och stabil finansiering av
1123 folkbildningens verksamheter.

1124

1125 [10.55.1](#) att politiker eller tjänstemän som anger felaktiga uppgifter som underlag till beslut om
1126 användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

1127

1128 [10.55.2](#) att politiker eller tjänstemän utövar otillräcklig kontroll av beslutad användning av
1129 skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

1130

1131 [10.56.1](#) att ge kommunerna ökade möjligheter att införa tillstånd och begränsningar för
1132 pyrotekniska varor i sina lokala ordningsföreskrifter, i syfte att utifrån de lokala behoven kunna
1133 värna husdjur, lantbruksdjur, och människor som störs och skräms.

1134

1135

10.27 Anonymitet hotar demokratin

Motionsskrivare: Lars af Ekenstam

Titel

Anonymitet hotar demokratin

Gammalt motionsnummer

Kalmar 12

Medskrivare

Område

Grundlag och demokrati

Brödtext

Hot och hat, desinformation och kriminalitet under anonymitetens heliga mantel hotar vår demokrati och vårt öppna samhälle genom att politiker skräms till tystnad, vanliga människor vill eller törs inte delta i den offentliga debatten av risk för repressalier och anonyma avsändare kan nästan helt utan risk sprida desinformation eller uppmåna till kriminella gärningar.

Jag vill att centern lägger ett kraftfullt förslag där man ålägger alla sociala medier och leverantörer av internetjänster att inom några få år (förslagsvis 3 år) genomföra fullständig spårbarhet av allt som läggs ut på nätet med skyldighet att lämna ut information till polis/myndighet vid misstanke om brott. Även telefontjänstföretag ska åläggas samma skyldighet att alla samtal och meddelanden över telefonnätet ska ha fullständig spårbarhet.

Inom industrin har man sedan många år genomfört att i stort sett allt som produceras ska kunna spåras bakåt i produktionskedjan och detta går att genomföra även i den digitala världen. Självklart kommer det att medföra vissa problem men den viktigaste punkten är att vi måste ge upp den heliga anonymiteten och göra det på ett sådant sätt att man gör minsta möjliga inskränkningar på den personliga integriteten. Alternativet är tyvärr så allvarligt att demokrati, öppet samhälle, personlig trygghet och vår vilja att delta i vårt samhällsbygge hotas.

Att-satser

[10.27.1](#) att alla sociala medier och internetleverantörer åläggs full spårbarhet av allt som läggs ut på nätet.

[10.27.2](#) att alla telefontjänstleverantörer åläggs full spårbarhet av samtal och meddelanden.

[10.27.3](#) att det ska vara förbjudet att dölja sitt ansikte på allmän plats med speciella regler kring religiösa skäl.

Distriktets yttrande

Motionären föreslår i syfte att bekämpa desinformation, kriminalitet och hot mot demokratin att partiet ska företräda mycket långtgående inskränkningar av anonymiteten, den personliga integriteten och religionsfriheten. Distriktsstyrelsen anser att det totala avskaffandet av anonymitet motionären föreslår riskerar få mycket stora negativa konsekvenser för yttrandefrihet, demokrati

1176 och rättssäkerhet.
1177 Med anledning av ovanstående föreslås att motionen avlås.

1178 **10.28 Stärk skyddet för våra personuppgifter**

1179 **Motionsskrivare:** Erik Johnsson

1180 Riksorganisationen

1181 Titel

1182 Stärk skyddet för våra personuppgifter

1183 Gammalt motionsnummer

1184 Centerstudenter 14

1185 Medskrivare

1186 Centerstudenters förbundsstyrelse

1187 Område

1188 Grundlag och demokrati

1189 Brödtext

1190 Omfattande mängder personuppgifter om människor i Sverige är i dagsläget tillgängliga
1191 genom enkla sökningar på internet. Det svenska systemet, där företag med så kallat
1192 utgivningsbevis kan publicera stora mängder personuppgifter, är minst sagt tveksamt ur ett
1193 integritetsperspektiv. Den svenska offentlighetsprincipen är av stor vikt för insyn och kontroll
1194 av statsmakten, men att dess tillämpning även utsträckts till att omfatta enskildas
1195 personuppgifter riskerar att utsätta individer för allvarliga hot och är mot bakgrund av samma
1196 principers syften ytterst tveksamt.

1197

1198 För kriminella aktörer är information om enskildas ålder, civilstånd, inkomst,
1199 bostadsförhållanden, telefonnummer eller biläggande extremt värdefull. Att staten samlar in
1200 och gör denna information tillgänglig i princip gratis, utan individens samtycke, är
1201 synnerligen besvärande. Sverige är i detta avseende dessutom unikt, inte bara i EU utan i
1202 världen i stort. Många andra EU-länder har avsevärt mycket starkare skydd för
1203 personuppgifter där individen ges större kontroll och äganderätt över information kopplat till
1204 henne.

1205

1206 Trots pågående arbete för att begränsa vissa söktjänsters tillgång till personuppgifter behövs
1207 en mer genomgripande reform för att stärka den personliga integriteten i Sverige. Den
1208 personliga integriteten är en grundläggande rättighet och en förutsättning för ett fritt och
1209 demokratiskt samhälle. I Sverige är skyddet för den personliga integriteten bristfälligt, vilket
1210 skapar rättsosäkerhet för individer och möjliggör intrång från både staten och privata aktörer.
1211 Trots att skydd för privatlivet finns inskrivet i både regeringsformen och Europakonventionen
1212 är lagstiftningen ofta vag och otillräcklig.

1213

1214 Den tekniska utvecklingen har dessutom underlättat ökad insamling, hantering och spridning
1215 av personuppgifter, vilket gör det svårare för individer att skydda sin integritet. Istället för att
1216 enbart skydda medborgarna mot statliga övergrepp och vissa närmare specificerade statliga
1217 tvångsmedel bör grundlagen tydligt erkänna den personliga integriteten som ett skyddsvärt

1218 intresse i sig. Dessutom bör grundlagen förtydliga den positiva förpliktelse som staten har
1219 gentemot enskild, likt den praxis som utarbetats i Europadomstolen i förhållande till artikel 8
1220 EKMR. Med detta ska förstås att det offentliga inte bara har en skyldighet att frånhålla sig
1221 lagstiftning eller annan policy som inskränker för mycket på en enskilds rätt till integritet, utan
1222 att det offentliga dessutom är skyldig att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och
1223 personliga integritet. Detta skydd bör dessutom utgå från individens rätt att äga och förfoga
1224 över sina personuppgifter, snarare än att betraktas som en resurs som staten fritt kan samla
1225 in och distribuera. Detta dels för att erkänna det stora värde som är förenat med
1226 personuppgifter i sig, men vidare för att tillse att tillförsäkra att intrång eller vårdslös
1227 hantering av personuppgifter bör kunna bli föremål för skadestånd från staten till enskilda.
1228 Ett exempel är när myndigheter röjer skyddade personuppgifter för våldsdrabbade kvinnor,
1229 som vi återkommande fått bevittna de senaste åren.

1230 Att-satser

1231 [10.28.1](#) att Centerpartiet verkar för att offentliggörande av personuppgifter genom söktjänster på
1232 nätet regleras striktare, i syfte att värna individens integritet.

1233 [10.28.2](#) att Centerpartiet verkar för att svensk lagstiftning anpassas i syfte att ge individen större
1234 äganderätt samt kontroll över sina personuppgifter.

1235 [10.28.3](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för
1236 personuppgifter erkänns som självständigt värde i grundlagen.

1237 [10.28.4](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet samt skyddet för
1238 personuppgifter stärks i grundlagen.

1239 [10.28.5](#) att Centerpartiet verkar för att rätten till personlig integritet även bör innefatta en positiv
1240 förpliktelse för staten att tillgodose fullgott skydd för enskildas privatliv och personliga
1241 integritet.

1242 [10.28.6](#) att Centerpartiet verkar för att enskilda vars personuppgifter hanteras vårdslöst av
1243 myndighet eller den som utför offentliga förvaltningsuppgifter ska ha rätt till skadestånd.

1244 Distriktets yttrande

1245 Bifall i sin helhet

1246 10.29 Decentralism

1247 **Motionsskrivare:** Johan Krogh

1248 Riksorganisationen

1249 Titel

1250 Decentralism

1251 Gammalt motionsnummer

1252 Stockholms län 31

1253 Medskrivare

1254

1255 Område

1256 Grundlag och demokrati

1257 Brödtext
1258 Länsstyrelserna är kort och gott en historisk institution som inte tillför mycket mer än krångel och
1259 byråkrati för i princip alla kommuner och regioner i Sverige. Länsstyrelserna är en förlängd statlig
1260 arm som i allt för många fall lägger sig i sådant som är att anse som kommunala angelägenheter. Ska
1261 vi leva som vi lär om ett decentraliserat samhälle fullt ut är det dags att vi avvecklas länsstyrelserna.
1262 Flytta makten till våra kommuner och regioner. Ta bort länsstyrelsens märkliga ”domstolsfunktion” i
1263 miljö- och byggärenden och låt riktiga domstolar avgöra dessa. Sverige behöver mindre stat och mer
1264 människa.

1265 Att-satser

1266 [10.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att avveckla länsstyrelserna och decentralisera makten till
1267 folkvalda parlament i kommuner och regioner.

1268 Distriktets yttrande

1269 Distriktsstyrelsen sympatiserar i stora delar med motionärens intention. Vi ser dock att det finns
1270 delar av länsstyrelsernas arbete som inte rakt av bör gå till kommunal eller regional nivå utan vid en
1271 avveckling av länsstyrelserna kan uppgifter behöva flyttas till även andra nivåer eller institutioner i
1272 samhället. Därav föreslår distriktsstyrelsen avslag på att-satsen.

1273 10.30 Dold lobbyism är en fara för vår demokrati

1274 **Motionsskrivare:** Torsten Sandberg

1275 Riksorganisationen

1276 Titel

1277 Dold lobbyism är en fara för vår demokrati

1278 Gammalt motionsnummer

1279 Norrbotten 2

1280 Medskrivare

1281

1282 Område

1283 Grundlag och demokrati

1284 Brödtext

1285 Inledningsvis bör påpekas att jag skriver om lobbyism och annan olämplig sammanblandning mellan
1286 Svenskt Näringsliv och politiker/politiska partier. Det är den som dominerar debatten, det är där den
1287 stora påverkan pågår. Det formligen kryllar att organisationer med rötterna i Svenskt Näringsliv som
1288 vill påverka politiska beslutsfattare. I den mån det finns andra, och några finns säkert, så riktar jag
1289 samma kritik mot dem, särskilt om påverkan är dold.

1290 Bakgrund

1291 Studentrevolten i Sverige 1968 urartade i krav på socialistiska lösningar och 1976 kom debatten om
1292 löntagarfonder. Näringslivet blev med rätta mycket oroat och startade en rad lobbyorganisationer,
1293 tankesmedjor, bokförlag och presstjänster.

1294 Timbro är den mest kända med sina akademier; Stureakademin, Reformakademin, Digitala akademien
1295 och Basakademin. Smedjan är Timbros nätmagasin. Fritt Näringsliv, Fri värld och EPHI (om klimat-
1296 och miljö), alla finansierade av näringslivet. Som svampar ur jorden dyker public affairs byråer, PR-

1297 byråer, medieinstitutet NMI m. fl. upp. Uppgiften är att påverka politiska beslut genom lobbying.
1298 En ny sorts liberalism fick sen fäste med privatiseringar på en rad områden. När det visade sig att det
1299 inte blivit billigare för samhället eller bättre för oss alla startades 2023 tankesmedjan Synaps. För att
1300 skydda mot återställare.
1301 Resultat av lobbyism
1302 Många unga utbildas i akademierna och blir ledande politiker. Med i bagaget har de näringslivets syn
1303 på samhället. Det minskar deras förmåga eller vilja att balansera mellan marknadens egenintressen
1304 och samhällets på sociala och klimat- och miljöpolitiska områden.
1305 I skogarna lever svampar i symbios med trädens rötter och ger dem näring. Svamparna dör när stora
1306 områden kalavverkas och den biologiska mångfalden skadas. Skogsindustrin vill fortsätta med stora
1307 kalhyggen eftersom det anses mer lönsamt. Fortsätta eller förändra? Skall de stora trälarna få
1308 dammsuga Östersjön på fisk eller skall vi gynna det småskaliga fisket och rädda hotade fiskarter?
1309 Den allena tron på marknaden leder till förseningar som hotar framtida generationers liv och hälsa.
1310 Så fungerar det idag – dolt för insyn
1311 Personer hos Svenskt Näringsliv har gräddfiler till flera partiers kanslier. Kopplingarna mellan
1312 näringslivet och politiken är ofta dolda för offentlig insyn. Timbro har hemliga möten med ledande
1313 politiker, personer med starka ekonomiska intressen och journalister. Även SD har bjudits in. Timbro
1314 har spelat en central roll för att påverka SD:s politik och göra det salongsfärdigt. T. ex i fråga om
1315 vinster i välfärden. I den tidigare oförvitliga statliga förvaltningen smyger sig dessutom nu in
1316 opinionsbildning i gränsen mellan staten, politikerna och näringslivet.
1317 Cirkeln sluts är när politiker efter avslutad karriär anställs av ovan nämnda byråer. De får bra betalt
1318 och vad de gör som gentjänst är det ingen insyn i. Det är nog det smartaste näringslivet gjort! Man
1319 tar hand om de sina men omfamnar även socialdemokrater och vänsterpartister som inte utbildats i
1320 akademierna!
1321 I boken SKUGGSPEL av Mats Engström (utgiven 2025) ges det många exempel på hur hemliga
1322 kampanjer förändrat samhället. Den rekommenderas till läsning! Det handlar om utbygganden av
1323 kärnkraft, energiproduktion före energieffektivisering, skolan med glädjebetyg och en ojämlig vård.
1324 Samt inte minst lobbying i EU, särskilt i klimat- och miljöfrågor. Först urvattnas kommissionens
1325 förslag, därefter fortsätter arbetet med att urvattna EU-parlamentets och ministerrådets förslag och
1326 beslut.
1327 Enligt författaren finns det ca 600 konsulter som via sina byråer arbetar direkt med lobbying. Ett
1328 myller av påverkanskonsulter i hemlig verksamhet. EU har ett öppenhetsregister men inte Sverige.
1329 Riktigt illa är det förstås att andra stater den vägen kan påverka vår politik och de gör det.
1330 Förslag för att minska dold påverkan
1331 I boken lämnas som förslag som skulle eliminera eller i varje fall minska möjligheterna till hemlig
1332 påverkan. Att skapa ett öppenhetsregister, att reglera

1333 Att-satser

1334 [10.30.1](#) att Centerpartiet tar initiativ för att eliminera dold påverkan på partier.

1335 [10.30.2](#) att Centerpartiet för egen del upprättar koder i enlighet med vad som framgår ovan.

1336 Distriktets yttrande

1337 Distriktsstyrelsens svar:

1338 Motionen tar upp flera tydliga risker och problem som kan finnas med dold påverkan från olika
1339 aktörer. Trycker på en obalans mellan olika intressen i samhället mellan näringsliv och andra
1340 intressenter vilket skapar en obalans i det demokratiska arbetet. Arbetet med att balansera olika
1341 intressen sker kontinuerligt men bör ske på ett sådant öppet sätt som möjligt.

1342 Distriktsstyrelsen föreslår stämman att besluta:

1343 Att bifalla båda att-satserna
1344 att skicka motionen vidare till partistämman.

1345 **10.31 FÖRÄNDRA KONSTITUTIONEN - inför** 1346 **mellanårsval i Sverige!**

1347 **Motionsskrivare:** Lennart Wassenius

1348 Riksorganisationen

1349 Titel

1350 FÖRÄNDRA KONSTITUTIONEN - inför mellanårsval i Sverige!

1351 Gammalt motionsnummer

1352 Västra Götaland Västra 4

1353 Medskrivare

1354 Robert Linder Blomberg

1355 Område

1356 Grundlag och demokrati

1357 Brödtext

1358 - det var länge sedan (C) var ett 2-siffrigt parti i väljaropinionen.

1359

1360 - (C) "äger" inte en enda fråga i politiken.

1361

1362 - det är hög tid att ändra på det, börja med en angelägen förändring i konstitutionen - skilda
1363 valdagar.

1364

1365 När detta skrivs är det ett och 1/2-år kvar till nästa val, 2026. I nuläget har (C) hamnat i en diskussion
1366 om "Regeringspreferens". Tillhör vi lag Magdalena eller lag Ulf, eller någon annan?

1367 Svaret på detta måste få vänta, tills efter partistämman i höst!

1368

1369 Hur vi löser dagens samhällsproblem och våra berättelser/visioner för framtiden, är det viktigaste för
1370 framgång i väljarkåren.

1371

1372 Men också behovet av "konstitutionell förnyelse".

1373

1374 MELLANÅRSVAL!

1375 Ja, absolut, för att värna, vitalisera och stärka vår demokrati.

1376 Sverige har längst mellan valen av alla demokratiska stater. Det är unikt att ha alla lokala och
1377 nationella val samtidigt. För att den lokala politiken ska få en starkare ställning och för att
1378 medborgarna ska få löpande inflytande krävs att den gemensamma valdagen avskaffas.

1379

1380 I valrörelse efter valrörelse har person-/partiledarfokus, i kombination med Stockholms-fixering,
1381 "Riks-nivån", helt dominerat. Så kan det inte få fortsätta. Det är ju inte rimligt att den primär- och
1382 landstingskommunala verksamheten (regionerna) kommer helt i skymundan. För att råda bot på
1383 detta måste Sverige nu införa "SKILDA VALDAGAR".

1384 Att-satser
1385 [10.31.1](#) att Riksstämman ger ett rejält uppdrag till partiledningen att agera i enlighet med motionens
1386 intentioner, så att (C) blir en kraftfull röst, som ger både intryck och avtryck i väljarkåren.

1387 Distriktets yttrande
1388 Inforandet av mellanarsval i Sverige skulle innebära att man delar upp de allmänna valen så att
1389 riksdagsvalet och kommun- och regionvalen sker vid olika tidpunkter. Idag halls alla dessa val
1390 samtidigt vart fjärde år.
1391 Som framgår av ovan så finns det för- och nackdelar med att införa mellanårsval. Styrelsen finner
1392 dock att det nuvarande systemet även fortsättningsvis bör behållas

1393 **10.32 Motion om ett mer decentraliserat** 1394 **beslutsfattande!**

1395 **Motionsskrivare:** Karl Gemfeldt

1396

1397 Titel
1398 Motion om ett mer decentraliserat beslutsfattande!

1399 Gammalt motionsnummer
1400 Skåne 18

1401 Medskrivare
1402

1403 Område
1404 Grundlag och demokrati

1405 Brödtext
1406 En allt större del av världens nationer styrs på icke-demokratiskt sätt med ökad central kontroll och
1407 styrning. Med ett minskande engagemang i de politiska partierna minskar kompetensen hos politiker
1408 och misstroendet hos allmänheten för demokratiska styressätt vilket leder till att demokratin kan
1409 demonteras med demokratiska val.
1410 Intresset för och tilltron till politiken förstörs än mer när media-Sverige framställer den viktigaste
1411 politiska frågan att vara vilken regeringskonstellation som ska ha makten. De politiska visionerna och
1412 idéerna verkar vara helt underordnade och får följaktligen ingen eller mindre uppmärksamhet. Alla
1413 politiska partierna har, i sin iver att få mediautrymme, till stora delar förlorat sig i politiskt
1414 taktiserande i stället för att förankra och fokusera på sina värderingar, sina visioner och den politik
1415 som de resulterar i. Det är i de demokratiska valen som väljarna ska ges möjlighet att ta ställning till
1416 den politik som de vill ska genomföras och inte vilken regeringskonstellation som ska ha makten. Att
1417 forma regering bör i stället utgå från vilken politik väljarna vill ska föras utgående från de politiska
1418 idéer som respektive parti går till val på.
1419 Centerpartiet bör fram till valet 2026 visa tillräckligt självförtroende för att fokusera på den politik vi
1420 vill föra, i stället för att ta ställning för vilket regeringsalternativ vi vill stödja eller vilka partier vi inte
1421 kan samarbeta med. Dessa frågor ska vi lösa efter och inte före valen, när väljarna visat i vilken
1422 omfattning de vill stödja den politik vi står för!
1423 Centerparti har en stark bas som företrädare för en liberal och klimatvänlig politik som baseras på

1424 ett starkt lokalt engagemang med ett i stor omfattning delegerat och decentraliserat
1425 beslutsfattande. Med den utveckling som krävs av klimatförändringar, överutnyttjande av resurser
1426 och ändrade geopolitiska förutsättningar kan ett ökat lokalt ansvar för samhällsutvecklingen vara det
1427 som formar morgondagens hållbara samhälle. En decentraliserad centerpartistisk politik är en
1428 möjlighet för samhällsmedborgarna att i större omfattning delta i och påverka sin egen kommuns
1429 utveckling!

1430 Vi kan därmed såväl stärka demokratin och engagemanget för politik genom ett decentraliserat
1431 beslutsfattande som ökar ansvar och förutsättningar för kommunernas utveckling till hållbara
1432 samhällen.

1433 Att-satser

1434 [10.32.1](#) att Centerpartiet verkar för att Kommun- och Regionval genomförs skilda år från
1435 Riksdagsval.

1436 Distriktets yttrande

1437 Distriktsstyrelsen delar motionärens syn på demokrati, decentralisering och hur politik ska bedrivas.
1438 Motionärer lyfter goda poänger för att minska statens administration, transfereringar och
1439 bidragsgivande. Det finns inget egenvärde i att ha en stor stat, tvärt om ska staten vara så effektiv
1440 som möjligt.

1441 Motionärer lyfter även goda poänger om att Centerpartiet ska verka för ett mer decentraliserat
1442 beslutsfattande i frågor som rör kommunerna med dem ökade ekonomiska möjligheter och
1443 självständigare ansvar för sin utveckling. Centerpartiet har en grundsyn om att beslut ska fattas så
1444 nära människor som möjligt. Tydliga exempel där distriktsstyrelsen delar motionärens syn är att
1445 ansvaret för skolan fortsatt ska ligga på kommunerna samt att staten ska ge kommunerna ökad
1446 frihet genom att i största möjliga mån undvika riktade statsbidrag.

1447 Skilda valdagar har varit en fråga som debatterats inom Centerpartiet i många år, sedan valdagarna
1448 blev gemensamma i början av 1970-talet. Det finns både för och nackdelar men en stor risk är att
1449 engagemanget och valdeltagandet minskar om valdagarna blir fler. Ett parti som Centerpartiet som
1450 har ett stort lokalt engagemang skulle troligen ha lätt att hantera skilda valdagar och kanske till och
1451 med tjäna på skilda valdagar. Men det kan troligen bli så att partiledarna ändå drar till sig mycket
1452 uppmärksamhet av riksmidia. EU-valet har ju en egen valdag, men det är tydligt att engagemanget
1453 och valdeltagandet är mycket lägre än de val som är till riksdag, region och kommun. Det finns också
1454 en stor nytta av att kunna driva frågor om t ex statsbidrag till kommuner och regioner i en samlad
1455 process. Det finns också stora risker med en valtrötthet hos väljarna med att införa en fjärde valdag
1456 utöver allmänna val, EU-val och kyrkoval. Sveriges höga valdeltagande riskerar att hamna mera i
1457 paritet med övriga länder som har skilda valdagar, dessutom riskerar det demokratiska arbetet att
1458 lamslås p g a valrörelse och förhandlingar mellan region, kommun och stat får startas om.

1459 Centerpartiet i Skånes distriktsstyrelse föreslår distriktsstämman

1460 att: anse att-sats 1 och 2 vara besvarade

1461 att: avslå att-sats 3

1462 10.33 Motion om särskild valdag för val av ledamöter i 1463 kommunfullmäktige

1464 Motionsskrivare: Stefan Friberg

1465

- 1466 Titel
1467 Motion om särskild valdag för val av ledamöter i kommunfullmäktige
- 1468 Gammalt motionsnummer
1469 Halland 7
- 1470 Medskrivare
1471 Stefan Friberg och Maria Åkerberg
- 1472 Område
1473 Grundlag och demokrati
- 1474 Brödtext
1475 Bakgrund
1476 Val av ledamöter i kommunfullmäktige är en central del av vårt demokratiska system.
1477 Nuvarande ordning, där kommunvalet sammanfaller med riksdags- och regionvalen,
1478 riskerar att minska det lokala fokuset i valet samt den allmänna förståelsen för
1479 kommunallagens verkan och betydelse.
1480
1481 Problembeskrivning
1482 När valet av ledamöter till kommunfullmäktige sker samtidigt som riksdags- och
1483 regionvalen, tenderar nationella frågor att dominera debatten. Detta kan leda till att
1484 lokala frågor hamnar i skymundan och att väljarnas röster på kommunnivå inte
1485 återspeglar deras faktiska prioriteringar. Det finns också studier som visar att separata
1486 val ökar engagemanget för lokala frågor:
1487
1488 Studier visar att när lokala val hålls separat från nationella val ökar valdeltagandet i
1489 kommunvalen och det politiska engagemanget för lokala frågor. Zoltan Hajnal,
1490 professor vid University of Carolina, San Diego publicerade en studie 2003 kallad
1491 "Municipal Institutions and Voter Turnout in Local Elections" och är ett exempel på
1492 detta. Ett annat exempel är Sarah Anzia som publicerade sin studie i "Journal of Politics"
1493 2014.
1494
1495 Förslag till lösning
1496 Vi föreslår att en särskild valdag införs för val av ledamöter i kommunfullmäktige, skild
1497 från riksdags- och regionvalen. Detta skulle ge kommunala frågor mer utrymme i
1498 debatten och öka väljarnas medvetenhet och engagemang för lokala frågor. En särskild
1499 valdag skulle också främja ökad ansvarighet hos de folkvalda i kommunerna.
1500
- 1501 Att-satser
1502 [10.33.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en särskild valdag för val av ledamöter i
1503 kommunfullmäktige.
1504 [10.33.2](#) att Centerpartiet tar initiativ till en utredning om hur en sådan valdag skulle kunna
1505 genomföras i praktiken.
- 1506 Distriktets yttrande
1507 Vi delar motionärens ambition att stärka det lokala engagemanget, men anser inte att en särskild
1508 valdag är rätt väg att gå. Tvärtom visar erfarenheter att sammanhållna val bidrar till ett högre

1509 valdeltagande och förenklar för väljarna. Ett separat kommunval riskerar att leda till lägre
 1510 deltagande, ökade kostnader och en mer splittrad valrörelse. DS FÖRESLÅR STÄMMAN att avslå
 1511 motionen.

1512 **10.34 Stärkta kommun- och regionval**

1513 **Motionsskrivare:** Oscar Berggren

1514 Riksorganisationen

1515 Titel

1516 Stärkta kommun- och regionval

1517 Gammalt motionsnummer

1518 Centerpartiets ungdomsförbund 12

1519 Medskrivare

1520 CUFs förbudsstyrelse

1521 Område

1522 Grundlag och demokrati

1523 Brödtext

1524 Ett levande lokalsamhälle är den centerpartistiska visionen. Och likaså att makten ska ligga så pass
 1525 nära alla människor som bara möjligt, i en decentralistisk och individualistisk anda. I den här bilden
 1526 fyller kommun- och regionvalen viktiga roller, som ett sätt för att försöka förverkliga visionen om att
 1527 makten ska ligga så pass nära dem det berör som möjligt.

1528

1529 Under längre tid har såväl kommuner som regioner fått en allt viktigare roll i den svenska
 1530 statsapparaten. Med mer ansvar och fler uppgifter. Mycket av den verksamhet som en medborgare
 1531 möter under en dag knyter i högre utsträckning an till antingen kommunen eller regionen, mer än
 1532 vad det gör till staten: skolan, vård- och omsorg och infrastruktur, bara för att nämna några
 1533 områden. Den stora vardagliga betydelsen av kommun- och regionfrågor för medborgare borde
 1534 rimligtvis innebära att genomslaget för dessa skulle vara hög.

1535

1536 Däremot får inte kommun- och regionvalen det genomslag de förtjänar. Utan på grund av den
 1537 gemensamma valdagen skymms det kommunala och regionala demokratiska livet. Kärnan i politiska
 1538 val ligger i att medborgarna fattar informerade val om sina företrädare för den kommande
 1539 mandatperioden. Därtill tillkommer inslag av ansvarsutkrävande för den gångna mandatperioden,
 1540 något som förstärker den tanken. Men allteftersom den mediala bevakning av politiken har
 1541 tillgängliggjorts är det inte otänkbart att medborgarnas faktiska deltagande i tre olika politiska
 1542 debatter, inför tre olika politiska val som sker samtidigt, brister. I synnerhet när den ena,
 1543 riksdagsvalet, av naturliga skäl dominerar. Till nackdel för kommun- och regionvalen. En farhåga som
 1544 cirkulerade redan när den gemensamma valdagen inrättades i 1970.

1545

1546 Att ha skilda valdagar är inte en ny fråga. Ända sedan den gemensamma valdagens införande för
 1547 över femtio år sedan har det diskuterats om en återgång till skilda valdagar. Argument som
 1548 förbättrat lokalt ansvarsutkrävande, ett tydligare framhåvande av lokal debatt och lokala valfrågor
 1549 genom minskad ihop- och sammanblandning med statliga valfrågor och högre regelbundenhet i
 1550 medborgarnas politiska deltagande genom valen än bara vart fjärde år, har lyfts. Men givet det sena
 1551 1900-talets politiska landskap kunde framförallt Socialdemokraterna blockera en återgång till skilda

1552 valdagar, trots visst politiskt stöd för en återgång.

1553

1554 Faktum är att vi redan idag har skilda valdagar och därmed erfarenhet av sådana: de allmänna valen
1555 å ena sidan och Europaparlamentsvalet å andra sidan. Den särskilda uppmärksamhet och bevakning
1556 EU-politiken får med anledning av detta kan inte bortses från. Att även stärka det lokala och
1557 regionala demokratiska livet vore således rätt väg att gå.

1558 **Att-satser**

1559 [10.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att skilda valdagar mellan kommun- och regionvalen respektive
1560 riksdagsvalet.

1561 **Distriktets yttrande**

1562 CUF yrkar bifall till sin förbundsmotion

1563 **10.35 Minska slöseriet av valsedlar vid valen**

1564 **Motionsskrivare:** Mattias Ledel

1565

1566 **Titel**

1567 Minska slöseriet av valsedlar vid valen

1568 **Gammalt motionsnummer**

1569 Blekinge 13

1570 **Medskrivare**

1571

1572 **Område**

1573 Grundlag och demokrati

1574 **Brödtext**

1575 Varje val så skapas flera miljoner valsedlar så att alla i Sverige har möjlighet att rösta på det specifika
1576 partiet och kandidat som de vill. Dock kastas väldigt många valsedlar efter varje val då en av de tre
1577 typerna av valsedlar som finns, har partiernas kandidater på sig vilket gör att de inte kan
1578 återanvändas till nästa val.

1579

1580 Att det finns så många valsedlar som produceras i onödan är ett stort slöseri av pengar, tid och
1581 miljön. Dessutom så röstar inte alla som kan i alla val vilket bidrar till slöseriet av resurser för valen.

1582

1583 Om valsedlarna inte hade kandidaternas namn på sig så hade de överblivna valsedlarna kunnat
1584 sparas till nästa val och därmed spara tiden, pengarna och miljön som krävs för att producera alla
1585 valsedlar. Om Sverige dessutom gör som Belgien, där det är obligatoriskt att rösta i valen, så skulle
1586 det uppmuntra folk att faktiskt gå och rösta i valen, även om de väljer att rösta blankt, vilket också
1587 skulle minska slöseriet av valsedlar.

1588 **Att-satser**

1589 [10.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att endast blanka valsedlar och partivalsedlar ska finnas till alla
1590 val samt att en utredning görs gällande hur personvalsröster ska hanteras på bästa sätt utan
1591 namnvalsedlar.

1592 [10.35.2](#) att Centerpartiet verkar för att det ska bli obligatoriskt att rösta i valen.

1593 Distriktets yttrande

1594 Vi instämmer i motionärens synpunkter att det är ett slöseri vid tryck av valsedlar inför valen. Vi ska
1595 samtidigt värna om de demokratiska frivilliga valen som vi idag har i Sverige. Det är en viktig
1596 rättighet som inte ska ske via tvång. Dock är demokratiarbetet viktigt så att vi håller ett högt
1597 valdeltagande även i framtiden.

1598 Att endast trycka upp valsedlar som är blanka utan möjlighet att personvalsrösta är dock ingen
1599 framtida lösning. Idag arbetar valmyndigheten med möjligheten att rösta digitalt i framtiden.

1600 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämma besluta att avslå motionen samt att skicka den vidare till
1601 partistämman.

1602 **10.36 Motion – Statliga åklagare**

1603 **Motionsskrivare:** Anna Gunstad Bäckman

1604

1605 Titel

1606 Motion – Statliga åklagare

1607 Gammalt motionsnummer

1608 Västmanland 10

1609 Medskrivare

1610

1611 Område

1612 Grundlag och demokrati

1613 Brödtext

1614 Åklagare har tre viktiga uppgifter. De utreder brott, väcker åtal och deltar i rättegångar. När
1615 åklagaren leder förundersökningen, leder åklagaren också polisens arbete. Åklagaren måste vara
1616 objektiv och även ta upp sådana bevis som kan hjälpa den misstänkta personen och vice versa.
1617 Åklagarens namn står som representant för staten vid rättegångar eller förundersökningsprotokoll.
1618 Detta görs inte på ex namn från Polismyndighetens personal vid kontakt med medborgare då de kan
1619 åberopa 39 kap. 3 § i offentlighets- och sekretesslag (OSL). Åklagare kan utsättas för hot och våld
1620 precis som andra myndighetspersoner och att de har en utsatt position.

1621 Att-satser

1622 [10.36.1](#) att en utredning bör göras för att se över om Åklagarmyndigheten även kan omfattas av att
1623 sekretessbelägga personalens och åklagarens personnamn enl 39 kap. 3 § i offentlighets-
1624 och sekretesslag (OSL).

1625 Distriktets yttrande

1626 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämma att avslå motionen men att skicka vidare till
1627 partistämman då det är ny politik för partiet.

1628 **10.37 Motion angående nya politiker till Riksdagen**

1629 **Motionsskrivare:** Sven Andersson

1630

1631 Titel

1632 Motion angående nya politiker till Riksdagen

1633 Gammalt motionsnummer

1634 Jönköping 4

1635 Medskrivare

1636 Mirjam Johansson

1637 Område

1638 Grundlag och demokrati

1639 Brödtext

1640 Idag är genomsnittsåldern för en riksdagspolitiker 46 år i Sverige , i jämförelse med i USA där
1641 genomsnittsåldern är 66 år.

1642

1643 Det är inte realistiskt för nya politiker att gå in i riksdagen utan någon som helst arbets- yrkes- eller
1644 näringslivserfarenhet. Det öppnar sinnet för sunt förnuft !

1645

1646 Detta handlar om att skapa en bredd i kunskap och erfarenhet utanför det politiska, som är till stor
1647 nytta när stora avgörande politiska beslut skall fattas. I förlängningen kommer detta minska politiska
1648 grodor och ett växande politiker-förakt.

1649 Att-satser

1650 [10.37.1](#) att nya som blir invalda i riksdagen skall ha arbetat utanför politiken i minst 3 år .

1651 Distriktets yttrande

1652 Motionären yrkar att motionen ska sändas till partistämman: Ja. Jag/vi yrkar att nya som blir invalda
1653 i riksdagen skall ha arbetat utanför politiken i minst 3 år och att de ska gälla alla partier!

1654 Distriktsstyrelsens svar:

1655 För att man idag ska kunna bli invald i Riksdagen gäller dessa krav:

1656 1. Du ska vara svensk medborgare.

1657 2. Du ska vara, eller någon gång ha varit, bosatt i riket.

1658 3. Du ska ha fyllt 18 år.

1659 (3 kap. 4 § regeringsformen).

1660 Därutöver ska du också vara nominerad av ett parti och finnas med på deras valsedel. Detta
1661 förutsätter att du i förväg har samtyckt till att kandidera.

1662 Det är av stor vikt att personer med olika bakgrunder och åldrar finns representerade i Riksdagen för
1663 att olika erfarenheter ska kunna tas till vara på bästa sätt. Det finns andra erfarenheter än att ha
1664 yrkesarbetat utanför politiken som kan vara väl så viktiga. Det finns heller ingen garanti för att äldre
1665 personer genomför ett bättre riksdagsarbete än yngre personer.

1666 Det skulle dessutom inte vara försvarbart att ha olika gränser för rösträttsålder och möjlighet till att
1667 kandidera till Riksdagen

1668 .

1669 Distriktsstyrelsen yrkar därför på

1670 Att motionen ska avslås.

10.38 Motion om en mer stödjande myndighetsförvaltning och decentraliserade organisationer

Motionsskrivare: Mattias Andersson

Titel

Motion om en mer stödjande myndighetsförvaltning och decentraliserade organisationer

Gammalt motionsnummer

Kronoberg 9

Medskrivare

Område

Grundlag och demokrati

Brödtext

En effektiv och tillitsfull myndighetsutövning är avgörande för samhällets utveckling. Det är dock tydligt att vissa myndigheters arbete i dagsläget skapar frustration och motstånd snarare än samarbete. Ett exempel är Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) ofta repressiva förhållningssätt gentemot privata utförare, vilket riskerar att hämma innovation och mångfald inom vård- och omsorgssektorn.

Samtidigt har centralisering av beslutsfattande och myndighetsorganisationer lett till en minskad förståelse för regionala och lokala behov. Detta underminerar möjligheterna att skapa skräddarsydda lösningar och skapar en upplevelse av distans mellan medborgare och myndigheter. För att stärka tilliten och effektiviteten i myndighetsutövningen behövs en reform som både ökar myndigheters förmåga att vara stödjande och decentraliserar beslutsfattandet.

Förslag

1. Utveckling av myndigheters stödjande roll

Inför riktlinjer och utbildningsprogram som uppmuntrar myndighetsanställda att inta en mer stödjande roll gentemot de verksamheter och aktörer som berörs av myndighetsutövningen.

Myndigheter ska målstyra sitt arbete för att främja samarbete, innovation och tillit snarare än att fokusera på kontroll och sanktioner.

Inför system för kvalitativa utvärderingar som kompletterar traditionella kvantitativa nyckeltal och ger en helhetsbild av myndigheternas arbete och effekter.

2. Decentralisering av myndighetsorganisationer

Flytta beslutsfattande närmare de regioner och kommuner som berörs för att öka förståelsen för

1712 lokala förhållanden och behov.
 1713
 1714 Inrätta projektkontor på lokal och regional nivå för myndigheter med omfattande interaktion med
 1715 medborgare och företag, exempelvis IVO, Skatteverket och Arbetsförmedlingen.
 1716
 1717 Ge kommuner och regioner större ekonomiska resurser och mandat att hantera lokala frågor inom
 1718 ramen för myndigheternas verksamhet.
 1719
 1720 Effekter av förslaget
 1721
 1722 En stödjande myndighetsutövning ökar tilliten mellan myndigheter och berörda aktörer, vilket i sin
 1723 tur främjar innovation och utveckling.
 1724 Decentralisering leder till att beslut fattas med större förståelse för de unika behov som finns i olika
 1725 delar av landet.
 1726 Genom att låta kommuner och regioner hantera fler frågor lokalt minskas risken för onödiga
 1727 byråkratiska processer.
 1728
 1729 **Att-satser**
 1730 [10.38.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sveriges myndigheter utvecklar sin förmåga att vara mer
 1731 stödjande i sin myndighetsutövning.
 1732 [10.38.2](#) att Centerpartiet driver på för en decentralisering av Sveriges myndighetsorganisationer för
 1733 att skapa bättre regional och lokal förståelse och anpassning.
 1734 **Distriktets yttrande**
 1735 Bifall på hela motionen, Motionen lyfter vikten av en stödjande och decentraliserad
 1736 myndighetsutövning
 1737 för samhällets utveckling.
 1738 **10.39 Motion om införande av en andra kammare i**
 1739 **Sveriges riskdag med kommunal representation**
 1740 **Motionsskrivare:** Stefan Friberg
 1741
 1742 **Titel**
 1743 Motion om införande av en andra kammare i Sveriges riskdag med kommunal representation
 1744 **Gammalt motionsnummer**
 1745 Halland 9
 1746 **Medskrivare**
 1747 Maria Åkerberg och Stefan Jakobsson
 1748 **Område**
 1749 Grundlag och demokrati

1750 Brödtext

1751 Bakgrund

1752 Sverige har en lång tradition av lokalt självstyre, där kommuner spelar en central roll i
1753 den demokratiska processen. Centerpartiet har alltid värnat om decentralisering och
1754 maktfördelning närmare medborgarna. I en tid då frågor om regional jämlikhet och
1755 landsbygdens representation blir alltmer angelägna är det nödvändigt att stärka
1756 kommunernas inflytande på nationell nivå.

1757

1758 Problemformulering

1759 Riksdagen i sin nuvarande form riskerar att öka klyftorna mellan stad och landsbygd, då
1760 storstadsområdenas intressen ofta dominerar den nationella politiken. För att
1761 säkerställa ett rättvist och representativt system behövs en struktur där kommunerna
1762 har direkt representation på nationell nivå.

1763

1764 Förslag till lösning

1765 För att stärka den lokala demokratin och säkerställa att alla delar av landet får en rättvis
1766 röst i riksdagen, föreslås att en andra kammare införs i Sveriges riksdag. Denna
1767 kammare ska bestå av förtroendevalda representanter från landets 290 kommuner, där
1768 varje kommun utser sina representanter genom beslut i kommunfullmäktige. Mandaten
1769 fördelas proportionerligt i förhållande till kommunernas storlek, vilket skapar en balans
1770 mellan befolkningstäta och mer glesbefolkade områden.

1771

1772 Motivering:

1773 Genom att införa en andra kammare med kommunal representation skulle vi uppnå en
1774 mer balanserad politisk maktfördelning i Sverige. Kommunernas insyn och inflytande
1775 skulle förstärkas, vilket skulle leda till bättre beslut som tar hänsyn till hela landets
1776 behov. Dessutom skulle det minska risken för centralisering av makten och stärka den
1777 lokala demokratin, i linje med Centerpartiets värderingar om decentralisering och
1778 självstyre.

1779 Att-satser

1780 [10.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa en andra kammare i Sveriges riksdag.

1781 [10.39.2](#) att representationen i denna andra kammare består av representanter från landets
1782 kommuner, utsedda av respektive kommunfullmäktige.

1783 [10.39.3](#) att mandaten i andra kammaren fördelas proportionerligt i förhållande till kommunernas
1784 invånarantal.

1785 Distriktets yttrande

1786 Distriktsstyrelsen instämmer med motionärernas problembild och att det fortsatt behöver arbetas
1787 med att öka decentraliseringen till fördel för inflytande nära individen. Dock tror vi att vägen till det
1788 gemensamma målet borde göras med andra tillvägagångssätt. Distriktsstyrelsen ser att Sverige har
1789 ett starkt kommunalt och regionalt självstyre samtidigt som det behövs incitament i arbetet för att
1790 öka decentraliseringen, minska klyftorna mellan stad och land samt öka kommunernas insyn och
1791 spelrum. DS FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA att avslå motionen

1792	10.40 Ny minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk
1793	
1794	Motionsskrivare: Johanna Sirkka
1795	
1796	Titel
1797	Ny minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk
1798	Gammalt motionsnummer
1799	Norrbottn 1
1800	Medskrivare
1801	
1802	Område
1803	Grundlag och demokrati
1804	Brödtext
1805	Sverige har fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och
1806	tornedalingar. Samerna har dessutom en särställning som urfolk. Trots detta saknas ett
1807	sammanhållet politiskt program inom Centerpartiet för en minoritetspolitik som säkerställer och
1808	tillgodoser rättigheterna för nationella minoriteter och urfolk.
1809	
1810	Under lång tid har staten bedrivit en politik av försvenskning, diskriminering och förtryck.
1811	Utredningar och forskning har visat hur nationella minoriteter och urfolk utsatts för
1812	tvångsassimilering, rasbiologiska undersökningar, språkförbud och diskriminering i skola och
1813	arbetsliv. Tornedalingar och samer har systematiskt frångått sin kultur och sitt språk genom statliga
1814	tvångsåtgärder. Romer har under stora delar av 1900-talet förvägrats grundläggande rättigheter, och
1815	de fick inte ens rösträtt i Sverige förrän 1951. Judar har mött institutionaliserad antisemitism och
1816	möter idag en ökande antisemitism i samhället. Sverigefinnar har osynliggjorts i decennier, trots sin
1817	långa historia i landet.
1818	
1819	Än idag är de nationella minoriteternas och urfolkens rättigheter inte tillräckligt skyddade. Sverige
1820	har internationella åtaganden att stärka och främja deras rättigheter, men det saknas tydliga
1821	politiska riktlinjer och åtgärder för att säkerställa detta.
1822	Centerpartiet är ett parti som försvarar individens frihet och rättigheter. Men frihet förutsätter att
1823	staten erkänner och tar ansvar för historiska övergrepp samt vidtar åtgärder för att säkerställa att
1824	Sverige respekterar minoriteternas rättigheter och följer lagar och internationella konventioner.
1825	
1826	Att Sverige i modern tid byggt sin välfärdsstat på bekostnad av att vissa förtryckts och osynliggjorts
1827	är en skamfläck i vår historia. Men förtryck upphör inte enbart genom erkännande – det krävs
1828	handling. Centerpartiet måste ta ställning för att säkerställa att de nationella minoriteternas
1829	rättigheter genomförs i praktiken.
1830	
1831	Samtidigt ser vi idag hur intolerans och historielöshet breder ut sig. Grundläggande rättigheter
1832	ifrågasätts, hatet mot minoriteter ökar, och den som kräver sin rätt bemöts ofta med motstånd. Det
1833	visar att historien inte ligger bakom oss – den lever kvar i strukturer och attityder. Centerpartiet

1834 måste ta ansvar för att förändra detta och bidra till ett Sverige där alla, oavsett bakgrund, har lika
1835 rättigheter och möjligheter.

1836 Att-satser

1837 [10.40.1](#) att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att återkomma med förslag på ny
1838 minoritetspolitik för nationella minoriteter och urfolk.

1839 [10.40.2](#) att framtagandet av den nya minoritetspolitiken ska samråd ske med nationella minoriteter,
1840 exempelvis i civilsamhället och inom partiet.

1841 [10.40.3](#) att arbetsgruppen bör ha en bredd och bestå av personer från de nationella minoriteterna,
1842 personer med minoritetskunskap eller annan relevant sakkunskap.

1843 Distriktets yttrande

1844 Motionären belyser det aktuella ämnet som idag har blivit ett svek från dagens regering. Genom att
1845 sänka statsbidragen till regioner och kommuner för insatser till stöd för de nationella
1846 minoritetsspråken sätter regeringen minoritetspolitiken och det gemensamma kulturarvet på spel.
1847 Att arbeta för minoriteternas rättigheter handlar inte bara om att följa lagen – det är en moralisk
1848 skyldighet. Regioner och kommuner måste få de resurser som krävs för att bedriva ett framgångsrikt
1849 arbete med minoritetsfrågor. Att förbise detta är att svika både minoriteterna och det gemensamma
1850 kulturarvet.

1851 Arbetet med de tre yrkaden "att satserna" ligger väl i linje med Centerpartiets arbete för att stärka
1852 minoritetspolitiken samt värna om vårt lands kulturarv.

1853 Distriktsstyrelsen föreslår stämman att besluta:

1854 -

1855 Att bifalla motionen i sin helhet och föreslår att motionen skickas till partistämman

1856 **10.41 Stärk äganderätten vid expropriering och** 1857 **naturresurser**

1858 **Motionsskrivare:** Pietro Marchesi

1859

1860 Titel

1861 Stärk äganderätten vid expropriering och naturresurser

1862 Gammalt motionsnummer

1863 Stockholms län 33

1864 Medskrivare

1865 Ann-Sofie Lager

1866 Område

1867 Grundlag och demokrati

1868 Brödtext

1869 Äganderätten är en grundläggande princip i en rättsstat och en förutsättning för långsiktiga
1870 investeringar och hållbart brukande av mark, skog, malm och andra naturresurser. Trots detta kan
1871 staten och kommuner idag expropria privat mark med låga ersättningsnivåer och komplicerade
1872 överklagandeprocesser.

1873

1874 Vid exploatering av malmfyndigheter och andra naturresurser sker ofta ett ensidigt gynnande av

1875 staten eller utvinningsbolagen, medan markägare får begränsad ersättning och inflytande. Detta

1876 måste förändras.

1877 **Att-satser**

1878 [10.41.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka äganderätten genom att förenkla och förbättra

1879 möjligheten att överklaga expropriering och tvångsförvärv av naturresurser, skog och malm.

1880 [10.41.2](#) att Centerpartiet verkar för att vid exploatering av malmfyndigheter ska staten, kommunen

1881 och markägaren få andelar i värdeskapandet, så att fler får del av naturresursernas

1882 ekonomiska nytta.

1883 **Distriktets yttrande**

1884 Distriktsstyrelsen tackar motionären för en viktig och aktuell motion som belyser äganderätten till

1885 mark, skog och natur vilket är i linje med Centerpartiets politik. Statens nuvarande rätt till

1886 expropriering är problematisk och inskränker på den grundläggande äganderätten vilken vi värnar

1887 och som är en av grundpelarna i vårt sätt att se på enskilda mot staten äganderätt. Vid nödvändig

1888 expropriering ska ersättningen vara relevant och marknadsmässig likt den som råder vid annan

1889 fastighetsförsäljning. Vi anser därav att att-sats 1 ska bifallas för att underlätta överklagan, att-sats 2

1890 besvaras då det ligger i linje med vad Centerpartiet redan tycker. Distriktsstyrelsen föreslår avslag till

1891 att sats 3 med motiveringen att den är snäv i sin avgränsning och enbart pekar på en viss typ av

1892 fyndigheter. Det finns fler typer av inskränkningar av den enskilda äganderätten där staten genom

1893 expropriering kan tillgodogöra sig privat mark och fastigheter. Exempel på detta är väg och

1894 järnvägsdragningar, vindkraftverk eller andra anläggningar där statens och landets intressen anses

1895 väga mer än den privata äganderätten.

1896 **10.42 Stärkt möjlighet till kommunalt engagemang**

1897 **Motionsskrivare:** Oscar Berggren

1898

1899 **Titel**

1900 Stärkt möjlighet till kommunalt engagemang

1901 **Gammalt motionsnummer**

1902 Centerpartiets ungdomsförbund 11

1903 **Medskrivare**

1904 CUFs förbudsstyrelse

1905 **Område**

1906 Grundlag och demokrati

1907 **Brödtext**

1908 Utgångspunkten för det demokratiska arbetet på lokal och regional nivå är fullmäktigen. En kommun

1909 eller en regions medborgare väljer på valdagen vilka som ska representera dem i respektive

1910 kommun- eller regionfullmäktige. Att få medborgarnas förtroende att representera dem, hör till det

1911 finaste av förtroenden en person kan få.

1912

1913 Idag gäller att om en person, med ett uppdrag i ett kommun- eller regionfullmäktige, förlorar sin
 1914 valbarhet, ska personens uppdrag i fullmäktige upphöra. Exempelvis vid flytt från kommunen eller
 1915 regionen. I grunden finns det en del poänger med den ordningen. Vad som däremot ofta missas är
 1916 detaljen att den personen redan, genom valet, har fått väljarnas förtroende att representera dem.
 1917 Och det är enbart väljarnas förtroende som borde stå i centrum i frågan.
 1918
 1919 Efter mandatperioden 2014-2018 rapporterade SCB att nästan fyra av tio fullmäktigeledamöter, 18-
 1920 29 år gamla, som valdes in till ett kommun- eller regionfullmäktige, hade hoppat av uppdraget före
 1921 mandatperiodens slut. Det i högre utsträckning än någon annan åldersgrupp. Samma sak kunde ses
 1922 för mandatperioden 2018-2022. Flytt för studier eller arbete på annan ort angavs många gånger som
 1923 skäl.
 1924
 1925 Att unga hoppar av med anledning av exempelvis studier på annan ort lär inte vara främmande.
 1926 Däremot är det ytterst beklagligt när det får konsekvenser för den lokala demokratin. För när unga
 1927 flyttar från sina hemkommuner och tvingas hoppa av sina fullmäktigeuppdrag, då minskar ungas
 1928 politiska representation i kommunen eller regionen. Trots att den unge redan har fått väljarnas
 1929 förtroende en gång.
 1930
 1931 Det finns idag en möjlighet för fullmäktige i en kommun eller region att låta förtroendevalda kvarstå
 1932 i exempelvis ett nämnduppdrag, trots förlorad valbarhet. Det uttryckliga syftet med den möjligheten
 1933 har varit att möjliggöra tillfällig vistelse på annan ort, exempelvis för studier. Men det kan också vara
 1934 att ett förhållande eller äktenskap upplösts och den förtroendevalda i paret tillfälligt måste hitta
 1935 boende i en grannkommun. Oavsett anledning och ålder finns just den möjligheten att låta en
 1936 förtroendevald kvarstå i uppdraget.
 1937
 1938 Att införa en liknande möjlighet för fullmäktigeuppdrag vore nästa steg på vägen för att stärka den
 1939 lokala demokratin i allmänhet, och möjliggöra för mer långsiktiga kommunala engagemang i
 1940 synnerhet. I grund och botten ska det nämligen vara väljarna som väljer vilka de representeras av
 1941
 1941 **Att-satser**
 1942 [10.42.1](#) att Centerpartiet verkar för att det görs möjligt för förtroendevalda i kommun- eller
 1943 regionfullmäktige att kunna kvarstå i fullmäktigeuppdraget trots flytt från kommun
 1944
 1944 **Distriktets yttrande**
 1945 CUF yrkar bifall till sin förbundsmotion

1946 **10.43 Sänk åldern för rösträtt i kommuner till 16 år**

1947 **Motionsskrivare:** Saad Gourrada

1948

1949 **Titel**

1950 Sänk åldern för rösträtt i kommuner till 16 år

1951 **Gammalt motionsnummer**

1952 Stockholms stad 36

1953 **Medskrivare**

1954

1955	Område
1956	Grundlag och demokrati
1957	Brödtext
1958	Demokratin i vår omvärld är i skrivande stund på nedmontering. Sverige och våra grannländer i
1959	Norden tillhör tillsammans med ytterligare ca 10 % av alla länder i världen demokratier utan
1960	anmärkningar i The Economists demokratiindex. Endast 74 länder är klassade som demokratier
1961	enligt samma mätning.
1962	
1963	Sverige införde allmän och lika rösträtt efter första världskriget. 1921 var det allra första valet där
1964	kvinnor fick rösträtt och Sverige därmed blev en demokrati. Övriga 400 år som Sverige existerat,
1965	sedan Gustav Vasa kom till makten och framåt har Sverige inte varit ett demokratiskt land. Idag tar vi
1966	demokrati för givet. Därför är det viktigt att Centerpartiet även fortsättningsvis står upp för allas
1967	rösträtt.
1968	
1969	Utöver det finns det dessvärre ett sviktande engagemang i politiska partier. Dessutom får endast
1970	personer över 18 år rösta, vilket innebär att ungdomar som är 16 år och har kunskap som de har
1971	samlat på sig under 9 år i grundskolan fortsatt inte har rätt till en demokratisk röst i samhället. Det
1972	finns flera orsaker till att ungdomar inte får rösta idag. Däremot lever en ungdom allra närmast sin
1973	gata, förening och övrig närmiljö. Vi minns alla vår egna uppväxt och relaterar det oftast till vår
1974	närmaste miljö, snarare än frågor som berör sjukvård och kollektivtrafik.
1975	
1976	Av den anledningen borde åldern för rösträtt sänkas till 16 år i kommunvalet. Detta för att få ett
1977	större lokalt engagemang i samhället, men också för att kunskapen kring samhället grundar sig
1978	främst i närmiljön.
1979	
1980	Jag yrkar:
1981	
1982	Att-satser
1983	10.43.1 att rösträtten sänks till 16 år i kommunvalet.
1984	Distriktets yttrande
1985	Distriktsstyrelsens svar:
1986	Motionären lyfter flera viktiga aspekter kring demokratins utveckling i Sverige och i världen, såväl
1987	historiskt som vad som händer just nu. Det är minst sagt oroväckande att demokratin är på
1988	tillbakagång, även i länder där vi länge tagit den för given. Inte heller Sverige är immunt mot de
1989	tendenser som vi ser i vår omvärld, med polarisering i det politiska samtalet, att fakta och kunskap
1990	relativiseras och att fria medier och poli-tiska motståndare angrips på osakliga grunder. Mot
1991	bakgrund av denna utveckling är det självklart viktigt att främja ungdomars engagemang i
1992	demokratifrågor.
1993	Men det finns många sätt för ungdomar att ta del av det demokratiska arbetet, till ex-empel genom
1994	engagemang i politiska ungdomsförbund, intresseorganisationer eller föreningar.
1995	Och självklart ska ungdomar under 18 år kunna tillfrågas i sakfrågor och vara delaktiga i beslut som
1996	rör dem. Men det finns en anledning till att vi har satt myndighetsåldern vid 18 år – då anses en
1997	person generellt sett vara vuxen att fatta sina egna beslut och ta ansvar för dem. Personer under 18
1998	år ska inte behöva axla det ansvaret, inte heller när det gäller beslut om vilka som ska styra en
1999	kommun under fyra år. Därför bör mot-ionen avslås.

2000	10.44 Ändring i vallagen för hur ersättare utses till
2001	regionfullmäktige
2002	Motionsskrivare: Magnus Persson
2003	
2004	Titel
2005	Ändring i vallagen för hur ersättare utses till regionfullmäktige
2006	Gammalt motionsnummer
2007	Stockholms län 32
2008	Medskrivare
2009	
2010	Område
2011	Grundlag och demokrati
2012	Brödtext
2013	I nuvarande vallag utses ersättare i regionvalet på samma sätt som i riksdagsvalet. Det kan leda till
2014	intressanta effekter. Om ett parti ställer upp med flera vallistor i samma valkrets, och alla av dessa
2015	tar mandat, utses nämligen, för varje lista, lika många ersättare som man totalt har ordinarie i hela
2016	valkretsen. För ett parti som ställer upp med fyra olika listor, och tar sammanlagt 7 mandat med de
2017	fyra olika listorna, innebär detta att 28 (!) ersättare utses. Mer rimligt hade varit ett valförfarande
2018	där varje lista inte får fler ersättare än den hade fått på egna grunder.
2019	
2020	Det beror i grunden på att vallagen är skriven så att ersättare i regionfullmäktige utses på samma vis
2021	som ersättare till riksdagen. Om ersättare i regionfullmäktige utsågs på samma sätt som för
2022	ersättare i kommuner, skulle man undvika problemet.
2023	
2024	Att-satser
2025	10.44.1 att Centerpartiet verkar för att vallagen ändras så att ersättare i regionfullmäktige utses
2026	enligt samma principer som för ersättare i kommunfullmäktige.
2027	Distriktets yttrande
2028	Vi tackar motionären för en intressant motion som ligger i linje med Centerpartiet politik om att
2029	arbeta för att göra processer enkla och tydliga utan att äventyra demokratin. Motionären pekar på
2030	ett tydligt problem gällande skillnader i nomineringar till region och kommunfullmäktige. Då denna
2031	motion kräver en förändring av vallagen vill vi att Centerpartiet ska uppmana regeringen att
2032	genomföra en ändring i vallagen så att ersättare i regionfullmäktige utses och tjänstgör på samma
2033	sätt som redan nu sker i kommunfullmäktige.
2034	10.45 Ökad trygghet för förtroendevalda
2035	Motionsskrivare: Bo-Kenneth Knutsson
2036	

- 2037 Titel
- 2038 Ökad trygghet för förtroendevalda
- 2039 Gammalt motionsnummer
- 2040 Jönköping 5
- 2041 Medskrivare
- 2042 Morten Lindh
- 2043 Område
- 2044 Grundlag och demokrati
- 2045 Brödtext
- 2046 Vi i Centerpartiet skriver i vår berättelse att makten ligger hos människorna och att vi tar ansvar
- 2047 både för varandra och miljön. Detta innebär att vi som parti, och som samhälle, är enormt beroende
- 2048 av det omfattande arbete som görs av framför allt förtroendevalda inom kommun och region – en
- 2049 förutsättning för den demokrati vi både kämpar för och tar för givet.
- 2050 Bland de tyngsta uppdragen för förtroendevalda på kommunal nivå är poster som kommunalråd
- 2051 eller regionråd och det har visat sig att dessa, till vår stora förvåning, inte har generella
- 2052 trygghetsavtal som träder i kraft vid exempelvis sjukskrivning. Det är i dagsläget oklart vem som bär
- 2053 arbetsgivaransvaret om ett kommunalråd tvingas till sjukskrivning – exempelvis på grund av psykisk
- 2054 ohälsa orsakad av utbrändhet eller likande och med behov av långvarig rehabilitering, både
- 2055 avseende planering och vård.
- 2056 Vi anser att det är orimligt att de högsta politiska posterna i kommun och region, som ofta är
- 2057 heltidspolitiskt uppdrag, inte har ett starkare skyddsnät vid sjukdom och arbetsoförmåga. Det borde
- 2058 vara så att där politiker tjänstgör finns också ett stöd vid t.ex. långtidssjukskrivning som motsvarar
- 2059 den nivå man åtnjuter som anställd vid kommun eller region.
- 2060 I dagsläget ser det olika ut från kommun till kommun och möjligheten till stöd är i hög grad beroende
- 2061 av kommunens resurser, kompetens och goda vilja. En samordning till det bättre vore önskvärt. I
- 2062 Eksjö är det t.ex. kretsordförande/politisk gruppleddare (fritidspolitiker) som får bära
- 2063 "arbetsgivaransvaret" och svara för bland annat rehabiliteringsplanering och utformning av
- 2064 arbetsträning mm.
- 2065 Vi vill att Centerpartiet verkar för att detta förändras så att politiska uppdragstagare (heltidspolitiska
- 2066 råd) kan erhålla samma nivå av trygghet/stöd vid t ex hot och våld, kränkningar och sjukskrivningar
- 2067 som anställda inom kommunen.
- 2068 Att-satser
- 2069 [10.45.1](#) att Centerpartiet arbetar för ett regelverk som klargör ett "arbetsgivaransvar" vid
- 2070 kommuner och regioner för politiska partier, som garanterar tryggheten för förtroendevalda
- 2071 heltidspolitiska råd vid främst sjukskrivning och rehabilitering.
- 2072 Distriktets yttrande
- 2073 Vi i Centerpartiet skriver i vår berättelse att makten ligger hos människorna och att vi tar ansvar
- 2074 både för varandra och miljön. Detta innebär att vi som parti, och som samhälle, är enormt beroende
- 2075 av det omfattande arbete som görs av framför allt förtroendevalda inom kommun och region – en
- 2076 förutsättning för den demokrati vi både kämpar för och tar för givet.
- 2077 Bland de tyngsta uppdragen för förtroendevalda på kommunal nivå är poster som kommunalråd
- 2078 eller regionråd och det har visat sig att dessa, till vår stora förvåning, inte har generella
- 2079 trygghetsavtal som träder i kraft vid exempelvis sjukskrivning. Det är i dagsläget oklart vem som bär

2080 arbetsgivaransvaret om ett kommunalråd tvingas till sjukskrivning – exempelvis på grund av psykisk
 2081 ohälsa orsakad av utbrändhet eller likande och med behov av långvarig rehabilitering, både
 2082 avseende planering och vård.
 2083 Vi anser att det är orimligt att de högsta politiska posterna i kommun och region, som ofta är
 2084 heltidspolitiskt uppdrag, inte har ett starkare skyddsnät vid sjukdom och arbetsoförmåga. Det borde
 2085 vara så att där politiker tjänstgör finns också ett stöd vid till exempel långtidssjukskrivning som
 2086 motsvarar den nivå man åtnjuter som anställd vid kommun eller region.
 2087 I dagsläget ser det olika ut från kommun till kommun och möjligheten till stöd är i hög grad beroende
 2088 av kommunens resurser, kompetens och goda vilja. En samordning till det bättre vore önskvärt. I
 2089 Eksjö är det till exempel kretsordförande/politisk gruppleddare (fritidspolitiker) som får bära
 2090 "arbetsgivaransvaret" och svara för bland annat rehabiliteringsplanering och utformning av
 2091 arbetsträning mm.
 2092 Vi vill att Centerpartiet verkar för att detta förändras så att politiska uppdragstagare (heltidspolitiska
 2093 råd) kan erhålla samma nivå av trygghet/stöd vid till exempel hot och våld, kränkningar och
 2094 sjukskrivningar som anställda inom kommunen.
 2095 Motionären yrkar
 2096 att motionen ska sändas till partistämman: Ja
 2097 Jag/vi yrkar att
 2098 1. att Centerpartiet arbetar för ett regelverk som klargör ett "arbetsgivaransvar" vid
 2099 kommuner och regioner för politiska partier, som garanterar tryggheten för förtroendevalda
 2100 heltidspolitiska råd vid främst sjukskrivning och rehabilitering.
 2101 Distriktsstyrelsens förslag till beslut
 2102 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman föreslå partistämman
 2103 att bifalla motionen.

2104 **10.46 Ge lagrådet möjligheten att stoppa dåliga lagar**

2105 **Motionsskrivare:** Mattias Ledel

2106

2107 Titel

2108 Ge lagrådet möjligheten att stoppa dåliga lagar

2109 Gammalt motionsnummer

2110 Blekinge 26

2111 Medskrivare

2112

2113 Område

2114 Grundlag och demokrati

2115 Brödtext

2116 Under många år har regering och riksdag röstat igenom lagar som har fått kraftig kritik från lagrådet,
 2117 ett råd som granskar förslag till lagar, oavsett om det är lagar om nya befogenheter till polisen eller
 2118 något liknande gymnasielagen.
 2119

2120 Med denna kritik så har en del partier gått ut med att de inte kommer ta fram dåliga lagar och att
 2121 kritiken ska betyda något, men inget har hänt hittills. Något behöver därför ändras.

2122
2123 Om man ger lagrådet möjligheten att lägga ett veto på en lag så kommer lagar att behöva skrivas på
2124 ett korrekt sätt och göra att lagrådets kritik måste tas på allvar innan en lag kan röstas igenom i
2125 riksdagen. Självklart kan det behövas undantag till regeln då det kan finnas situationer som kräver en
2126 lag som lagrådet finner dålig, men då ska det finnas en bredare majoritet i riksdagen och inte en
2127 enkel majoritet som kan få igenom lagar.

2128 Att-satser

2129 [10.46.1](#) att Centerpartiet verkar för att ge lagrådet möjligheten att stoppa en lag som regeringen
2130 eller riksdagen lägger fram, med undantaget att om 66% av riksdagen röstar för en lag så går
2131 den igenom.

2132 Distriktets yttrande

2133 Vi förstår motionärens synpunkt att det bör vara högre kvalitet på de nya lagar som stiftas och att
2134 politiker bör ta hänsyn till experters utlåtande.
2135 Vår uppfattning i distriktsstyrelsen är dock att en tjänstemannaorganisation som lagrådet är, inte ska
2136 kunna övertrumfa den högsta demokratiskt valda församling vi har i Sverige. Det skulle vara ett hot
2137 mot vår demokrati.
2138 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta att avslå motionen samt att skicka den vidare till
2139 partistämman.

2140 10.47 Avskaffa personnummer och ersätt med 2141 säkerhets-id

2142 **Motionsskrivare:** Eva Palmgren

2143

2144 Titel

2145 Avskaffa personnummer och ersätt med säkerhets-id

2146 Gammalt motionsnummer

2147 Göteborg 17

2148 Medskrivare

2149

2150 Område

2151 Grundlag och demokrati

2152 Brödtext

2153 Alla personer som folkbokförs i Sverige får ett personnummer som identitetsbeteckning.
2154 Personnumret får du av Skatteverket. Om du en gång har fått ett personnummer behåller du samma
2155 nummer livet ut (om du inte ändrar kön). Det innebär att personnumret inte ändras om du till
2156 exempel flyttar utomlands.

2157

2158 Personnumret anger din födelsetid, ditt födelsennummer och sist en kontrollsiffra. Ur personnumret
2159 kan man tydligt utläsa födelsetid och kön. Könet framgår av den näst sista siffran i personnumret.
2160 Siffran är udda om ditt juridiska kön är man och jämn om ditt juridiska kön är kvinna. Mellan
2161 födelsetiden och födelsennumret finns ett bindestreck (-), som byts ut mot ett plustecken (+) det år

en person fyller 100 år.

Antalet födelsenummer är begränsat. Därför kan det hända att födelsenumren har tagit slut för en viss dag. Då kan du få ett personnummer där siffrorna för födelsedagen är en dag som är nära din riktiga födelsedag (information hämtad från Skatteverkets hemsida).

Jag föreslår att Sverige avskaffar det nuvarande systemet med personnummer och ersätter det med ett mer neutralt säkerhets-ID. Det finns flera skäl till detta:

1. Fokus på ålder och dess konsekvenser: Personnummer inkluderar födelsedatum, vilket leder till ett överdrivet fokus på individens ålder. Detta kan skapa negativa fördomar och begränsa möjligheterna, särskilt i arbetslivet och vid rekrytering, där ålder ofta påverkar beslutsfattande negativt.
2. Jämlikhetsperspektiv: Personnummer bidrar till ojämlikhet genom att exponera individer för ålders- och könsdiskriminering, vilket kan leda till orättvisor. Ett system utan dessa detaljer skulle främja en mer rättvis och inkluderande bedömning av individer.
3. Anonymisering i rekrytering: Genom att avskaffa personnumret kan rekryteringsprocesser anonymiseras. Detta skulle hjälpa till att motverka åldersrelaterade fördomar och säkerställa att kandidater bedöms utifrån sin kompetens snarare än demografiska uppgifter.
4. Ökad risk för ID-kapning: Personnummer gör det lättare för kriminella att stjäla identiteter. Den ökade tillgängligheten av denna information höjer risken för identitetsstöld och bedrägerier.
5. Utsatthet av sårbara grupper: Enkelheten i att hitta individers födelsedatum och ålder på nätet gör det lättare för brottslingar att identifiera och rikta in sig på äldre eller skörare individer, vilket ökar risken för brott som rån och bedrägerier mot dessa grupper.
6. Brist på anonymitet och integritetsrisker: Att använda personnummer kopplar enskilda individers känsliga information till deras identitet, vilket ökar risken att dessa uppgifter används oerfarenhetsfullt eller hamnar i fel händer. Ett mer anonymt säkerhets-ID skulle minska dessa risker.
7. Diskriminering i tjänster: Personnummerkopplade system kan leda till diskriminering i både privata och offentliga tjänster, där kunder erbjuds sämre villkor baserat på ålder.
8. Datahanteringsrisker: System som använder personnummer är ofta kopplade till större databaser, vilket innebär att dessa databaser kan hackas och att personuppgifter kan läcka ut.
9. Ingen koppling till faktisk identitet: Med ett säkerhets-ID kan identifiering göras utan att koppla den till känsliga uppgifter som ålder och kön, vilket skapar en mer neutral och säker identifieringsprocess för medborgarna.

Ur en internationell kontext: Många länder, särskilt i Norden, inkluderar födelsedatum i sina identifikationssystem. Samtidigt finns det länder, som USA, Kanada, Storbritannien, Frankrike och Tyskland, där personliga identifieringsnummer inte inkluderar födelsedatum, vilket visar på en mångfald av metoder för att hantera identifikation.

Att-satser

[10.47.1](#) att Centerpartiet verkar för att Sverige inför ett säkerhets-ID som skyddar individers anonymitet och osynliggör ålder och kön. Detta skulle tydligt svara mot moderna krav på jämlikhet och integritet i samhället samt minska brottslighet kopplad till identitetsstöld.

2208 Distriktets yttrande
2209 Tack för motionen!
2210 Det svenska personnummersystemet har länge fungerat väl som en unik
2211 identitetsbeteckning, men i takt med att befolkningen vuxit har dess begränsningar blivit allt
2212 tydligare. Antalet möjliga personnummer räcker inte alltid till, vilket har lett till tillfälliga
2213 lösningar såsom justerade födelsedatum. Samtidigt har samhällets digitalisering och ökade
2214 krav på integritetsskydd förändrat förutsättningarna för hur vi hanterar personlig
2215 information.
2216 Vi ser ett stort värde i att modernisera identifieringssystemet för att möta dagens behov. Att
2217 personnumret innehåller information om födelsedatum och juridiskt kön innebär risker för
2218 diskriminering och påverkar människors integritet i situationer där dessa uppgifter inte
2219 borde vara relevanta. Dessutom har personnummer blivit en säkerhetsrisk, då de används i
2220 allt fler sammanhang och är läoligängliga, vilket gör dem sårbara för identitetskapning och
2221 bedrägerier.
2222 Motionen lyfter en viktig fråga om hur vi kan skapa ett mer neutralt och säkert
2223 identifieringssystem. Vi instämmer i att en förändring av nuvarande system är nödvändig och
2224 att ett säkerhets-ID, som inte exponerar onödig personlig information, kan vara en
2225 framåtsyftande lösning.

2226 **10.48 Motion om Omskäreelse av pojkar**

2227 **Motionsskrivare:** Rolf Jönsson

2228

2229 Titel

2230 Motion om Omskäreelse av pojkar

2231 Gammalt motionsnummer

2232 Blekinge 23

2233 Medskrivare

2234

2235 Område

2236 Grundlag och demokrati

2237 Brödtext

2238 Religion är en central del i de flesta samhällen. Vi har också en lagstadgad rättighet om
2239 religionsfrihet i Sverige. Det finns parallellt med detta också en diskussion om hur långt denna
2240 religionsfrihet ska få gå.

2241 Vid våra senaste förbundsstämmor har denna fråga diskuterats och röstningen har gett olika
2242 resultat. Kvinnlig omskäreelse är sedan länge förbjuden (som väl är) medan det är tillåtet med
2243 omskäreelse av pojkar.

2244 Min uppfattning är att detta också ska förbjudas. När pojkar fyller 18 år är de myndiga och gör som
2245 de vill, omskäreelse eller inte.

2246 Det är för mig fullständigt främmande att kirurgiskt markera religionstillhörighet på barn. Finns det
2247 medicinska skäl så är det självklart att det gäller.

2248 Med detta som bakgrund yrkar jag:

2249 att omskäreelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år

2250 att motionen skickas vidare till Centerns förbundsstämma
2251

2252 Att-satser

2253 [10.48.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

2254 Distriktets yttrande

2255 Motionären lyfter en svår fråga som är väldigt omdebatterad. Manlig omskärelse är något som
2256 förekommer i många delar av världen och görs av religiösa, kulturella, sociala eller medicinska skäl.
2257 Frågan är nära kopplat till religion och religionsfrihet, speciellt för judar, muslimer och vissa kristna
2258 straditioner som har manlig omskärelse som en del av deras seder. Ett förbud för icke medicinsk
2259 omskärelse skulle i praktiken innebära ett hinder för dessa människor att kunna utöva sin tro i
2260 Sverige. Dessutom så skulle ett förbud kunna få följden att omskärelsen utförs utanför Sverige i ett
2261 land där omskärelse är fortfarande lagligt eller att det utförs av icke medicinsk utbildade personer,
2262 vilket kan leda till svårt lidande för de som blir utsatta av ingreppet. Samtidigt så ska denna fråga
2263 ställas mot rätten att bestämma över sin egna kropp och den personliga integriteten. Det är svåra
2264 vägval. Denna fråga har diskuterats på tidigare stämmor och bedömningen är att ställningstagandet
2265 som då gjordes har fortfarande stöd.
2266 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta att avslå motionen samt att skicka den vidare till
2267 partistämman.

2268 10.49 Motarbete könsseparerade badtider i 2269 kommunala simhallar

2270 **Motionsskrivare:** Hamid Ershad Sarabi

2271

2272 Titel

2273 Motarbete könsseparerade badtider i kommunala simhallar

2274 Gammalt motionsnummer

2275 Stockholms stad 52

2276 Medskrivare

2277

2278 Område

2279 Grundlag och demokrati

2280 Brödtext

2281 I ett modernt och inkluderande samhälle bör vi sträva efter att skapa gemensamma rum där alla
2282 känner sig välkomna, snarare än att dela upp människor baserat på kön. På senare tid har förslag om
2283 att införa könsseparerade badtider i kommunala simhallar blivit aktuella i vissa delar av Sverige,
2284 bland annat i Stockholm. Förespråkarna menar att detta kan vara ett verktyg för att öka
2285 jämställdheten och få fler kvinnor att delta i fysisk aktivitet.

2286

2287 Dock finns det starka argument som talar emot denna typ av uppdelning. Könsseparerade badtider
2288 kan bidra till att befästa traditionella könsnormer och segregationsstrukturer i samhället. Det kan
2289 också legitimera konservativa och patriarkala värderingar där kvinnor och flickor förväntas anpassa

2290 sig till normer som begränsar deras frihet och deltagande i offentliga rum.
 2291
 2292 Könsseparata badtider på kommunala simhallar, särskilda tider för kvinnor och flickor, är att gå
 2293 hedersförtryckarna till mötes.
 2294
 2295 Problem och konsekvenser
 2296
 2297 - Segregation och hedersnormer: Att införa könsseparata badtider i kommunala simhallar riskerar
 2298 att normalisera ett synsätt där kvinnor och flickor ska avskiljas från män och pojkar av kulturella eller
 2299 religiösa skäl. Detta kan innebära en anpassning till hedersnormer snarare än ett steg mot ett mer
 2300 jämställt samhälle.
 2301 - Konsekvenser för trans- och icke-binära personer : Könsseparata badtider exkluderar personer
 2302 som inte identifierar sig inom det binära könssystemet och kan skapa en "vi och dem"-känsla. Istället
 2303 bör simhallar vara inkluderande och erbjuda alternativa lösningar för dem som behöver extra
 2304 integritet.
 2305
 2306 - Praktiska och rättviseaspekter : Att separera badtider för olika grupper kan minska flexibiliteten
 2307 och tillgängligheten för allmänheten. Om en viss grupp får dedikerade tider, begränsas
 2308 möjligheterna för andra att nyttja samma anläggningar.
 2309
 2310 - Alternativa lösningar finns: Simhallar erbjuder redan omklädningsrum och duschar som ger
 2311 möjlighet till extra integritet. Enskilda duschar, omklädningsbås och flexibla områden kan tillgodose
 2312 individuella behov utan att införa könsseparata badtider.
 2313
 2314 För att motverka segregeringar och förstärka principen om ett öppet och jämställt samhälle
 2315 yrkar jag att Centerpartiets stämma beslutar följande:

2316 **Att-satser**
 2317 [10.49.1](#) att Centerpartiet ska aktivt verka för att kommunala simhallar inte inför könsseparerade
 2318 badtider.

2319 [10.49.2](#) att Centerpartiet ska istället förespråka inkluderande lösningar som gynnar alla grupper utan
 2320 att förstärka traditionella könsnormer.

2321 **Distriktets yttrande**
 2322 Distriktsstyrelsens svar:
 2323 Separata badtider för kvinnor har blivit en del av kulturkriget, där man verkligen kan ifrågasätta
 2324 många aktörers egentliga motiv. Våra motiv är självklart att alltid stå på den enskilda människan sida
 2325 och stå upp emot allt förtryck oavsett vad det kläds i för skepnad.

2326 **10.50 Utöka diskrimineringslagen**

2327 **Motionsskrivare:** Claes Nyberg
 2328

2329 **Titel**
 2330 Utöka diskrimineringslagen

2331 Gammalt motionsnummer
2332 Stockholms stad 77

2333 Medskrivare
2334

2335 Område
2336 Grundlag och demokrati

2337 Brödtext
2338 Diskrimineringslagen tjänar i stort sitt syfte, och sedan även sexuell läggning infördes som grund vid
2339 senaste sekelskiftet och sedan konststillhörighet har den ytterligare tjänat sitt syfte. Inte minst i
2340 arbetslivet, utbildning och i kontakt med samhällets offentliga institutioner.
2341
2342 Däremot omfattas idag inte intersexpersoner av skyddet då könskaraktäristika inte är en del av
2343 lagens område. Det omöjliggör att driva ärenden för DO eller enskilda och skapar en rättsosäkerhet,
2344 bland annat i arbetslivet och vid köp av tjänster.
2345 Lagen skulle därför behöva utökas med denna diskrimineringsgrund för att ge fler likvärdigt skydd.
2346
2347 Samtidigt bör även polis och väktares tjänsteutövning bättre omfattas än idag. Parallellt med att
2348 framförallt väktares lämplighetsprövning borde få en översyn, bör lag och praxis utvidgas även här.
2349
2350 En undersökning från 2024 utförd av RFSL och Verisure visar att hbtqi-personer upplever en helt
2351 annan nivå av trygghet när dessa yrkesgrupper är närvarande.
2352
2353 Närmare 8 av 10 personer i befolkningen i stort (79 %) upplever en större trygghet om polis och
2354 väktare är närvarande på allmän plats. Motsvarande siffra för hbtqi-personer är endast 5 av 10
2355 tillfrågade (53 %). 1 av 3 hbtqi-personer känner sig tvärtom mer otrygga med polis och väktare på
2356 allmän plats, vilket är tre gånger fler än befolkningen i stort.
2357
2358 Denna skillnad måste motverkas och diskrimineringslagen ändras så att polis och väktare omfattas
2359 fullt ut av den. Det är avgörande för att påverka utbildningarnas innehåll och arbetsgivarna för dessa
2360 yrkesgrupper att ta frågorna på större allvar. Men framförallt så att fler ska våga och kunna anmäla
2361 sexuell läggning, konststillhörighet eller uttryck, eller könskaraktäristika som grund för utsatthet vid
2362 anmälan och få stöd. Grupper vi i statistiken redan idag ser utsatta för bland annat hatbrott.
2363 Särskilt viktigt blir detta om det är polis och väktare som själva är inblandade.
2364
2365 Därför menar Centerpartiets HBTQ-nätverk att Centerpartiet ska besluta

2366 Att-satser
2367 [10.50.1](#) att Centerpartiet verkar för att könskaraktäristika blir en diskrimineringsgrund i
2368 diskrimineringslagen.

2369 [10.50.2](#) att yrkesgrupperna polis och väktare fullt ut omfattas av den i hela sin yrkesutövning.

2370 Distriktets yttrande
2371 Distriktsstyrelsens svar:
2372 Centerpartiets politik utgår alltid från alla människors lika rätt och värde. Vi har länge drivit på
2373 kampen för HBTQI-personers rättigheter.

2374 Det förekommer utsatthet bland personer med könsvariation, ibland kallade intersex-personer, i
 2375 Sverige. Såväl företrädare för civilsamhället som myndigheter pekar på att personer med
 2376 intersexvariation blir utsatta för bristande bemötande, trakasserier, av-saknad av likvärdig vård och
 2377 bristande tillgång på information i hälso- och sjukvården. En rapport från
 2378 Diskrimineringsombudsmannen visar också att det förekommer upple-velser av diskriminering som
 2379 har samband med intersexvariation inom utbildning och i arbetslivet (DO, 2022:3).
 2380 Diskriminering som har samband med intersexvariation omfattas av diskriminerings-lagen, under
 2381 diskrimineringsgrunden könsöverskridande identitet eller uttryck, med stöd av uttalanden i lagens
 2382 förarbeten. Detta har dock kritiserats för att vara oklart huruvida det också gäller för personer som
 2383 inte är könsöverskridande till sin identitet eller i sitt uttryck. Därför har DO föreslagit att regeringen
 2384 bör se över om det finns be-hov av att tydliggöra skyddet mot diskriminering som har samband med
 2385 intersexvariati-on. Distriktsstyrelsen instämmer med motionären i att Centerpartiet, ett frihetligt
 2386 parti som står upp för den lilla människan, bör stå först i linjen för detta.
 2387 Distriktsstyrelsen instämmer vidare i att det är problematiskt att polis och väktare inte omfattas av
 2388 diskrimineringslagstiftningen. Detta gäller särskilt mot bakgrund av de utvidgade mandat och makt
 2389 som dessa yrkesgrupper erhållit under de senaste åren. Införandet av visitationszoner, i vilka polisen
 2390 har rätt att visitera personer utan konkret brottsmisstanke, medför exempelvis risken att helt
 2391 oskyldiga visiteras på grund av etnisk tillhörighet. DO har lyft att man som enskild idag inte har
 2392 möjlighet att få upp-rättelse i en sådan situation. Regeringen har med anledning av detta sagt sig
 2393 öppna för en ändring av diskrimineringslagen genom att förbereda ett lagförslag som ska utöka
 2394 skyddet mot diskriminering i polissituationer. Distriktsstyrelsen instämmer med mot-ionären att
 2395 Centerpartiet bör verka för att detta blir verklighet.

2396 **10.51 Motion om allmänna flaggdagar**

2397 **Motionsskrivare:** Lars-Ove Bengtsson

2398

2399 Titel

2400 Motion om allmänna flaggdagar

2401 Gammalt motionsnummer

2402 Jönköping 7

2403 Medskrivare

2404

2405 Område

2406 Grundlag och demokrati

2407 Brödtext

2408 Modernisera Sveriges flaggdagar.

2409

2410 Det är en stor och viktig tradition att hissa flaggan på Sveriges flaggdagar. Men delar vi alltid syftet
 2411 med varför vi flaggar en viss dag när det är allmän flaggdag?

2412 Den 6:e november, flaggar vi för Gustav II Adolf. En krigarkung i Europa som i dagens Sverige inte
 2413 alls känns bra att fira. Varför ska vi hylla en kung som orsakat så mycket död och fattigdom inte bara
 2414 i Europa utan också ibland allmogen i Sverige. Bara för traditionens skull?

2415 6 av årets 17 flaggdagar är för kungahuset, deras namnsdagar och födelsedagar. Det är klart att vi

2416 ska flagga för kungen, men 6 ggr? Finns det inte viktigare händelser att flagga någon av dessa
2417 födelse/namnsdagar?
2418

2419 Det finns så mycket viktigare händelser att uppmärksamma. Visserligen har vi FN-dagen, Nobel-
2420 dagen och Veterandagen, men varför är inte Internationella kvinnodagen och årsdagen för när
2421 Sverige fick allmän rösträtt eller Demokratidagen, allmänna flaggdagar?
2422

2423 Att-satser

2424 [10.51.1](#) att Centerpartiet ska ta initiativ till att modernisera och göra allmänna flaggdagar mer i
2425 överensstämmelse med dagens värderingar.

2426 Distriktets yttrande

2427 Yttrande över motionen "Modernisera Sveriges flaggdagar"

2428 Motionären föreslår att Centerpartiet ska ta initiativ till att modernisera och göra allmänna
2429 flaggdagar mer överensstämmande med dagens värderingar.

2430 Syftet är att minska antalet flaggdagar kopplade till kungahuset med ibland föråldrade syften för
2431 flaggningen och i stället uppmärksamma andra händelser som anses mer relevanta idag.

2432 Centerpartiets Jönköpingsdistrikt delar motionärens andemening men anser det dock vara viktigt att
2433 bevara flaggdagarnas historiska och symboliska värde. De allmänna flaggdagarna speglar vår kultur,
2434 tradition och vårt statsskick, där monarkin spelat och spelar en central roll. Att flagga på kungliga
2435 bemärkelsedagar är en del av denna tradition och markerar monarkins historiska betydelse för
2436 landet.

2437 Traditioner bidrar till kontinuitet och sammanhållning i samhället.

2438 Att införa fler, eller ersätta befintliga, allmänna flaggdagar riskerar att skapa otydlighet kring
2439 flaggningens syfte och betydelse och det finns utrymme att lyfta fram och uppmärksamma andra
2440 viktiga samhällsfrågor inom exempelvis jämställdhet och demokrati genom andra former av
2441 högtidlighållanden.

2442 Mot denna bakgrund föreslås

2443 Att motionen avslås.

2444 **10.52 Ett rättssäkert medborgarskap – ansvar för alla** 2445 **svenska medborgare**

2446 **Motionsskrivare:** Ida Wallinder

2447

2448 Titel

2449 Ett rättssäkert medborgarskap – ansvar för alla svenska medborgare

2450 Gammalt motionsnummer

2451 Centerstudenter 23

2452 Medskrivare

2453 Centerstudenters förbundsstyrelse

2454 Område

2455 Grundlag och demokrati

2456 **Brödtext**

2457 Debatten om återkallande av medborgarskap för grovt kriminella har aktualiserats i samband
2458 med förslag om skärpta migrationspolitiska åtgärder. Idén att kunna frånta svenska
2459 medborgare deras medborgarskap om de innehar två eller fler medborgarskap, baserat på
2460 brottsliga handlingar, målas upp som en lösning på kriminaliteten i Sverige. Detta är dock en
2461 farlig väg som riskerar att underminera både rättssäkerheten och det svenska
2462 medborgarskapets värde.

2463

2464 Som stat har Sverige ett ansvar för alla sina medborgare – även de som begår brott. Att
2465 försöka överföra detta ansvar till andra länder genom deportation av svenska medborgare
2466 riskerar att skapa internationella spänningar, öka säkerhetshoten mot Sverige och bryta mot
2467 våra grundläggande värderingar.

2468

2469 Därtill innebär förslaget en diskriminerande behandling av svenska medborgare med dubbla
2470 medborgarskap, då dessa skulle kunna få sitt svenska medborgarskap återkallat, medan
2471 andra inte kan det. Detta skulle leda till godtyckliga och rättsosäkra konsekvenser som
2472 strider mot principen om lika behandling inför lagen.

2473

2474 Det är inte heller rättvist mot de som utsatts för brott att de som begått brotten potentiellt kan
2475 undgå straff genom att bli utvisade. Varje människa har rätt till upprättelse om ett brott har
2476 begåtts mot dem och den kriminella utvisas från landet är inte alltid fullgott.

2477

2478 Svenskt medborgarskap är den högsta formen av medlemskap i vårt samhälle och måste
2479 förbli orubbligt. Brottslighet ska bekämpas genom förstärkning av rättsväsendet och
2480 förebyggande arbete – inte genom att frånsäga oss vårt ansvar som land.

2481 **Att-satser**

2482 [10.52.1](#) att Centerpartiet tar ställning emot återkallelse av svenska medborgarskap som straffpåföljd
2483 av kriminella handlingar.

2484 **Distriktets yttrande**

2485 Bifall i sin helhet

2486 **10.53 Motion om demokratiskt självförsvar med ett**
2487 **autonomt rättsväsende**

2488 **Motionsskrivare:** Jakob Olsson

2489

2490 **Titel**

2491 Motion om demokratiskt självförsvar med ett autonomt rättsväsende

2492 **Gammalt motionsnummer**

2493 Göteborg 11

2494 **Medskrivare**

2495

2496 Område

2497 Grundlag och demokrati

2498 Brödtext

2499 Ett oberoende rättsväsende är en grundförutsättning för en fungerande demokrati. Domstolarna ska
2500 vara en självständig makt och stå fria från både politiska och andra särintressen. I Sverige har vi
2501 traditionellt sett en hög grad av domstolsoberoende, men trots detta är det fortfarande regeringen
2502 som formellt tillsätter ordinarie domare. Domarnämnden, som idag gör meritbaserade förslag på
2503 domartillsättningar, är inte en självständig myndighet, och regeringen är inte bunden av nämndens
2504 förslag. SOU 2023:12 presenterade förslag på förstärkningar av domstolarnas oberoende, men gick
2505 inte tillräckligt långt för att fullt ut avpolitisera domartillsättningen. Det finns därför ett behov av
2506 reformer som ytterligare garanterar rättsväsendets autonomi och säkerställer att rekryteringen av
2507 domare sker utan risk för politisk påverkan.

2508

2509 Sverige bör övergå till en modell där domare utnämns helt utan politisk inblandning. För att uppnå
2510 detta bör Domarnämnden ges ensam beslutanderätt över domartillsättningar och regeringens roll i
2511 utnämningsförfarandet avskaffas helt. Domarnämnden ska utses till självständigt beslutsorgan i
2512 fråga om rekrytering av domare, och regeringsformen samt lagen om utnämning av ordinarie
2513 domare bör ändras i enlighet med detta. För att säkra att Domarnämnden är oberoende från såväl
2514 regeringen som andra politiska påtryckningar bör ledamöterna i nämnden utses genom en
2515 slumpmässig lottning från en pool av kvalificerade kandidater. Endast personer med
2516 domarerfarenhet eller annan relevant juridisk kompetens ska vara valbara. Ett system med lottning
2517 skapar en opåverkbar och korruptionssäker rekryteringsprocess och motverkar nepotism samt
2518 partipolitiskt inflytande.

2519

2520 För att ytterligare garantera rättsväsendets oberoende bör det i regeringsformen införas en
2521 bestämmelse om att domstolarna är en autonom makt och att politisk inblandning i domstolarnas
2522 sammansättning är förbjuden. Sverige bör i detta avseende anpassa sig till internationella principer
2523 för rättsstatens oberoende, såsom Europarådets rekommendationer och Venedigkommissionens
2524 riktlinjer. Genom att införa en autonom rekryteringsprocess och ett korruptionssäkert domarråd
2525 kommer Sverige att stärka demokratin och rättsstaten. Reformen säkerställer att domare tillsätts
2526 enbart på meritokratisk grund och eliminerar möjligheten för politiska krafter att påverka
2527 rättsväsendet. Detta ger ett robust skydd mot framtida maktmissbruk och stärker medborgarnas
2528 tillit till domstolarna.

2529

2530 Med anledning av ovanstående yrkar vi att regeringen fråntas sin utnämningssmakt av ordinarie
2531 domare och att denna överförs till Domarnämnden, att ledamöterna i Domarnämnden utses genom
2532 lottning bland kvalificerade kandidater samt att grundlagen ändras för att stärka domstolarnas
2533 oberoende och säkerställa en autonom rekryteringsprocess.

2534 Att-satser

2535 [10.53.1](#) att regeringen inte längre ska ha någon roll i utnämningen av ordinarie domare och att
2536 denna uppgift helt överförs till Domarnämnden.

2537 [10.53.2](#) att Domarnämnden görs till ett självständigt organ med ensam beslutanderätt över
2538 domartillsättningar, utan möjlighet till politisk påverkan.

2539 [10.53.3](#) att regeringsformen och lagen om utnämning av ordinarie domare ändras så att
2540 rekryteringen av domare sker utan politiskt inflytande.

2541 [10.53.4](#) att Domarnämnden tillsätts genom lottning från en pool av kvalificerade kandidater för att
2542 säkerställa opartiskhet och förhindra korruption.

2543 Distriktets yttrande

2544 Ett oberoende rättsväsende är en grundpelare i en fungerande demokrati. Denna reform
2545 stärker demokratin, säkerställer en meritokratisk rekrytering och skyddar domstolarnas
2546 oberoende från politisk påverkan – i linje med internationella rättsstatsprinciper.
2547 Rättsväsendets autonomi måste garanteras genom att regeringen fråntas sin
2548 utnämningssmakt och Domarnämnden ges ensam beslutanderätt över domartillsättningar.
2549 Domarnämnden bör vara ett helt självständigt organ för att säkerställa att rekryteringen av
2550 domare sker utan risk för politisk påverkan.
2551 Grundlagen bör ändras för att inskräpa principen om domstolarnas oberoende och förhindra
2552 framtida försök att politisera rättsväsendet.
2553 Lottning bland kvalificerade kandidater minskar risken för nepotism och stärker förtroendet
2554 för domartillsättningar.

2555 **10.54 Grundlagsskydd för stödet till folkbildningen**

2556 **Motionsskrivare:** Faraah Mohamud

2557

2558 Titel

2559 Grundlagsskydd för stödet till folkbildningen

2560 Gammalt motionsnummer

2561 Fyrbodal 8

2562 Medskrivare

2563

2564 Område

2565 Grundlag och demokrati

2566 Brödtext

2567 Folkbildningen har en lång tradition i Sverige och spelar en central roll för demokrati, bildning och
2568 personlig utveckling. Genom studieförbund och folkhögskolor ges människor möjlighet att utveckla
2569 kunskap, engagemang och kritiskt tänkande, oavsett bakgrund och livssituation. Detta stärker
2570 samhällets demokratiska grundvalar och bidrar till social sammanhållning.

2571

2572 Trots folkbildningens betydelse är dess ekonomiska stöd sårbart och kan förändras genom politiska
2573 beslut och budgetprioriteringar. För att säkerställa långsiktig stabilitet och oberoende är det därför
2574 viktigt att grundlagsskydda stödet till folkbildningen.

2575

2576 Ett grundlagsskydd skulle:

2577

2578 Garantera långsiktigt stöd och skydda folkbildningen från kortsiktiga politiska beslut.
2579 Stärka demokratin genom att säkerställa tillgången till bildning och fria samtal i hela samhället.
2580 Främja jämlikhet och inkludering genom att ge alla människor möjlighet till livslångt lärande och
2581 samhällsengagemang.

2582 Genom att införa ett grundlagsskydd för stödet till folkbildningen säkerställs att denna unika och
2583 betydelsefulla verksamhet kan fortsätta att bidra till ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle
2584 även i framtiden.

2585 Att-satser

2586 [10.54.1](#) att verka för att stödet till folkbildningen grundlagsskyddas i Sverige.

2587 [10.54.2](#) att säkerställa att detta grundlagsskydd garanterar långsiktig och stabil finansiering av
2588 folkbildningens verksamheter.

2589 Distriktets yttrande

2590 Folkbildningen har en central roll i Sverige genom att främja demokrati, personlig utveckling och
2591 social sammanhållning. Genom studieförbund och folkhögskolor erbjuds alla, oavsett bakgrund,
2592 möjlighet till bildning och kritiskt tänkande. Trots dess samhällsbärande betydelse är folkbildningens
2593 ekonomiska stöd utsatt för risker från politiska beslut. Motionären föreslår för att bevara
2594 verksamhetens långsiktiga stabilitet och oberoende föreslås motionären att detta stöd
2595 grundlagsskyddas, vilket skulle garantera dess fortsatta bidrag till ett öppet, demokratiskt och jämlikt
2596 samhälle.

2597 Folkbildningen har en lång historia i Sverige

2598 Folkbildningen i Sverige, med rötter från 1700-talet, har genom folkskolan, folkrörelser,
2599 folkhögskolor och studiecirkelar utvecklats till en avgörande faktor för demokrati, jämlikhet och
2600 livslångt lärande, och fortsätter att möta moderna samhällsutmaningar. Folkbildningens rötter går
2601 tillbaka till kyrkans spridning av grundläggande kunskap under 1700-talet och industrialiseringens
2602 ökande behov av utbildning under 1800-talet. Folkskolestadgan 1842 införde obligatorisk
2603 grundläggande utbildning och lade grunden för vidare vuxenbildning.

2604 Folkhögskolornas framväxt (första 1868) inspirerades av Grundtvigs idéer om livslångt lärande och
2605 helhetssyn på bildning. Dalslands (1873), Grebbestads (1875) och Billströmska (1876) folkhögskolor
2606 tillhör de äldsta folkhögskolorna i landet och de kom till för att ge landsbygdens ungdomar bildning
2607 och utbildning.

2608 Folkrörelser som arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen, väckelserörelsen och böndernas organisering
2609 spelade en nyckelroll i att utveckla själv organiserat lärande via bibliotek och studiecirkelar.

2610 Statens ekonomiska stöd till folkbildningen

2611 Staten började ge ekonomiskt stöd till folkbildningen i Sverige år 1912. Detta var ett viktigt steg som
2612 markerade myndigheternas insikt om folkbildningens betydelse för samhällsutvecklingen och
2613 demokratins framväxt.

2614 Det statliga stödet introducerades i samband med att Arbetarnas bildningsförbund (ABF) grundades
2615 samma år, och stödet riktade sig i huvudsak till studieförbund och folkhögskolor. Syftet med stödet
2616 var att främja utbildning och bildning bland befolkningen, särskilt bland arbetarklassen och på
2617 landsbygden, där tillgången till högre utbildning var begränsad.

2618 Statens ekonomiska engagemang fortsatte att växa under 1900-talet, då folkbildningen kom att ses
2619 som en demokratisk investering i samhällets utveckling. Stödet gjordes mer strukturerat under 1940-
2620 och 1950-talen, och det system som gäller idag, där staten fördelar stöd till bland annat
2621 studieförbunden via Folkbildningsrådet, har sin grund i dessa reformer.

2622 Folkbildningen skyddas i grundlagarna

2623 De svenska grundlagarna har som huvudsakligt syfte att skydda demokratin, säkerställa rättsstatens
2624 principer och reglera hur Sverige styrs. De fastställer de grundläggande reglerna för
2625 samhällsordningen och definierar medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter. Sverige har fyra
2626 grundlagar:

2627 Regeringsformen (RF) – Den viktigaste grundlagen som lägger grunden för demokratin,

medborgarnas rättigheter och det politiska systemet. Den beskriver hur lagar stiftas, hur regeringen utses och fungerar, samt maktfördelningen mellan riksdag, regering och andra statliga organ. Successionsordningen (SO) – Reglerar tronföljden och Sveriges monarki, det vill säga vem som kan bli statschef. Tryckfrihetsförordningen (TF) – Garanterar tryckfriheten och allmänhetens rätt att ta del av offentliga handlingar (offentlighetsprincipen). Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) – Skyddar yttrandefriheten i medier som radio, tv och internet, och kompletterar tryckfrihetsförordningen. Folkbildningen skyddas inte explicit i någon av de svenska grundlagarna. Däremot finns det grundlagsfästa principer och rättigheter som indirekt skapar en grund för att främja folkbildning och det fria kunskapsutbytet. Till exempel i regeringsformen slås det fast att det allmänna ska verka för att "alla ska ha möjlighet att uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället" och att var och en har rätt till yttrandefrihet, informationsfrihet och föreningsfrihet. I tryckfrihetsförordningen (TF) och Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) understöds garanti för tryck- och yttrandefrihet. Dessa rättigheter skapar en miljö där vuxenutbildningens mål om fri och kritisk tankeutveckling kan blomstra. Grundlagarna garanterar inte ekonomiskt stöd till någon verksamhet. Eftersom grundlagarna definierar de övergripande principerna för hur staten fungerar, men de specificerar inte ekonomiskt stöd till enskilda verksamheter. Frågor om statligt stöd, som till exempel bidrag, regleras istället genom lagstiftning och budgetbeslut som fattas av riksdagen och styrs av politiska prioriteringar. Folkbildningen i Sverige har en längre historia än det statliga ekonomiska stödet som infördes senare. Ingen annan verksamhet har ett garanterat ekonomiskt stöd, och att föra in en sådan garanti i grundlagen skulle riskera att förminska folkbildningens roll och betydelse. Folkbildningen behöver stå på egna ben och genom sin inre styrka visa sitt värde – både historiskt och i dagens samhälle. Motionen föreslår att stödet till folkbildningen grundlagsskyddas. Distriktsstyrelsen menar att stödet för folkbildningen är grundlagsskyddat. Motionären förslår att säkerställa grundlagsskydd för en långsiktig och stabil finansiering av folkbildningens verksamheter. Grundlagarna hanterar inte ekonomiska stöd eller budgetprioriteringar.

2655 **10.55 Motion om att utkräva ansvar från politiker och** 2656 **tjänstemän som missbrukar skattemedel**

2657 **Motionsskrivare:** Lars Winter

2658

2659 **Titel**

2660 Motion om att utkräva ansvar från politiker och tjänstemän som missbrukar skattemedel

2661 **Gammalt motionsnummer**

2662 Skåne 28

2663 **Medskrivare**

2664

2665 **Område**

2666 Grundlag och demokrati

2667 Brödtext

2668 Förtroendet för samhället och demokratin urholkas när gemensamhetskänslan, som är en
2669 demokratins grundförutsättningar, minskar. Med föreställningen att samhällsproblem framför allt
2670 uppkommer till följd av etniska skillnader kan demagoger skapa både samhörighet inom etniska
2671 grupper och samtidigt motsättningar mellan etniska grupper och på så vis försvaga den nationella
2672 och lokala gemensamhetskänsla som främjar demokratin.
2673 Förtroendet för myndigheter och politiker påverkar även det i stor omfattning tilltron till att
2674 demokratiska processer kan lösa samhällsproblem och utveckla samhället. När förtroendet minskar
2675 skapas samtidigt utrymme för demagoger att få uppmärksamhet och stöd för enkla lösningar på
2676 komplexa frågor. Lösningar som utpekar etniska grupper som orsaker till problem och behovet av att
2677 öka kontroll och styrning av myndigheter ger möjligheter för demagoger att i demokratiska val bryta
2678 ner oberoende institutioner och bilda diktaturer. Vi ser detta hända i såväl närtid som i våra
2679 närområden.
2680 Vi behöver finna åtgärder för att återskapa eller åtminstone bibehålla förtroendet för demokratin,
2681 vilket kommer kräva att vi politiker ger förutsättningar för att stärka den gemensamhetskänsla som
2682 är en förutsättning för demokratin. Ett viktigt steg i detta arbete är att stärka förtroendet för
2683 folkvalda politiker och tjänstemän.
2684 Gemensamhetskänslan kan stärkas genom ett ökat fokus på det lokala samhället där medborgarna
2685 bor, vistas, har sin inkomst eller verksamhet. När kommuninnevånare i stor utsträckning kan påverka
2686 utvecklingen av sitt närområde stärks gemensamhetskänslan och tilltron till demokratin. Det kan
2687 göras genom en ökad decentralisering och bättre ekonomiska förutsättningar för att påverka den
2688 kommunala utvecklingen.
2689 Förtroendet för politiker och tjänstemän kräver en ökad transparens och information om det
2690 politiska arbetet och besluten men även ett tydligare ansvar för de beslut som fattas om hur
2691 skattemedel används. Idag ser vi många exempel på hur skattemedel används som leder till
2692 kostnader som många gånger överskrider de initialt beslutade och godkända ramarna, utan att
2693 ansvar och konsekvenser utkrävs. Förutsättningar kan visserligen ändras från beslutstillfället till
2694 genomförande men det bör följas noggrant och omgående korrigerande åtgärder bör vidtas när
2695 avvikelser uppkommer. Även felaktiga underlag till beslut bör uppmärksammas när den
2696 informationen framkommer och även det leda till korrigerande eller omvärdering av beslutet. Det är
2697 min uppfattning är otillräckligt idag och leder till ett minskande förtroende för politiker och
2698 tjänstemän.
2699 Vi bör därför, för att öka förtroendet för politiker och tjänstemän, överväga att utkräva ansvar och
2700 konsekvenser för politiker och tjänstemän som använder felaktiga underlag eller utövar otillräcklig
2701 kontroll av användningen av skattemedel.

2702 Att-satser

2703 [10.55.1](#) att politiker eller tjänstemän som anger felaktiga uppgifter som underlag till beslut om
2704 användning av skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

2705 [10.55.2](#) att politiker eller tjänstemän utövar otillräcklig kontroll av beslutad användning av
2706 skattemedel kan bötfällas för trolöshet mot huvudman.

2707 Distriktets yttrande

2708 Distriktsstyrelsen vill tacka motionären för att belysa en central politisk fråga: hur demokratin ska
2709 skyddas. Förtroendet för det offentliga är essentiellt för ett samhälle som håller ihop.
2710 Distriktsstyrelsen delar motionärens problembeskrivning om politiskt fattade beslut utan ekonomisk
2711 kontroll. Däremot anser vi inte att de lösningar som motionären yrkar på är rätt svar.
2712 Riskerna med att låta tjänstemän ansvarsutkrävas med bakgrund i brottsrubriceringen trolöshet mot

2713 huvudman är flera. En är att tjänstemännen blir mer ängsliga inför att fatta beslut, även när
 2714 situationen kräver det. En annan är att det skulle leda till ett större behov av detaljstyrning. En tredje
 2715 att det skulle försvåra att rekrytera och behålla kompetent personal.
 2716 Vad gäller att låta politiker ansvarsutkrävas med bakgrund i brottsrubriceringen trolöshet mot
 2717 huvudman gäller i stora drag samma risker som för tjänstemän. En viktig poäng är dock att
 2718 kostnadsutveckling och hur kontrollprocesser fungerar i sig är politiska beslut, och därför ska kunna
 2719 fattas inom en demokrati. Ansvarsutkrävning av dåliga politiker sker i val.
 2720 Övergripande i hela ämnet är frågan om hur och vem som ska bedöma att ett underlag eller en
 2721 kontrollprocess är felaktig eller otillräcklig. Var går gränsen mellan slarv och vanskötsel? Hur stor får
 2722 avvikelser mellan faktisk kostnad och referenskostnad vara? Hur bestäms referenskostnaden? Hur
 2723 täta uppdateringar måste politiker få kring ett projekt? Poängen här är att gränsdragningarna blir
 2724 svårdragna, vilket i sig skapar ännu större osäkerhet och därmed negativa konsekvenser.
 2725 Centerpartiet har, till distriktsstyrelsens kännedom, inget ställningstagande mot de förslag som
 2726 motionären presenterar. Däremot är Centerpartiet mot ett nära besläktat förslag, nämligen utvidgat
 2727 tjänstemannaansvar.
 2728 För att komma till bukt med del av den problembild som motionären beskriver har Centerpartiet
 2729 andra förslag. Ett är att se över den svenska förvaltningsmodellen för att utöka individens möjlighet
 2730 att utkräva ansvar av regering, ett annat att stärka individens möjlighet att driva process och hävda
 2731 sin rätt gentemot det offentliga, och ett tredje att införa en oberoende antikorrupsionsmyndighet
 2732 som granskar, stödjer och erbjuder visselblåstjänst för samtliga offentliga myndigheter.
 2733 Centerpartiet i Skånes distriktsstyrelse föreslår distriktsstämman
 2734 att: avslå motionen i sin helhet

2735 **10.56 Modernisering av kommunernas möjligheter att** 2736 **införa ordningsföreskrifter**

2737 **Motionsskrivare:** Annie Östlund

2738

2739 **Titel**

2740 Modernisering av kommunernas möjligheter att införa ordningsföreskrifter

2741 **Gammalt motionsnummer**

2742 Stockholms län 73

2743 **Medskrivare**

2744 Henrik Juhlin, Tomas Selin, Kristin Eriksson, Tony Hadad, Mattias Petersson Ersoy, Emma Eide, Johan
 2745 Krogh, Malin Forsbrand, Per Lodenius, Isa Wiman

2746 **Område**

2747 Grundlag och demokrati

2748 **Brödtext**

2749 Kommunernas möjligheter att införa lokala ordningsföreskrifter är ett viktigt verktyg i det lokala
 2750 självstyret och värnar subsidiaritetsprincipen. Den lokala demokratin gynnas av att förtroendevalda
 2751 kan lyssna in vad som är viktigt för invånarna och skapa ett gott lokalsamhälle utifrån kommunens
 2752 förutsättningar. Vad som får – och inte får – ingå i ordningsföreskrifter är emellertid styrt av
 2753 nationell lagstiftning, och emellanåt behöver dessa moderniseras. Ett sådant exempel är

2754 möjligheterna att införa tillståndsplikt för pyrotekniska varor, såsom fyrverkerier.
2755
2756 Idag tillåts inte kommunerna att inför tillståndsplikt för pyrotekniska varor annat än i mycket
2757 begränsade områden, såsom runt sjukhus, flygplatser, och begravningsplatser. Följaktligen är
2758 utgångspunkten att det är tillåtet att använda fyrverkerier 24 timmar om dygnet och 365 dagar om
2759 året nästan överallt i hela Sverige. Det är en för stor frihet i förhållande med den ofrihet, skada och
2760 oro som åsamkas. Detta kan också jämföras med att kommuner får införa tillståndsplikt för höns och
2761 tupp, vilket i jämförelse måste te sig väldigt märkligt för invånarna. Ett fyrverkeri på nära håll uppgår
2762 med lätthet till 160 decibel, en ljudnivå som är förbjuden i de flesta sammanhang på grund av den
2763 skadliga effekten. Husdjur, lantbruksdjur, människor med posttraumatisk stress, demens eller andra
2764 kognitiva funktionsnedsättningar lider och skadas av att det kan smälla när som helst. Nu när
2765 organiserad brottslighet plågar samhället med sprängningar och skjutningar känns detta än mer
2766 angeläget för att minska onödig oro i lokalsamhället.
2767
2768 Trots att högsta domstolsinstans tydligt fastslagit att kommunerna inte får införa generell
2769 tillståndsplikt har så många som 25 av landets 30 största kommuner gjort precis det. Åter andra har
2770 försökt införa tillståndsplikt men vid överklagan fått ordningsföreskrifterna upphävida.
2771 Uppenbarligen finns en stor opinion för att kunna begränsa fyrverkerier och det är hög tid att
2772 lagstiftningen ändras för att motsvara dagens behov. Ett alternativ är att helt förbjuda
2773 privatpersoner att använda pyrotekniska varor, men det vore en för stor inskränkning. Säkerligen
2774 finns kommuner och platser där ett förbud är onödigt, och därmed är det ett bättre alternativ att ge
2775 kommunerna ökade möjligheter att skapa ordningsföreskrifter som passar deras invånares behov.
2776 Därför uppmanar vi Centerpartiet att ställa sig bakom:
2777

2778 Att-satser

2779 [10.56.1](#) att ge kommunerna ökade möjligheter att införa tillstånd och begränsningar för
2780 pyrotekniska varor i sina lokala ordningsföreskrifter, i syfte att utifrån de lokala behoven
2781 kunna värna husdjur, lantbruksdjur, och människor som störs och skräms.

2782 Distriktets yttrande

2783 Distriktsstyrelsen välkomnar motionen och anser det viktigt att kommunerna kan införa tillstånd och
2784 begränsningar för pyrotekniska varor i sina lokala ordningsföreskrifter. Det finns många kommuner
2785 som har genomfört olika typer av föreskrifter i ordningsföreskrifterna, dock har det visat sig i
2786 kommuner där dessa ordningsföreskrifter överklagas att kommunen inte har rådighet att besluta om
2787 sådana föreskrifter. Detta innebär att det idag är svårt för kommuner att begränsa fyrverkerier,
2788 distriktsstyrelsen föreslår därav bifall till motionen.